

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY NYSA NA LATA 2024-2030

Nysa, styczeń 2024 r.

Adnotacja:

Usuwanie barier i zapewnienie dostępności dla wszystkich obywateli, w tym przede wszystkim osób doświadczających trudności w mobilności czy percepcji, stanowi jedno z kluczowych zadań państwa urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Dokument został opracowany zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027 i Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027 i mając na uwadze dostosowane dla osób z niepełnosprawnością wzroku tekst dokumentu nie został wyjustowany. Zastosowano czcionkę bezszeryfową oraz odpowiednią interlinię.

Spis treści

WPROWADZENIE.....	5
WSTĘP.....	6
METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII.....	7
CHARAKTERYSTYKA GMINY NYSA	10
DEMOGRAFIA I PROCESY LUDNOŚCIOWE	14
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....	18
ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	23
OCHRONA ZDROWIA	28
EDUKACJA I SYSTEM OŚWIATY	33
RYNEK PRACY.....	36
UWARUNKOWANIA GOSPODARCZE	38
BEZPIECZEŃSTWO	41
ZASOBY PRZYRODNICZE I TURYSTYCZNE.....	43
POMOC SPOŁECZNA	49
BENEFICJENCI POMOCY SPOŁECZNEJ.....	50
POMOC W FORMIE FINANSOWEJ I NIEFINANSOWEJ	52
POWODY KORZYSTANIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ.....	55
POMOC W POSTACI DOŻYWIANIA	57
ŚWIADCZENIA I USŁUGI OPIEKUŃCZE	58
DZIAŁANIA NA RZECZ SENIORÓW	62
WSPARCIE ASYSTENTA RODZINY.....	64
DZIAŁANIA NA RZECZ RODZINY	67
ŚWIADCZENIA Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO.....	69
DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB WYKLUCZONYCH SPOŁECZNIE	73
REALIZACJA PROJEKTÓW PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W NYSIE	75
PROBLEMY SPOŁECZNE NA TERENIE GMINY W OPINII MIESZKAŃCÓW – ANALIZA BADAŃ WŁASNYCH	76
ZDIAGNOZOWANE ROBLEMY SPOŁECZNE NA TERENIE GMINY NYSA	86
ANALIZA SWOT	89

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY NYSA NA LATA 2024-2030

CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE	92
SPÓJNOŚĆ Z LOKALNYMI, REGIONALNYMI, KRAJOWYMI I EUROPEJSKIMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	95
PROGNOZA TRENDÓW ROZWOJOWYCH W OBSZARZE POLITYKI SPOŁECZNEJ GMINY NYSA W OKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ – KIERUNKI DZIAŁAŃ	96
ZARZĄDZANIE, MONITORING I EWALUACJA	106
SPIS MAP, SCHEMATÓW, TABEL, WYKRESÓW I ZDJĘĆ	107

WPROWADZENIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nysa na lata 2024-2030 wyznacza główne działania dla samorządu i mieszkańców w celu poprawy funkcjonowania gminy pod względem społecznym, który rzutuje na sferę ekonomiczną, gospodarczą i przestrzenno-funkcjonalną. Ponadto wyznaczenie odpowiednich kierunków działań pozwoli na zminimalizowanie negatywnych skutków zmian zachodzących w społeczeństwie i realizację odpowiedniej polityki społecznej. Podstawowe i najważniejsze działania ukierunkowane są zatem na poprawę jakości życia mieszkańców, wzmocnienie spójności społecznej, wyrównywanie szans oraz wzmacnianie kapitału ludzkiego i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Rozwiązywanie problemów społecznych stanowi jedno z kluczowych zadań, jakie stoją przed administracją publiczną wszystkich szczebli. Aby minimalizować negatywne zjawiska społeczne zdiagnozowane na obszarze gminy Nysa należy w ten proces zaangażować również organizacje i instytucje należące do różnych sektorów życia publicznego, w tym m.in. organizacje pozarządowe, czy podmioty gospodarcze. Diagnoza rzeczywistych potrzeb społeczności lokalnej oraz określenie planu działań w dłuższej perspektywie są niezbędnymi warunkami efektywnej realizacji polityki społecznej. Natomiast określenie misji i wizji rozwoju oraz wyznaczenie celów strategicznych i działań, powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania lub ograniczenia wielu problemów zdiagnozowanych w sferze społecznej.

Dokument stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz doprowadzić do integracji społecznej mieszkańców gminy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest podstawowym instrumentem zarządzania w aspekcie społecznych uwarunkowań na terenie gminy Nysa, ponieważ zawiera cele długoterminowe, odpowiadające generalnym kierunkom działania. Jest to więc praktyczny dokument dla władz samorządowych, instytucji i samych mieszkańców, stanowiący kierunkowskaz do dalszych działań.

WSTĘP

Podstawą prawną opracowania niniejszej strategii jest ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 901). Opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki, problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym (art. 17 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych to długoterminowa i perspektywiczna koncepcja polityki społecznej, mająca na celu objęcie wsparciem osób zagrożonych lub dotkniętych wykluczeniem społecznym oraz stworzenie optymalnych warunków funkcjonowania społeczności lokalnej. Głównym założeniem strategii jest wyrównanie szans społecznych mieszkańców gminy dzięki efektywnej współpracy wszystkich partnerów w obszarze polityki społecznej. Pomoc społeczna uzupełnia z założenia inne części systemów zabezpieczenia społecznego. Rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, a wytyczanie kierunków strategicznych oparte zostało na wnikliwej diagnozie problemów społecznych występujących na terenie gminy Nysa. Nie są one wyjątkowe, ponieważ występują w skali całego kraju. Skala i intensywność ich występowania jest charakterystyczna dla gminy. W ujęciu strategicznym pomoc społeczna w Nysie nie koncentruje się jedynie na udzielaniu wsparcia materialnego. Nastawia się na wzmocnienie i aktywizację w rozwiązywaniu problemów osób i rodzin poprzez prowadzenie pracy socjalnej. Ścisłe współdziałanie ze wszystkimi podmiotami działającymi na terenie miasta Nysa oraz angażowanie środowiska lokalnego w rozwiązywaniu problemów wzmacnia efektywność prowadzonej pracy socjalnej. Współdziałanie wszystkich podmiotów powołanych do rozwiązywania problemów społecznych i przeciwdziałania ich powstawaniu, sprzyja tworzeniu lokalnych koalicji, budowaniu systemów wsparcia, zwiększaniu skuteczności udzielanej pomocy i pełniejszemu zaspokajaniu potrzeb społecznych.

Strategia jest dokumentem, do którego powinno się odwoływać planując wydatkowanie środków finansowych na cele społeczne. Strategia jako jedno z podstawowych narzędzi realizacji polityki społecznej, jest instrumentem wspomagania decyzji służących tworzeniu bieżących i perspektywicznych programów pomocy społecznej. Umożliwia ona podejmowanie działań zarówno w najbliższym okresie jak i w odległej perspektywie,

w związku z czym może podlegać zmianom w zależności od pojawiania się nowych problemów i zadań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nysa na lata 2024-2030 to dokument, który:

- stanowi uporządkowany plan na rzecz pozytywnych zmian społecznych zachodzących w przestrzeni całej gminy;
- bazuje na wiedzy pozyskanej z diagnozy i jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy (słabe strony);
- bazuje na potencjale służb pomocy społecznej gminy (mocne strony);
- uwzględnia otoczenie zewnętrzne (szanse i zagrożenia) i jest spójny z polityką rozwoju gminy Nysa.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nysa na lata 2024-2030 uchwalana jest na drodze administracyjnej przez Radę Miejską w Nysie. Okres realizacji zaplanowanych działań w strategii obejmuje lata 2024-2030, czyli okres programowania finansowego wsparcia ze środków europejskich na lata 2021-2027. Daje to szansę na pozyskiwanie środków unijnych na realizację niektórych przedsięwzięć zaplanowanych w ramach rozwoju polityki społecznej gminy.

METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII

W procesie opracowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Nysa zastosowano podejście partycypacyjno-eksperckie. Zastosowanie podejścia partycypacyjnego wynika z wymagań stawianych przed samorządami oraz z dostrzegalnej przez przedstawicieli władzy samorządowej potrzeby, aby jak najpełniej angażować przedstawicieli lokalnych społeczności w podejmowanie decyzji. Partycypacja społeczna, czyli uspołecznienie procesów decyzyjnych poprzez zwiększenie zaangażowania i roli obywateli, to efekt wdrażania konstytucyjnej zasady subsydiarności. Zasada ta ma fundamentalne znaczenie dla budowania współpracy i zapewnienia warunków udziału w życiu publicznym obywateli, najczęściej zrzeszonych w nieformalnych grupach społecznych lub działających w ramach organizacji pozarządowych.

W ramach pracy nad opracowaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Nysa na lata 2024-2030 Zarządzeniem Nr 2177/2023 Burmistrza Nysy z dnia 1 grudnia

2023 r. został powołany Zespół ds. pracy nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nysa na lata 2024-2030, którego celem była koordynacja powstawania dokumentu oraz monitorowanie etapów jego powstawania. Zespół posiada charakter konsultacyjny, a jego praca opiera się na doradztwie i przedstawianiu opinii w sprawie powstającej Strategii.

W toku prac nad dokumentem zorganizowano i przeprowadzono jeden warsztat metodyczny w celu wypracowania wspólnych celów strategicznych oraz działań w dalszym rozwoju gminy pod względem społecznym. Warsztat odbył się dnia 14 listopada 2023 r. w Nysie i uczestniczyli w nim pracownicy OPS w Nysie oraz pracownicy Urzędu Miejskiego w Nysie.

W toku prac nad wyznaczeniem głównych problemów społecznych na terenie gminy wskazano kilka najważniejszych zjawisk problemowych, również z punktu instytucjonalnego postrzegania pomocy społecznej, pracowników socjalnych i całego systemu niesienia pomocy społecznej na terenie gminy. Wypracowano najistotniejsze wnioski i główne problemy występujące na terenie gminy:

1. Zmiana formy pomocy i polityki społecznej na terenie gminy – odejście od udzielania świadczeń finansowych na rzecz usług społecznych.
2. Rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej – wzrost liczby organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej wpływa na wzrost i jakość współpracy pomiędzy OPS a organizacjami, gdzie „odbiorcami” pomocy są zazwyczaj te same osoby. Takie działanie wpływa aktywnie na niesienie kompleksowej pomocy osobom zagrożonym izolacją i wykluczeniem społecznym.
3. Funkcjonujący w społeczeństwie stereotypowy obraz OPS i pracownika socjalnego – choć powoli się zmienia, to nadal widoczna jest potrzeba zwiększania świadomości lokalnej na temat wizerunku pomocy społecznej, instytucji OPS i wizerunku pracownika socjalnego.
4. Występujące problemy kadrowe w zakresie niesienia pomocy społecznej, które są efektem negatywnego wizerunku pomocy społecznej, brakiem odpowiednich kompetencji, niskim poziomem wynagrodzeń.
5. Ze względu na zadania OPS oraz zwiększanie się liczby osób znajdujących się w kryzysie zwrócono uwagę na ryzyko związane z możliwym brakiem wydolności OPS do działania w przyszłości. Rozwiązaniem, które zaproponowano jest rozszerzenie

świadomości społecznej dotyczącej problemów społecznych, spotkania sieciujące z mieszkańcami i NGO w celu wymiany doświadczeń i opracowywania wspierających się rozwiązań, wspieranie powstających grup wsparcia oraz grup samopomocowych.

6. Widnieje potrzeba wzmocnienia pracowników socjalnych o kompetencje miękkie, w tym językowe, związane z możliwym napływem uchodźców z Ukrainy.

W ramach prac nad opracowaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Nysa włączeni zostali interesariusze z terenu gminy. Przeprowadzone zostały spotkania konsultacyjne w formie wywiadu pogłębionego z pracownikami Urzędu Miejskiego w Nysie, pracownikami Ośrodka Pomocy Społecznej w Nysie, liderami społecznymi oraz przedstawicielami innych jednostek organizacyjnych z terenu gminy. Celem wywiadów pogłębionych było uzyskanie informacji na temat warunków życia jakie stwarza gmina Nysa oraz występujących problemów społecznych na jej terenie. W toku przeprowadzania wywiadów wskazane zostały przykładowe propozycje działań, które należałoby podjąć w celu minimalizacji zdiagnozowanych problemów społecznych. Wywiady zostały przeprowadzone na podstawie przygotowanego i zatwierdzonego przez Zespół ds. pracy nad Strategią scenariusza wywiadu.

Scenariusz wywiadu zawierał następujące pytania główne:

1. Proszę ocenić, jak żyje się w gminie? Czy zaspokaja ona podstawowe potrzeby do życia, zamieszkania, podjęcia pracy, edukacji, opieki zdrowotnej? Czy zauważa Pan/Pani jakieś obszary, które wymagałyby naprawy, udoskonalenia itp.?
2. Czy w gminie zaspokajane są potrzeby w zakresie ciekawych form spędzania czasu wolnego głównie dla dzieci i młodzieży? Czy działalność organizacji, instytucji (w tym również z III sektora – organizacje pozarządowe) posiadają bogatą i wszechstronną ofertę spędzania czasu wolnego?
3. Czy realizowana jest na terenie gminy aktywna polityka senioralna? Czy według Pani/Pana zaspokajane są na odpowiednim poziomie podstawowe potrzeby osób starszych?
4. Czy działania podejmowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej na terenie gminy są wystarczające? Czy widzi Pan/Pani potrzebę dodatkowego wsparcia ze strony samorządu lokalnego? Jaki dostrzega Pan/Pani dodatkowe możliwości wspierania mieszkańców gminy, w jakim zakresie i w jakiej formie?

5. Proszę wskazać główne zauważalne problemy społeczne występujące na terenie gminy.
6. Proszę wskazać główne zauważalne problemy gospodarcze występujące na terenie gminy, które mają wpływ na obszar społeczny gminy.
7. Czy jest Pan/Pani w stanie wskazać przykładowe rozwiązania wskazanych problemów, które należałoby podjąć w celu ich eliminacji lub zmniejszenia skali problemu?
8. W jakim kierunku powinna zmierzać polityka społeczna na terenie gminy, aby minimalizować występujące problemy społeczne i jeszcze bardziej wspierać osoby potrzebujące pomocy?

Dodatkowo w ramach opracowywania dokumentu Strategii przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców z terenu gminy Nysa. Badania ankietowe posiadały formę zdalną w formie ankiety internetowej. Formularze ankiet były także dostępne w Urzędzie Miejskim oraz w Ośrodku Pomocy Społecznej w Nysie w formie papierowej. Ankieta została zatwierdzona przez Zespół ds. pracy nad Strategią. Pytania ankietowe dotyczyły głównie oceny natężenia problemów społecznych w gminie oraz preferencji mieszkańców co do planowanych działań w ramach rozwiązywania lub minimalizowania natężonych problemów społecznych w gminie. Wyniki badań ankietowych prezentują opinie i postawy mieszkańców w zakresie problemów występujących na terenie gminy Nysa i stanowią one dane zaprezentowane w formie graficznej w diagnozie społeczno-gospodarczej, stanowiącej część dokumentu Strategii.

CHARAKTERYSTYKA GMINY NYSA

Gmina Nysa to gmina miejsko-wiejska położona jest w centrum powiatu nyskiego, w zachodniej części województwa opolskiego. Graniczy z gminami: Korfantów, Głuchołazy, Otmuchów, Pakosławice i Łambinowice oraz powiatem prudnickim (gmina Prudnik), zaś miasto Nysa jest jednocześnie stolicą powiatu nyskiego i siedzibą władz powiatowych. Miasto Nysa pełni także funkcję ukształtowanego ośrodka subregionalnego województwa opolskiego – jest jednym z dwóch (obok Brzegu) ośrodków społeczno- gospodarczych strefy zachodniej Opolszczyzny.

Mapa 1 Położenie gminy Nysa w powiecie nyskim

Źródło: <http://www.gminy.pl/powiaty/186.html> (dostęp: 5.10.2023 r.)

Gmina Nysa położona jest na obszarze 21,6 km², co stanowi 17,8% powierzchni powiatu nyskiego. Na dzień 31.12.2022 r. gminę zamieszkiwało 65 262 mieszkańców, czyli 39,2% powiatu. Gminę tworzy 26 sołectw: Biała Nyska, Domaszkowice, Głębinów, Goświnowice, Hajduki Nyskie, Hanuszów, Iława, Jędrzychów, Kępnic, Konradowa, Koperniki, Kubice, Lipowa, Morów, Niwnica, Podkamień, Przetęk, Radzikowice, Regulice, Rusocin, Sękowice, Siostrzechowice, Skorochów, Wierzbięcice, Wyszków Śląski oraz Złotogłowice.

Jednostkami organizacyjnymi gminy są:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Nysie;
- Dzienny Dom Pobytu im. Jerzego Kozarzewskiego w Nysie;
- Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna im. Władysława Broniewskiego w Nysie;
- Centrum Integracji Społecznej w Nysie;
- Nyski Dom Kultury im. Wandy Pawlik;
- Gminny Zarząd Oświaty w Nysie;
- Żłobek Miejski nr 1 „Jedyneczka” w Nysie;

- Żłobek Miejski nr 2 w Nysie;
- Żłobek Miejski nr 3 „Dzwoneczek” w Nysie;
- Przedszkole nr 1 w Nysie;
- Przedszkole nr 5 Integracyjne w Nysie;
- Przedszkole nr 6 w Nysie;
- Przedszkole nr 8 w Nysie;
- Przedszkole nr 9 w Nysie;
- Przedszkole nr 10 w Nysie;
- Przedszkole nr 12 w Nysie;
- Przedszkole nr 14 w Nysie;
- Przedszkole w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Białej Nyskiej;
- Przedszkole w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Goświnowicach;
- Przedszkole w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Kopernikach;
- Przedszkole w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Niwnicy;
- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Nysie;
- Szkoła Podstawowa nr 2 z oddziałami Mistrzostwa Sportowego im. Powstańców Śląskich w Nysie;
- Szkoła Podstawowa nr 3 im. Janusza Korczaka w Nysie;
- Szkoła Podstawowa nr 5 im. marszałka Józefa Piłsudskiego w Nysie;
- Szkoła Podstawowa nr 10 z oddziałami integracyjnymi im. Jana Henryka Dąbrowskiego w Nysie;
- Szkoła Podstawowa w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Białej Nyskiej;
- Szkoła Podstawowa w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Goświnowicach;
- Szkoła Podstawowa w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Kopernikach;
- Szkoła Podstawowa w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Niwnicy.

Do spółek gminnych należą z kolei:

- Agencja Rozwoju Nysy Sp. z o.o.
- Miejski Zakład Komunikacji w Nysie Sp. z o.o.
- Nyska Energetyka Ciepła - Nysa Sp. z o.o.
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej "EKOM" Sp. z o.o.

- Stal Nysa S.A. (0/5)
- Wodociągi i Kanalizacja "AKWA" Sp. z o.o.
- Projekt Muncypalny Nysa SIM Sp. z o. o.
- EkoNysa Sp. z o.o.

Zdjęcie 1 Gmina Nysa

Źródło: <https://radio.opole.pl/> (dostęp: 5.10.2023 r.)

Gmina posiada dobrze rozwiniętą sieć komunikacyjną. Przez teren gminy przebiegają także dwie drogi krajowe, krzyżujące się w mieście Nysa: DK 46: Kłodzko – Nysa – Opole – Częstochowa – Szczekociny oraz DK 41: Nysa – Prudnik – granica w Trzebini. Długość dróg powiatowych na terenie gminy Nysa wynosi 121,17 km. Większość z nich przebiega przez obszary wiejskie gminy: 90,513 km, tj. 74,7% ogółu dróg powiatowych w gminie Nysa. Pozostałe 30,657 km dróg powiatowych wytyczonych jest przez obszar miasta Nysa. Sieć dróg gminy Nysa uzupełniona jest przez drogi wojewódzkie:

- 406: Nysa – Jasienica Dolna – Włostowa,
- 407: Nysa – Korfantów – Łącznik,
- 411: Nysa – Głuchołazy – granica Głuchołazy/Mikulovice.

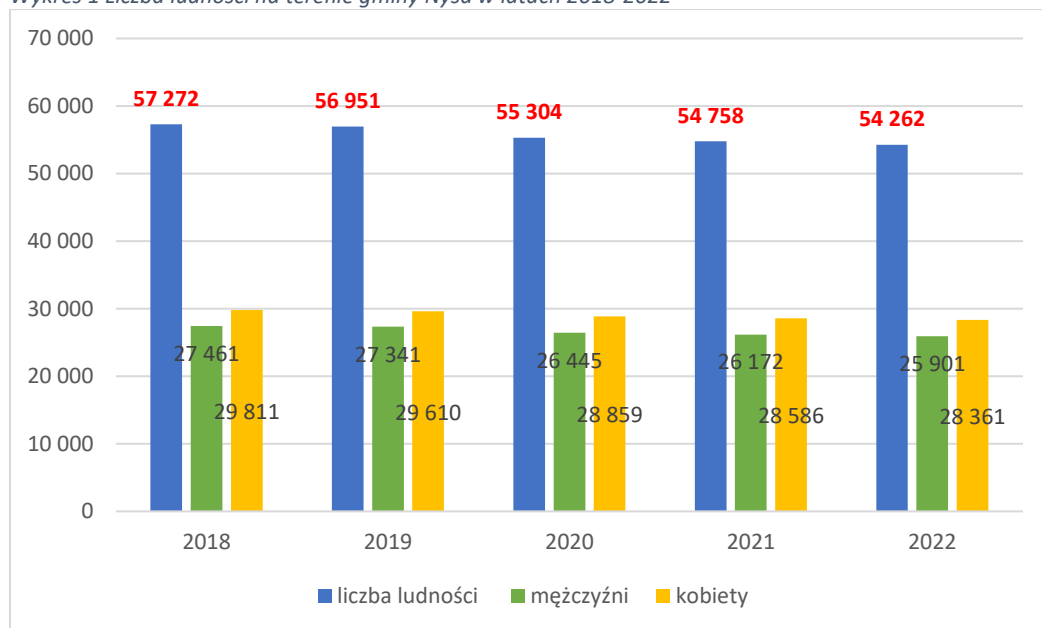
Połączenia kolejowe w gminie Nysa prowadzone są z miasta Nysa w kierunku Opola, Brzegu oraz Kędzierzyna-Koźła. Spółka Przewozy Regionalne Województwa Opolskiego prowadzi

obecnie komunikację na 2 trasach, obejmujących obszar gminy Nysa: Linia: Nysa – Opole Główne – Kluczbork oraz Linia: Brzeg – Nysa – Kędzierzyn Koźle. Na terenie gminy funkcjonuje również komunikacja miejska.

DEMOGRAFIA I PROCESY LUDNOŚCIOWE

Na dzień 31 grudnia 2022 r. gminę Nysa zamieszkiwało 54 262 mieszkańców, w tym 28 361 kobiety oraz 25 901 mężczyzn. Średni wiek mieszkańców wynosi 44,4 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa opolskiego. Mieszkańcy gminy w 2022 r. zawarli 178 małżeństw, co odpowiada 3,3 małżeństwom na 1000 mieszkańców. W tym samym okresie odnotowano 1,5 rozwodów na 1000 mieszkańców. 28,3% mieszkańców gminy Nysa jest stanu wolnego, 53% żyje w małżeństwie, 8,1% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9% to wdowy/wdowcy.

Wykres 1 Liczba ludności na terenie gminy Nysa w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Gmina charakteryzuje się spadkiem liczby mieszkańców. W latach 2018-2022 liczba mieszkańców zmniejszyła się o 3 010 osób. W gminie odnotowuje się większą liczbę kobiet niż mężczyzn i tendencja ta trzymuje się od wielu lat. Spadek ogólnej liczby ludności jest zjawiskiem charakterystycznym dla większości gmin w Polsce, z uwagi głównie na ujemny przyrost naturalny. Liczba ludności w funkcjonalnych grupach wiekowych w analizowanych latach 2018-2022 wskazuje na tendencję wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym a spadkiem liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym. W 2022 r. odnotowano

15,57% osób w wieku przedprodukcyjnym, 57,26% ludności w wieku produkcyjnym oraz 27,18% ludności w wieku poprodukcyjnym.

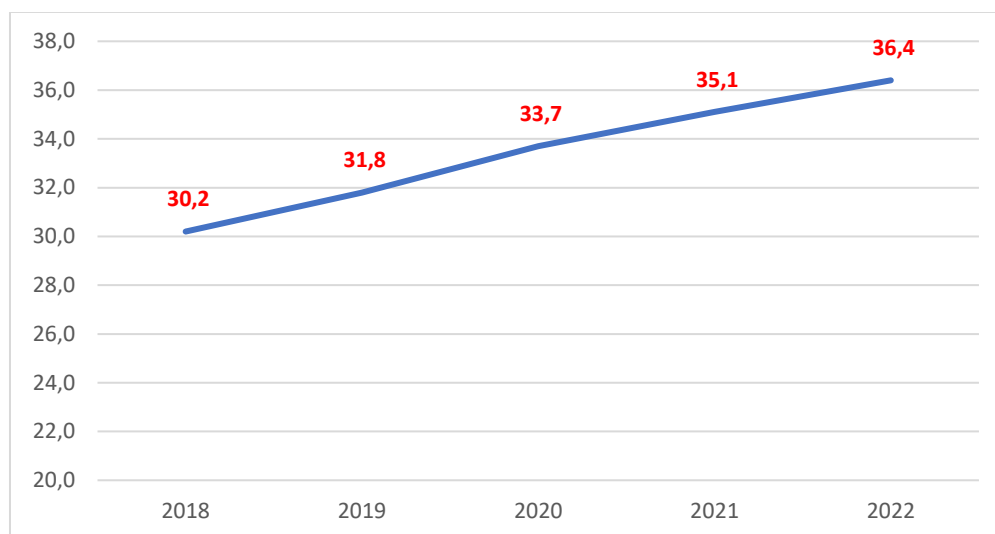
Tabela 1 Liczba ludności w grupach funkcjonalnych w gminie Nysa w latach 2018-2022

Rok	Liczba mieszkańców ogółem	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym		Liczba osób w wieku produkcyjnym		Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	
		%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba
2018	57 272	15,13	8 664	60,16	34 453	24,72	14 155
2019	56 951	15,10	8 600	59,46	33 865	25,44	14 486
2020	55 304	15,56	8 603	58,31	32 249	26,13	14 452
2021	54 758	15,67	8 580	57,68	31 585	26,65	14 593
2022	54 262	15,57	8 447	57,26	31 068	27,18	14 747

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Spadek liczby ludności na terenie gminy Nysa jest zjawiskiem niekorzystnym z punktu widzenia rozwoju społecznego, gdzie przybywa osób w wieku poprodukcyjnym. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy w latach 2018-2022 zwiększyła się o 592 osoby. Współczynnik obciążenia demograficznego, liczonego jako stosunek ludzi w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym, w 2022 r. wynosił 36,4 i w stosunku do roku 2018 uległ zwiększeniu o 6,2 punkty procentowe. Wzrost liczby osób starszych ma szczególne znaczenie w kontekście rozwoju dalszej polityki społecznej, która będzie wymuszała podjęcie odpowiednich działań na rzecz zapewnienia opieki osobom starszym, wspierania ich w codziennym funkcjonowaniu, organizacji odpowiedniej opieki wytchnieniowej oraz aktywizowaniu ich do zachowania aktywności społecznej jak najdłużej.

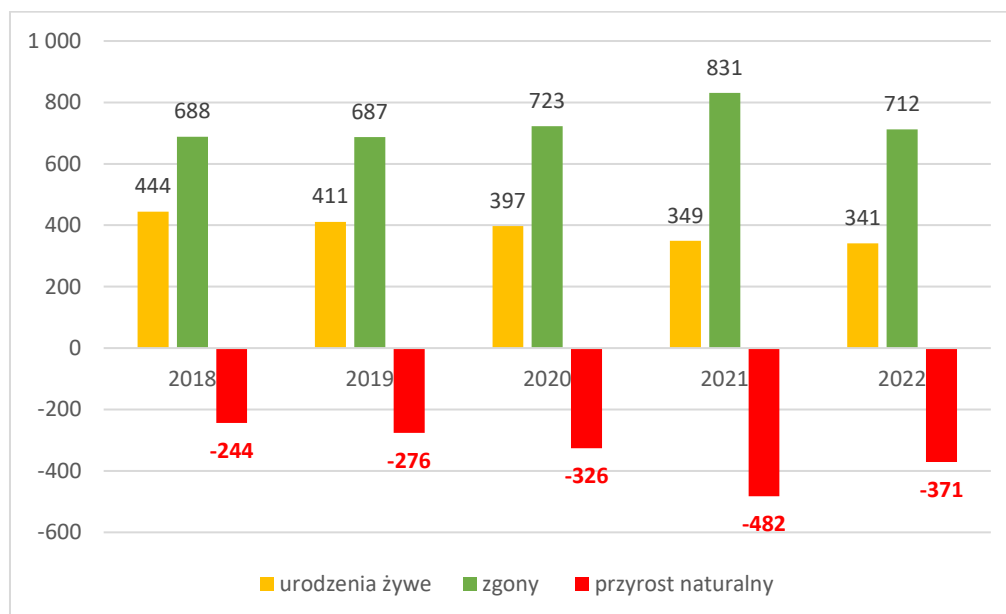
Wykres 2 Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w gminie Nysa w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Spadek liczby ludności na terenie gminy Nysa wynika z ujemnego przyrostu naturalnego, który jest skutkiem mniejszej liczby nowych urodzeń na terenie gminy. W 2022 r. urodziło się 341 dzieci, w tym 49,0% dziewczynek i 51,0% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosił 0,45 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa. W 2022 r. wskaźnik przyrostu naturalnego wynosił -371 osób. Analiza danych z lat 2018-2022 wskazuje na pogłębianie się tego zjawiska, w wyniku którego więcej osób z terenu gminy umiera niż się rodzi.

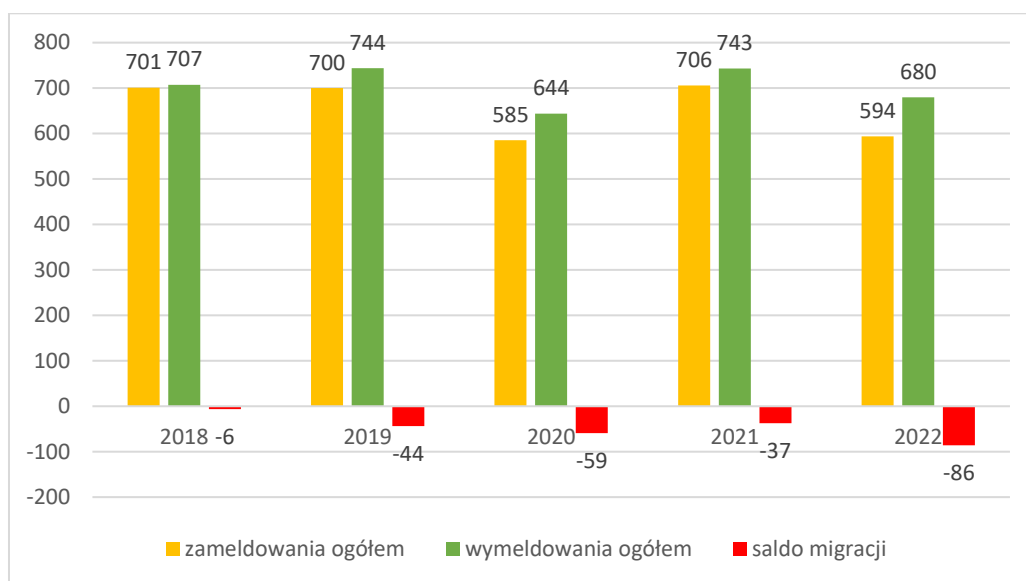
Wykres 3 Przyrost naturalny w gminie Nysa w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Spadek liczby ludności na terenie gminy Nysa związany jest także z ujemnym saldem migracji, które utrzymuje się od kilku lat. W 2022 r. odnotowano 680 osób, które wymeldowały się z terenu gminy oraz 594 osoby, które się zameldowały. Saldo migracji wyniosło -86 osób. W 2022 r. zarejestrowano 565 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 654 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Nysa -89. W tym samym roku 29 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 26 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 3.

Wykres 4 Saldo migracji w gminie Nysa w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Spadek liczby ludności, ujemne saldo migracji oraz ujemny przyrost naturalny świadczy o zachodzących zmianach demograficznych w gminie, które są charakterystyczne dla całego województwa opolskiego. Każdego roku odnotowuje się spadek liczby ludności, mniejszą liczbę nowych urodzeń oraz wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. W kontekście uwarunkowań społecznych nie są to zmiany pozytywne, gdyż powodują przede wszystkim spadek liczby osób w wieku produkcyjnym, a wzrost liczby osób starszych. Polityka społeczna samorządu będzie wymagała podjęcia w następnych latach wzmożonych działań na rzecz osób starszych, które będą wymagały odpowiedniej opieki, wsparcia i pomocy.

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Za działalność kulturalną na terenie gminy Nysa odpowiedzialne są przede wszystkim gminne instytucje kultury: **Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna im. Władysława Broniewskiego w Nysie (MiGBP)** oraz **Nyski Dom Kultury im. Wandy Pawlik**.

Zdjęcie 2 Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna im. Władysława Broniewskiego w Nysie

Źródło: <https://radio.opole.pl/> (dostęp: 5.10.2023 r.)

Działalność kulturalna MiGBP dotyczy zachowania dziedzictwa narodowego poprzez organizowanie i zapewnienie dostępu do zasobów naukowych i kultury polskiej. MiGBP posiada 10 filii:

- filia nr 3 przy ul. Bolesława Prusa,
- filia nr 4 przy ul. Wandy Pawlik,
- filia w Białej Nyskiej,
- filia w Goświnowicach,
- filia w Hajdukach Nyskich,
- filia w Kopernikach,
- filia w Kubicach,
- filia w Lipowej,
- filia w Wierzbięcicach,
- filia w Złotogłowicach.

W 2022 r. w MiGBP zarejestrowanych było 5 948 czytelników. Wypożyczono 132 321 książek, 11 097 czasopism oraz 2 293 audiobooków. Zakupiono 4 037 woluminów na kwotę 99 706,65 zł oraz 140 jednostek zbiorów specjalnych na kwotę 7 711,28 zł. Dodatkowo biblioteka otrzymała 663 woluminy o wartości 8 422,64 zł (łącznie wpłynęło 660 woluminów). Zaprenumerowano 31 tytułów czasopism, 4 tytuły gazet i czasopism MiGBP otrzymuje nieodpłatnie od redakcji, instytucji lub osób prywatnych. We wszystkich bibliotekach publicznych gminy zgromadzonych jest łącznie 104 985 książek, 428 roczników czasopism oraz 2 476 jednostek innych zbiorów (m.in. audiobooki, multimedia, kartografia, gry planszowe, itd.). W MiGBP zorganizowano 737 imprez, w których udział wzięło 20 131 osób. Poniższa tabela przedstawia szczegółowe zestawienie form promocji kultury w gminie w podziale na imprezy dedykowane dorosłym oraz dzieciom wraz z liczbą uczestników.

Tabela 2 Formy promocji kultury w gminie Nysa (MiGBP)

Forma promocji	Liczba imprez dla dorosłych	Liczba uczestników - dorośli	Liczba imprez dla dzieci	Liczba uczestników – dzieci
Konkursy	8	142	10	180
Lekcje biblioteczne	9	182	58	705
Spotkania autorskie	8	78	4	128
Pozostałe imprezy	122	2 509	518	16 207
RAZEM:	147	2 911	590	17 220

Źródło: Raport o stanie gminy Nysa za 2022 r., s. 31.

W MiGBP zorganizowano łącznie 13 wystaw. Wśród najważniejszych można wymienić: wystawę Agatha Christie „Królowa zbrodni”; „Wspólna pasja” - wystawa rękodzieła wykonanego przez uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy Caritas Diecezji Opolskiej w Nysie oraz Zahrada 2000 w Jeseniku; wernisaż i wystawę prac Very Kovarowej, wystawa zorganizowana z okazji 26 rocznicy współpracy biblioteki w Nysie z biblioteką w Sumperku oraz wernisaż i wystawę prac rękodzielniczych Barbary Bondar-Suchońskiej i Magdaleny Bondar-Stanosz „W zaciszu domu”.

W ramach działalności Centrum Działań Wspólnych zorganizowano 18 imprez, m.in. rozgrywki szachowe i turniej gier planszowych, III Transgraniczny Kongres Biblioteczny, otwarcie biblioteki plenerowej przy placu Paderewskiego w Nysie, „Zasady racjonalnego

żywienia dla osób dorosłych” wykład dr n. med. Marty Misiarz, a także „Z historią w tle” prelekcja, zwiedzanie Muzeum Powiatowego w Nysie oraz wirtualne zwiedzanie muzeów w Polsce i na świecie. Na terenie gminy Nysa działa Dyskusyjny Klub Książki dla dzieci i młodzieży, który w 2022 r. zorganizował 20 spotkań. Poza tym, MiGBP prowadzi Mediatekę, czyli miejsce nastawione na przyjemne spędzanie wolnego czasu oraz platformę do rozwoju zainteresowań, w ramach której odbyło się 24 cyklicznych spotkań koła klubu gier planszowych oraz 38 spotkań Klubu Mangi i Anime.

Poza MiGBP działalność kulturalną oraz promocję kultury w gminie Nysa realizuje również **Nyski Dom Kultury**. Wśród jego zadań wskazać można wychowanie, edukację, rozwój oraz promocję ruchu artystycznego w gminie. Kładzie on również mocny nacisk na popularyzację kultury wśród mieszkańców Nysy. Odbywa się to poprzez:

- edukację kulturalną i wychowanie przez sztukę;
- rozpoznawanie, rozbudzanie zainteresowań i zaspokajanie potrzeb kulturalnych;
- kultywowanie i propagowanie dziedzictwa narodowego;
- tworzenie warunków do rozwoju oraz wspieranie ruchu artystycznego przez prowadzenie zespołów artystycznych;
- tworzenie warunków do podtrzymywania tradycji folklorystycznych, w tym rękodzieła ludowego i artystycznego;
- współpracę, w tym międzynarodową, z placówkami oświatowymi, instytucjami i stowarzyszeniami kulturalnymi oraz organizacjami pozarządowymi w dziedzinie kultury i sztuki;
- organizowanie spektakli, koncertów, festiwali, przeglądów, konkursów, imprez plenerowych, wystaw, warsztatów, odczytów i kół zainteresowań;
- prowadzenie Punktu Informacji Turystycznej;
- gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury;
- ochronę dziedzictwa kulturowego, w tym sprawowanie opieki nad powierzonymi obiektami.

Zdjęcie 3 Nyski Dom Kultury

Źródło: <https://nysahot.pl/> (dostęp: 5.10.2023 r.)

W ramach działalności Nyskiego Domu Kultury w 2022 r. udało się zrealizować 154 wydarzenia kulturalne, w tym 87 zorganizowanych przez Nyski Dom Kultury. Po 170 latach przerwy wznowił działalność Teatr Miejski w Nysie, w którym w 2022 r. wystawiono spektakl „Edith i Marlene”. W tym samym roku otwarto nyskie Centrum Nauki Kopernik pn. Strefa Odkrywania, Wyobraźni i Aktywności (SOWA) w Bastionie św. Jadwigi w Nysie. Centrum liczy 18 urzędzeń edukacyjnych rozłożonych w pomieszczeniach bastionu. Dodatkowo we współpracy z Biurem Programu „Niepodległa” otworzono w przyziemiu Bastionu św. Jadwigi Nyskie Centrum „Niepodległa”. Składa się ono z dwóch sal. Pierwsza sala wyposażona została w system wystawienniczy do ekspozycji czasowych, a druga w sprzęt do emisji filmów w technologii 4K na goglach VR. Zakupiono 20 sztuk gogli Oculust quest 2, przygotowano 15 stanowisk do odtwarzania filmów w technologii VR. Oprócz wyżej wymienionych ważnych wydarzeń kulturalno-naukowych Nyski Dom Kultury był organizatorem corocznych imprez i wydarzeń okolicznościowych, tj. XX Przegląd Teatrów Przedszkolnych „Małe Proscenium”; „Ogólnopolskie Spotkanie Amatorskich Teatrów Dramatycznych Publicznych, Teatrów Poezji i Kabaretów”; „XXIII Festiwal Pieśni Polski Niepodległej”; „Bieg Tropem Wilczym – Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych”; Ogólnopolski Konkurs Recytatorski; XV edycję Turnieju Poetyckiego im. Jerzego Kozarzewskiego „Orzech”; Jarmark Bożonarodzeniowy w wyremontowanym, nyskim rynku; Sylwester. Z inicjatywy Nyskiego Domu Kultury

zorganizowano 32 wydarzenia plenerowe oraz 7 wystaw. Łącznie we wszystkich zorganizowanych wydarzeniach kulturalnych przez Nyski Dom Kultury wzięło udział 34 640 osób.

Punkt Informacji Turystycznej działający w ramach Nyskiego Domu Kultury im. Wandy Pawlik w Bastionie św. Jadwigi w 2022 r. odwiedziło łącznie 24 853 turystów. Punkt organizował szereg wydarzeń, tj.: rajdy, wycieczki, pikniki, prelekcje, nocne zwiedzanie Twierdzy Nysa.

W 2022 r. Nyski Dom Kultury otrzymał dofinansowanie z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na realizację następujących zadań:

- Infrastruktura domów kultury - Nagłośnienie Nyskiego Domu Kultury - zakup i montaż nagłośnienia (dofinansowanie w wysokości 260 000,00 zł);
- Sztuki wizualne – Wystawa Przychodzimy-Odchodzimy - prezentacja środowiska plastycznego Nysy i ich dorobku artystycznego od 50 lat do czasów współczesnych, wystawa i publikacja (dofinansowanie w wysokości 34 776,00 zł);
- Film - Festiwal filmów militarnych Twierdza Nysa - Ogólnopolski Festiwal Filmów Militarnych na Bastionie św. Jadwigi (dofinansowanie w wysokości 21 300,00 zł);
- Akademia chóralska - Narodowe Forum Muzyki we Wrocławiu - występ chóru Gaudeamus działającego przy Domu Kultury w Głubczycach, koncert finałowy Akademii Muzycznej „Śpiewająca Polska” (dofinansowanie w wysokości 3 000,00 zł).

Zdjęcie 4 Nyski Dom Kultury - sala widowiskowo-teatralna

Źródło: <https://adria-art.pl/> (dostęp: 5.10.2023 r.)

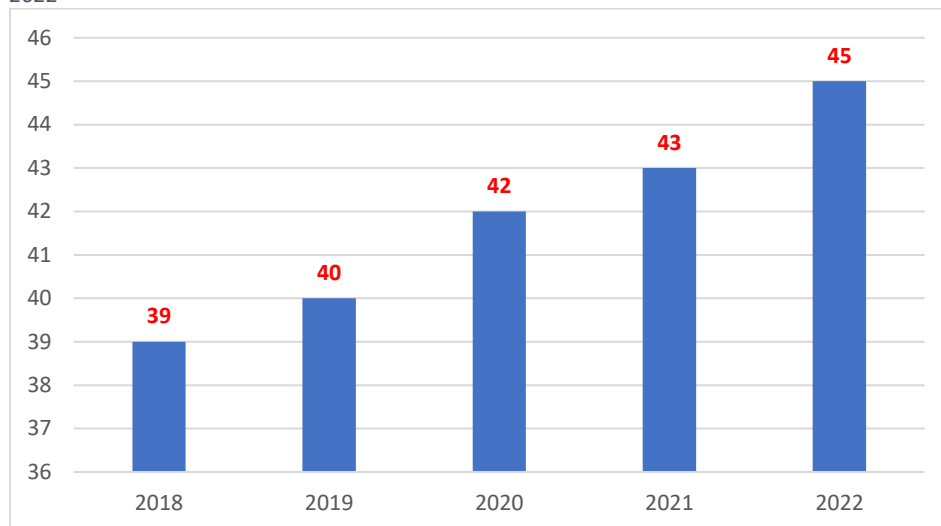
Zadania w zakresie dostępu do kultury realizowane są w gminie na najwyższym poziomie. Instytucje kultury działające w Nysie poprzez organizację różnych wydarzeń, wystaw, koncertów i imprez plenerowych aktywnie aktywizują mieszkańców gminy do udziału w życiu kulturalnym. Dodatkowo dbają o dziedzictwo kulturalne i narodowe, akcentując każde wydarzenie na skalę ponadlokalną. Różnorodność form i spektrum działań zarówno Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej im. Władysława Broniewskiego w Nysie oraz Nyskiego Domu Kultury im. Wandy Pawlik zaspokajają potrzeby mieszkańców gminy w dostępie do kultury, organizują czas wolny, rozwijają zainteresowania i pobudzają życie kulturalne miasta i gminy.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Działalność organizacji pozarządowych w każdej gminie stanowi potencjał rozwoju społecznego. Organizacje działają w obszarze kultury, profilaktyki, pomocy społecznej, popularyzacji sportu, wypoczynku i rekreacji itp. Ich działania statutowe mają wpływ na organizację życia społecznego poprzez organizację wielu wydarzeń o różnorodnym charakterze, a także poprzez organizację zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży. Na terenie gminy Nysa znajduje się kilkadziesiąt aktywnych organizacji pozarządowych, które realizują zadania publiczne w zakresie kulturalno-edukacyjnym, sportowym, integracyjnym i wypoczynkowym. W 2022 r. odnotowano 45 organizacji na 10 000 mieszkańców, co wskazuje na to, że na terenie gminy zarejestrowanych jest blisko 244 organizacji

pozarządowych. W porównaniu z rokiem 2018 liczba organizacji III sektora wzrosła o ok. 21 podmiotów. Taki wynik świadczy o dużym zapotrzebowaniu na tego typu działalność oraz o sprzyjających warunkach społecznych na zakładanie nowych stowarzyszeń czy fundacji.

Wykres 5 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców na terenie gminy Nysa w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Działalność organizacji pozarządowych na terenie gminy stanowi bardzo ważny aspekt rozwoju społecznego mieszkańców. Organizacje zrzeszają dzieci i młodzież, aktywizują seniorów, rozwijają zainteresowania dorosłych mieszkańców oraz promują sport, rekreację i wypoczynek na terenie gminy.

Samorząd lokalny aktywnie współpracuje z organizacjami pozarządowymi z terenu gminy. Każdego roku uchwalany jest roczny program współpracy Gminy Nysa z organizacjami pozarządowymi i innymi uprawnionymi podmiotami. Głównym celem programu jest polepszenie jakości życia mieszkańców gminy, poprzez efektywną współpracę gminy z organizacjami w realizacji ich statutowych zadań. Realizacja programu przyczynia się do zaspokajania podstawowych potrzeb społecznych mieszkańców gminy, podnosi jakość świadczonych usług, wspiera działania w zakresie innowacyjności i konkurencyjności w realizacji zadań, a przede wszystkim wspiera rozwój organizacji i stwarza warunki do ich aktywnego funkcjonowania. Program obejmuje wsparcie zarówno finansowe w formie ogłaszania konkursów ofert na realizację zadań publicznych oraz wsparcie pozafinansowe, które głównie dotyczy wsparcia merytorycznego, doradczego i informacyjnego.

W 2022 r. w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej gmina Nysa przeznaczyła 93 300,00 zł. Największą część ogólnej kwoty (40 000,00 zł) przekazano

do prowadzenia współzawodnictwa sportowego w szkołach podstawowych. Poniżej przedstawiono tabelę ze wszystkimi zadaniami i wydarzeniami zrealizowanymi na rzecz wspierania i upowszechniania kultury fizycznej w 2022 r. wraz z kwotami przyznanych dotacji.

Tabela 3 Działania na rzecz wspierania realizacji zadań publicznych z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej na rok 2022

Rodzaj zadania	Nazwa oferenta	Kwota dotacji w zł
Upowszechnianie kultury fizycznej wśród osób z niepełnosprawnością	Nyski Klub Sportowo-Turystyczny Niewidomych i Słabowidzących "ATUT"	8 000,00
Prowadzenie współzawodnictwa sportowego w szkołach podstawowych	Nyski Szkolny Związek Sportowy	40 000,00
Organizacja i przeprowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży	Ochotnicza Straż Pożarna w Kępnicy	6 000,00
	Nyska Formacja Obronno Taktyczna	6 500,00
	Stowarzyszenie "Razem w przyszłość 2020"	2 640,00
	Stowarzyszenie Nasza Lipowa	4 860,00
	Rzymskokatolicka Parafia Matki Bożej Bolesnej Misjonarze Werbiści	5 000,00
Organizacja i przeprowadzenie imprez sportowych, rekreacyjnych lub sportowo-rekreacyjnych na terenie gminy Nysa	Stowarzyszenie Nasza Lipowa	2 700,00
	Klub Żeglarski Nysa	10 600,00
Organizacja aktywności fizycznej osób starszych	Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy "GIM 2"	4 000,00
	Stowarzyszenie "Razem w przyszłość 2020"	7 000,00
RAZEM:		93 300,00

Źródło: Raport o stanie gminy Nysa za 2022 r., s. 35.

Na rzecz rozwoju sportu w 2022 r. gmina Nysa przyznała dotacje w wysokości 350 000,00 zł.

Wsparcie finansowe w zakresie rozwoju sportu otrzymały następujące organizacje:

- Klub Sportowy POLONIA (dotacja w wysokości 100 000,00 zł);
- Ludowy Klub Sportowy Rusocin (dotacja w wysokości 12 000,00 zł);

- Nyskie Towarzystwo Siatkówki Kobiet – Nysa (dotacja w wysokości 55 000,00 zł);
- Klub AZS PWSZ Nysa (dotacja w wysokości 58 000,00 zł);
- Nyskie Towarzystwo Gimnastyczne (dotacja w wysokości 40 000,00 zł);
- Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy GIM 2 Nysa (dotacja w wysokości 35 000,00 zł);
- Uczniowski Ludowy Klub Sportowy Dwójka (dotacja w wysokości 5 000,00 zł);
- Uczniowski Klub Sportowy Plejada (dotacja w wysokości 5 000,00 zł);
- Nyska Formacja Obronno Taktyczna (dotacja w wysokości 10 000,00 zł);
- Klub Żeglarski NYSA (dotacja w wysokości 4 000,00 zł);
- Uczniowski Klub Sportowy GEKON (dotacja w wysokości 7 000,00 zł);
- Stowarzyszenie Klub Sportowy LUKS Nysa (dotacja w wysokości 5 000,00 zł);
- Klub Sportowy BASKET NYSA (dotacja w wysokości 10 000,00 zł);
- Fort Nysa Rugby Football Club (dotacja w wysokości 2 000,00 zł);
- Niwnicki Klub Karate Kyokushin NKKK (dotacja w wysokości 2 000,00 zł).

Warto podkreślić, iż gmina wspiera nie tylko organizacje działające w obszarze sportu czy rekreacji. Wśród organizacji pozarządowych, gmina najwięcej środków finansowych przeznaczyła na rzecz Caritas Diecezji Opolskiej. Realizował on zadania z zakresu pomocy społecznej. Organizacja wspierała rodziny i osoby w trudnej sytuacji życiowej przez prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy w Nysie. W 2022 r. Caritas Diecezji Opolskiej otrzymał wsparcie finansowe w wysokości 1 466 239,40 zł. Samorząd wspiera w formie finansowej zadania publiczne z zakresu:

- pomocy społecznej,
- upowszechniania kultury fizycznej wśród osób z niepełnosprawnością,
- prowadzenia współzawodnictwa sportowego w szkołach podstawowych,
- organizacji i prowadzenia zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- organizacji i prowadzenia imprez sportowych, rekreacyjnych na terenie gminy,
- organizacji aktywności fizycznej osób starszych,
- działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym,
- ratownictwa wodnego,

- turystyki i krajoznawstwa,
- ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, upowszechniania kultury i sztuki,
- współpracy międzynarodowej w zakresie kultury.

łącznie w 2022 r. na rzecz organizacji społecznych wydatkowano z budżetu gminy kwotę 2 350 293,33 zł. Wysokość dotacji utrzymuje się na porównywalnym wysokim poziomie w analizowanym okresie lat 2018-2022, co wskazuje na ważność zadań realizowanych przez organizacje społeczne na terenie gminy i chęć wspierania tych zadań przez samorząd lokalny na rzecz rozwoju społeczeństwa, dbania o bezpieczeństwo, ochronę zdrowia i profilaktykę zdrowotną.

W ramach realizacji zadań publicznych na rzecz lokalnej społeczności realizowany jest w gminie program „Budżetu Obywatelskiego”. W 2022 r. wznowiono udzielanie dotacji w ramach budżetu obywatelskiego dla zadań zgłaszanych przez mieszkańców gminy. W jego ramach wydatkowano 402 289,08 zł z planowanych 403 200,00 zł. Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane na temat realizowanych projektów wraz z przeznaczonym budżetem.

Tabela 4 realizacja budżetu obywatelskiego w 2022 r.

Zadanie inwestycyjne	Planowany budżet	Rzeczywisty budżet w zł
Budowa oświetlenia oraz montaż monitoringu i elementów infrastruktury rekreacyjnej w miejscowościach Jędrzychów, Goświnowice, Skorochołów i Głębinów	138 000,00	137 866,00
Sportowe osiedle Rodziewiczówny – boisko do siatkówki plażowej	48 200,00	48 200,00
Street Workout Park	77 000,00	76 223,10
W jedności moc – zakup elementów placów zabaw, namiotu oraz wykonanie ogrodzenia i utwardzenie terenów rekreacyjnych w sołectwach Kępnica, Przełęk, Lipowa, Wierzbięcice, Biała Nyska oraz Regulice.	140 000,00	139 999,98
	RAZEM:	402 289,08

Źródło: Raport o stanie gminy Nysa za 2022 r., s. 16.

Działalność organizacji pozarządowych na terenie gminy skoncentrowana jest przede wszystkim na upowszechnianiu aktywności fizycznej wśród mieszkańców gminy oraz na wspieraniu zadań w zakresie pomocy społecznej. Organizacje zaspokajają potrzeby dzieci i młodzieży w dostępie do rozwijania własnych zainteresowań sportowych i hobby. Różnorodność ofert rekreacyjnych stanowi o potencjale rozwojowym gminy w upowszechnianiu sportu jako alternatywnego spędzania czasu wolnego. Dobra współpraca organizacji z samorządem lokalnym i innymi instytucjami publicznymi przyczynia się do realizacji wielu działań w zakresie aktywizacji społecznej mieszkańców oraz promuje gminę na arenie wojewódzkiej i ogólnopolskiej. Organizacje społeczne z terenu gminy świadczą usługi na rzecz mieszkańców gminy, tym samym ich działalność wpływa na poprawę warunków życia, minimalizację zagrożeń zjawiskami patologicznymi w środowisku lokalnym oraz wpływa na integrację i rozwój kapitału ludzkiego. Wzrost liczby organizacji na terenie gminy w ostatnich latach świadczy o aktywności społecznej mieszkańców w zakresie rozwijania i upowszechniania kultury, sportu i rekreacji, a także o coraz większej potrzebie tworzenia ugrupowań zrzeszających dzieci, młodzież, dorosłych, kobiety czy seniorów.

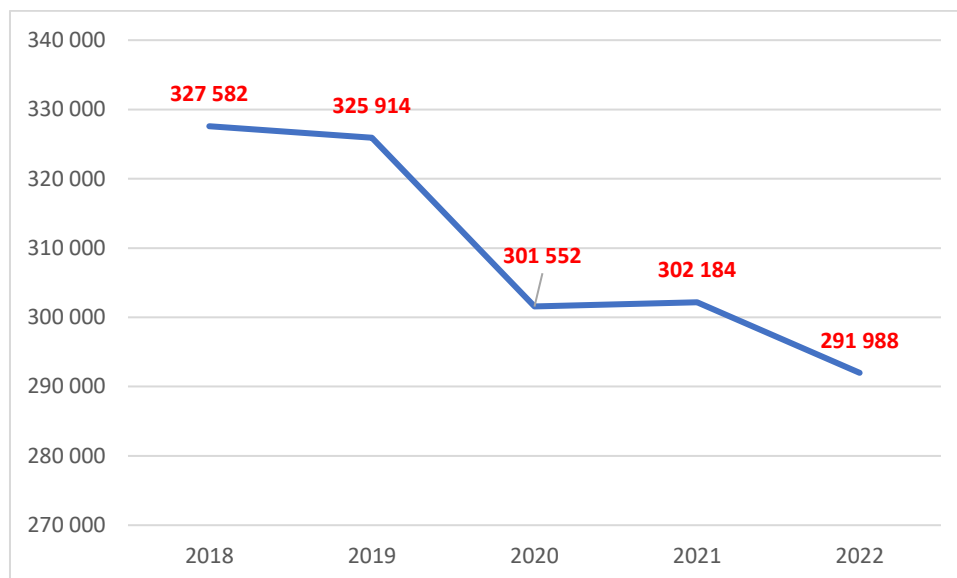
OCHRONA ZDROWIA

Opiekę medyczną na terenie gminy zapewniają przychodnie świadczące usługi NFZ, niepubliczne placówki zdrowia oraz gabinety i poradnie prywatne. W obszarze miasta i gminy funkcjonują 33 przychodnie ogółem. Ich liczba w porównaniu z rokiem 2018 uległa zmniejszeniu o 5 przychodni. Na terenie gminy mieszkańcy mogą skorzystać z usług m.in. następujących placówek: NZOZ Przychodnia Rodzinna Mariacka, Wojskowa Specjalistyczna Przychodnia Lekarska Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia Laryngologiczna, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Nyskie Centrum Okulistyczne, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej OKO-MED, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Remedium, Zespół Opieki Zdrowotnej, NZOZ VITA, Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej DORMED, NZOZ Uro Spec Poradnia Urologiczna, Poradnia Chirurgii Dziecięcej.

Liczba udzielonych porad lekarskich w 2022 r. wynosiła 291 988 porad. W analizowanym okresie lat 2018-2022 liczba porad uległa zmniejszeniu o 35 394 porady. W kontekście zachodzących zmian demograficznych i starzenia się społeczeństwa polskiego spadek liczby

udzielanych porad jest pozytywnym zjawiskiem na terenie gminy. Może to wynikać z dobrej działalności profilaktycznej oraz większej aktywności mieszkańców w zakresie dbania o własne zdrowie fizyczne.

Wykres 6 Porady lekarskie ogółem w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

W zakresie pomocy szpitalnej mieszkańcy gminy Nysa w ramach ochrony zdrowia mogą korzystać z oferty Szpitala Powiatowego im. Błogosławionej Siostry Elżbietanki Marii Merkert w Nysie. Szpital dysponuje 15 oddziałami:

- Szpitalny Oddział Ratunkowy,
- Anestezjologii i Intensywnej Terapii (II poziom referencyjny),
- Ginekologiczno – Położniczy (II poziom referencyjny),
- Neonatologii z Pododdziałem Patologii Noworodka (II poziom referencyjny),
- Neurologiczny z pododdziałem Udarowym,
- Okulistyczny,
- Obserwacyjno – Zakaźny,
- Chirurgii Urazowo Ortopedycznej,
- Chirurgii Ogólnej,
- Urologiczny,
- Chorób Wewnętrznych A,
- Chorób Wewnętrznych B,
- Laryngologiczny,

- Dziecięcy,
- Dzienny Oddział Psychiatryczny.

Zdjęcie 5 Szpital Powiatowy w Nysie

Źródło: <https://radio.opole.pl/> (dostęp: 7.10.2023 r.)

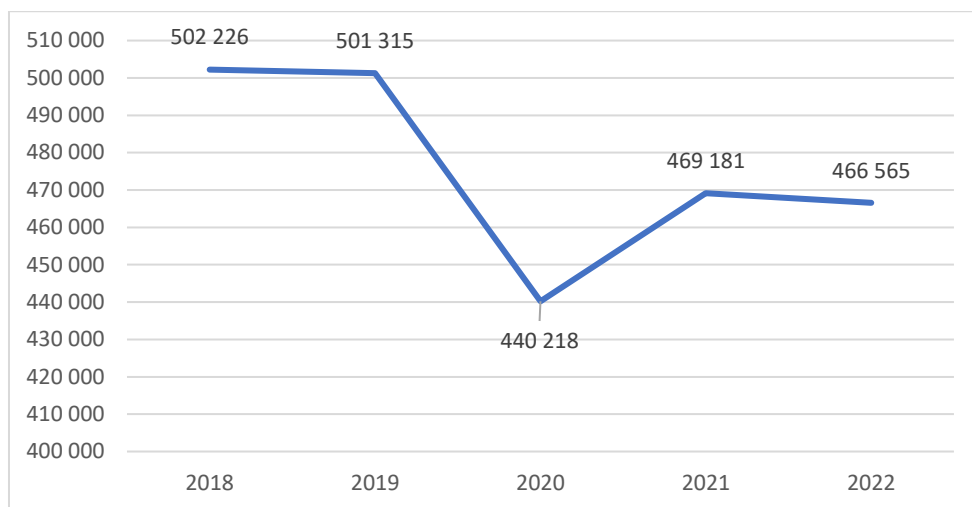
Szpital posiada nowoczesny blok operacyjny z pięcioma salami operacyjnymi, salami przed i pooperacyjnym, śluzami i klimatyzacją. Placówka dysponuje nowoczesnymi, czynnymi przez 24 godziny pracownikami diagnostyki laboratoryjnej, obrazowej oraz tomografii komputerowej z szerokim zakresem badań. Pacjenci mają do dyspozycji 328 łóżek szpitalnych. Rocznie hospitalizowanych jest ok 20 tys. pacjentów, wykonuje się ponad 6 tys. zabiegów operacyjnych w tym zabiegi metodą laparoskopową. Szpitalny Oddział Ratunkowy z lądowiskiem wyniesionym na dachu Szpitala dla helikopterów sanitarnych posiada własny transport sanitarny.

Przy nyskim szpitalu funkcjonują także poradnie: chirurgii urazowo-ortopedycznej, chirurgii ogólnej, cukrzycowa, dla kobiet, endokrynologiczna, gastroenterologiczna, laryngologiczna, leczenia bólu, ogólna, okulistyczna, reumatologiczna, urologiczna, chorób zakaźnych i neurologiczna.

Z ogólnodostępnych danych wynika, że liczba udzielonych porad lekarskich w ramach ambulatoryjnej opieki medycznej również przyjmuje wartości spadkowe. W 2022 r. udzielono łącznie 466 565 porad lekarskich, gdzie w 2018 r. było ich 502 226. W wyniku

pandemii w roku 2020 odnotowano znaczny spadek udzielanych porad, ze względu na ograniczenia w funkcjonowaniu ambulatoryjnej opieki medycznej.

Wykres 7 Liczba udzielonych porad lekarskich w ramach ambulatoryjnej opieki medycznej w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

W mieście Nysa mieszkańcy mogą skorzystać także ze specjalistycznej pomocy kardiologicznej w Nyskim Centrum Kardiologii Polsko-Amerykańskich Klinik Serca, sieci oddziałów kardiologii interwencyjnej, angiologii i kardiochirurgii na terenie Polski. Funkcjonująca w jej ramach Pracownia Hemodynamiki poprawia jakość leczenia ostrych zespołów wieńcowych.

Zdjęcie 6 Nyskie Centrum Kardiologii Polsko-Amerykańskich Klinik Serca

Źródło: <https://polska-org.pl/> (dostęp: 7.10.2023 r.)

Dodatkowo na terenie gminy funkcjonują 24 apteki. Ich liczba w ostatnich latach nie zmieniła się. Na jedną aptekę ogólnodostępną przypada 2 261 mieszkańców gminy.

W roku 2022 w zakresie ochrony i profilaktyki zdrowia realizowany był program dla mieszkańców gminy Nysa pn. „Świadczenie usług pielęgnacyjnych i pielęgniarских oraz działalność rewalidacyjna i usprawniająca ruchowo w środowisku domowym osób chorych, niepełnosprawnych, samotnych i starszych w latach 2021-2025”. W drodze otwartego konkursu ofert na wybór realizatora programu polityki zdrowotnej wybrano Caritas Diecezji Opolskiej. W 2022 r. na zadanie przeznaczono 70.000,00 zł. Stałą opieką domową objętych zostało 1 196 pacjentów, u których wykonano 4 040 wizyt. Ponadto w 2022 r. w ramach zadań z zakresu zdrowia publicznego zawarto umowę z „Centrum Psychologii i Profilaktyki Rodziny „ONYX” Gabinet Psychologiczno- Terapeutyczny Izabela Mikulska” na realizację zadania pod tytułem: „Centrum Psychologii i Profilaktyki Rodziny”. Zadanie polegało na prowadzeniu poradnictwa dla osób zagrożonych uzależnieniami: behawioralnymi, od alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych. W realizacji zadania udział wzięło 610 osób, przeprowadzono diagnozy i konsultacje psychologiczne oraz diagnozy z zakresu terapii uzależnień, a także konsultacje terapeutyczne. Zrealizowano w sumie 340 godzin (155 psycholog, 185 terapeuta uzależnień). Kwota udzielonej dotacji wyniosła 29 014,50 zł.

Na terenie gminy Nysa dostęp do podstawowej opieki medycznej jest zapewniony, choć często trudnością jest czas dostępu do lekarzy specjalistów. Działania profilaktyczne są realizowane i każdego roku korzysta z nich coraz więcej mieszkańców. Jednakże z uwagi na zachodzące procesy demograficzne i proces starzenia się społeczeństwa należy monitorować potrzeby mieszkańców w dostępie do opieki medycznej, tym samym wspomagać proces podnoszenia jakości i świadczenia pomocy medycznej na rzecz najbardziej potrzebujących mieszkańców gminy, którzy z przyczyn niepełnosprawności lub przyczyn natury technicznej lub organizacyjnej, głównie z terenów wiejskich, mogą mieć problem z dotarciem do lekarza pierwszego kontaktu.

EDUKACJA I SYSTEM OŚWIATY

Na terenie gminy Nysa znajduje się 21 przedszkoli (w tym 14 prowadzonych przez gminę). W 2022 roku uczęszczało do nich łącznie 1 945 dzieci (1 570 – przedszkola gminne). Najwięcej przedszkolaków zapisano do Przedszkola nr 12 w Nysie – 272 dzieci, a najmniej do Przedszkola w Przełęku – 13 dzieci. W gminie Nysa funkcjonuje 14 szkół podstawowych (w tym 9 prowadzonych przez gminę). W 2022 roku w szkołach uczyło się łącznie 3 868 uczniów, z czego większość (3 539 dzieci) w szkołach gminnych. Najwięcej dzieci uczyło się w Szkole Podstawowej nr 10 w Nysie – 796 uczniów, a najmniej w Szkole Podstawowej w Przełęku – 20 uczniów.

W związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy od marca 2022 r. w szkołach prowadzonych przez gminę Nysa uczyło się 119 uczniów z Ukrainy oraz 1 uczeń w placówkach prowadzonych przez inne podmioty. W przedszkolach prowadzonych przez gminę objęto opieką 72 dzieci z Ukrainy, a w pozostałych przedszkolach 10.

Wykształcenie kadry pedagogicznej jest stale na bardzo wysokim poziomie – niemal wszyscy nauczyciele posiadają wykształcenie wyższe magisterskie z przygotowaniem pedagogicznym. Na wysokim poziomie utrzymuje się również stopień zawodowy nauczycieli – zdecydowana większość to nauczyciele dyplomowani. W 2022 r. w placówkach oświatowych uczyło łącznie 617 nauczycieli.

Tabela 5 Liczba nauczycieli z podziałem na stopień awansu oraz udział w ogólnej liczbie w gminie Nysa na rok 2022

Stopień	Liczba nauczycieli	[%]
Stażysta	25	4,05
Kontraktowy	119	19,29
Mianowany	95	15,40
Dyplomowany	378	61,26

Źródło: Raport o stanie gminy Nysa za 2022 r., s. 29.

Zgodnie z art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe gmina Nysa realizuje obowiązek zapewnienia dowozu uczniów do placówek oświatowych. W przypadku, gdy uczeń ma do dyspozycji środki komunikacji, które nie są specjalnie dedykowane do dowozu uczniów, np. środki komunikacji miejskiej, gmina ma obowiązek zwrotu kosztów przejazdu. W gminie Nysa zapis ten realizowany jest poprzez zagwarantowanie uczniom bezpłatnych biletów. Większość uczniów w gminie Nysa przemieszcza się z domu do szkoły

liniami kursowymi MZK. Przewozami tzw. zamkniętymi z zapewnioną opieką objęte są dzieci dojeżdżające z:

- Kępnicy i Hajduk Nyskich do Szkoły Podstawowej nr 3 w Nysie;
- Hanuszowa, Rusocina i Złotogłowic do Szkoły Podstawowej nr 2 z Oddziałami Mistrzostwa Sportowego w Nysie;
- Wierzbiecic, Kubic i Wyszkowa Śląskiego do Zespołu Szkolno- Przedszkolnego w Niwnicy;
- Jędrzychowa, Radzikowic i Sękowic do Szkoły Podstawowej nr 1 w Nysie.

Dowóz dzieci niepełnosprawnych realizowany jest poprzez dowóz i odwóz 15 uczniów ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego odbywa się dodatkowym busem w ramach zawartej z przewoźnikiem umowy. Opiekę sprawuje jedna osoba w ramach umowy zlecenia. Jeden niepełnosprawny uczeń, zamieszkujący na terenie gminy Nysa, jest dowożony do Wrocławia do Dolnośląskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla uczniów Niewidomych i Słabowidzących (uczeń przebywa w internacie i jego transport najczęściej odbywa się w poniedziałki i piątki).

Zdjęcie 7 Przedszkole nr 10 w Nysie

Źródło: Raport o stanie gminy Nysa za 2022 r., s. 27.

W zakresie edukacji na terenie gminy Nysa zrealizowano takie projekty jak:

- Nyska Szkoła Ćwiczeń – głównym celem projektu było wsparcie wysokiej jakości systemu oświaty w województwie opolskim poprzez utworzenie modelowej szkoły ćwiczeń w trzech szkołach podstawowych w gminie Nysa;
- Aktywna tablica – rozwój szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych, zakupiono sprzęt do trzech szkół SP1, SP2 i SP Koperniki na łączną kwotę 131 250,00 zł, w tym dofinansowano 105 000,00 zł;
- Laboratoria przyszłości – inicjatywa edukacyjna realizowana przez Ministerstwo Edukacji i Nauki we współpracy z Centrum GovTech w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Dzięki pozyskanym środkom w wysokości 1 098 900,00 zł szkoły zakupiły nowoczesne meble, pomoce dydaktyczne, sprzęt i oprogramowanie;
- Project 2022 Competition – międzynarodowy konkurs z języka angielskiego, zespoły uczniów przedstawiały swoje pomysły na rozwiązanie problemów globalnych dotyczących klimatu, zdrowia i dobrostanu, opracowały wynalazki i zaprezentowały je na plakatach;
- Powiat nyski walczy z nadwagą, otyłością i cukrzycą – efektywne zapobieganie chorobom cywilizacyjnym w województwie opolskim;
- Mój region – moja okolica – projekt społeczno-środowiskowy, rozwijanie wiedzy o kulturze najbliższego regionu i jej związku z kulturą narodową;
- Ginące zawody – lekcja muzealna prezentująca nyskie tradycje cechowe oraz ginące lub nieistniejące już zawody.

Zdjęcie 8 Szkoła Podstawowa nr 3 w Nysie

Źródło: Raport o stanie gminy Nysa za 2022 r., s. 28.

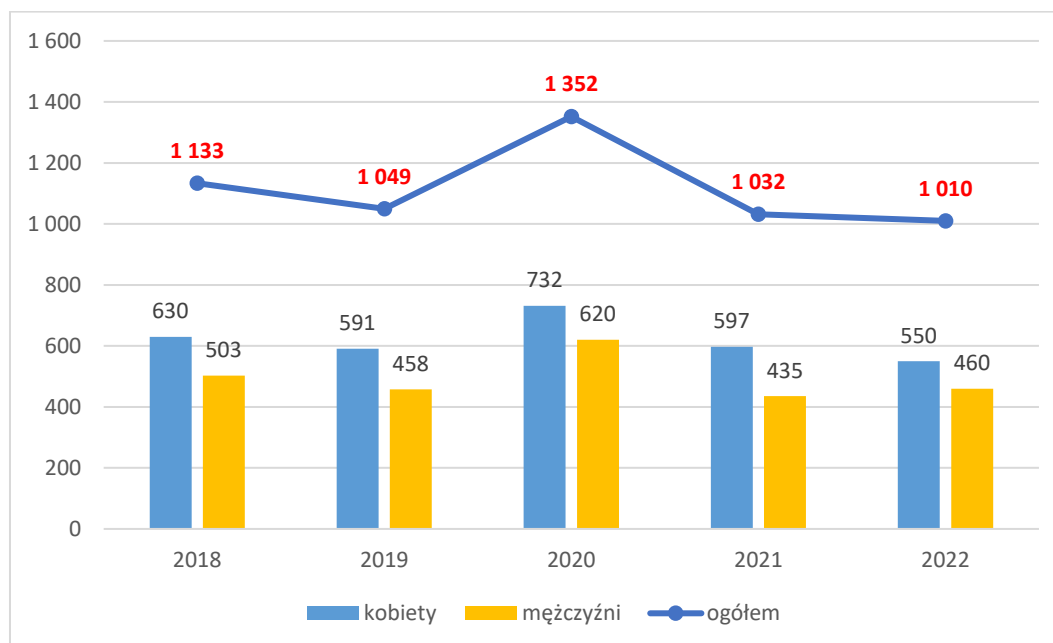
Potrzeby mieszkańców w zakresie dostępu do opieki przedszkolnej i edukacji szkolnej na poziomie szkoły podstawowej są zaspokajane. Gmina dokłada starań, aby wszystkie dzieci z problemami edukacyjnymi i ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi miały zapewnione zajęcia specjalistyczne. Dodatkowo każdego roku ponoszone są nakłady finansowe na realizację projektów inwestycyjnych podnoszących jakość i bezpieczeństwo kształcenia. Dużym atutem gminy jest posiadanie na jej terenie żłobków, dzięki którym zaspokajana jest potrzeba opieki nad dziećmi do lat 3. Umożliwia to młodym matkom podjęcie zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu na terenie gminy.

RYNEK PRACY

W 2022 r. na terenie gminy Nysa odnotowano 1 010 osób bezrobotnych, w tym 550 kobiet i 460 mężczyzn. Wpływ pandemii był odczuwalny w gminie Nysa, gdzie w 2020 r. odnotowano wzrost liczby osób bezrobotnych łącznie o 303 osoby w porównaniu z rokiem 2019. Po tym okresie liczba osób bezrobotnych spadła, co świadczy o poprawie sytuacji na lokalnym rynku pracy. Liczba pracujących osób na terenie gminy w analizowanym okresie lat 2018-2022 stale wzrasta. W 2021 r. odnotowano 248 osób pracujących na 1000 ludności¹, co w porównaniu z rokiem 2018 wskazuje na wzrost o 25 pracujących na 1000 ludności.

¹ Brak danych za rok 2022, GUS BDL.

Wykres 8 Liczba osób bezrobotnych w gminie Nysa w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Powyższe dane wskazują, że bezrobocie nie stanowi już głównego problemu społecznego w gminie, gdyż stopa bezrobocia systematycznie maleje. Istotną uwagę jednak w kontekście rynku pracy należy zwrócić na osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Zaliczane są do tych grup: kobiety, osoby młode do 30 roku życia, osoby starsze – po 50 roku życia oraz osoby długotrwale bezrobotne. Analizując sytuację liczby osób bezrobotnych w gminie Nysa można stwierdzić, że największym problemem społecznym w kontekście rynku pracy jest wysoki wskaźnik osób długotrwale bezrobotnych oraz bezrobotnych kobiet. W analizowanych latach 2018-2022 odnotowuje się znaczny udział kobiet w ogólnej liczbie osób bezrobotnych. Przyczyn bezrobocia kobiet jest dużo, np. opieka nad osobami zależnymi, niższe kwalifikacje zawodowe, mniejsze doświadczenie zawodowe lub brak odpowiednich ofert na rynku pracy. Samorząd wraz z Powiatowym Urzędem Pracy powinien monitorować sytuację kobiet na lokalnym rynku pracy, aby odpowiednio reagować na ich potrzeby związane z zatrudnieniem.

Drugą grupą osób wymagających monitoringu ze strony samorządu i Powiatowego Urzędu Pracy stanowią osoby długotrwale bezrobotne. Stanowią oni największy odsetek bezrobotnych osób w gminie Nysa. W 2022 r. odnotowano 411 długotrwale bezrobotnych, choć ich liczba w analizowanych latach 2018-2022 zmniejszyła się. Osoby te często posiadają

nieodpowiednie lub zdezaktualizowane kwalifikacje zawodowe, mają trudności ze znalezieniem pracy, co przyczynia się do pogorszenia ich jakości życia, zniechęcenia, strachu, braku aktywności społecznej, a co za tym idzie do wykluczenia społecznego.

Warto podkreślić, że sytuacja osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy w analizowanym okresie ulegała polepszeniu w grupie osób do 30 roku życia i osób po 50 roku życia. W 2022 r. odnotowano 180 osób bezrobotnych do 30 roku życia i 306 osób w wieku po 50 roku życia.

Tabela 6 Liczba osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2018-2022

Rok	Bezrobotne kobiety	Bezrobotni do 30 roku życia	Bezrobotni powyżej 50 roku życia	Długotrwale bezrobotni
2018	630	259	360	447
2019	591	235	311	372
2020	732	316	350	512
2021	597	208	299	486
2022	550	180	306	411

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

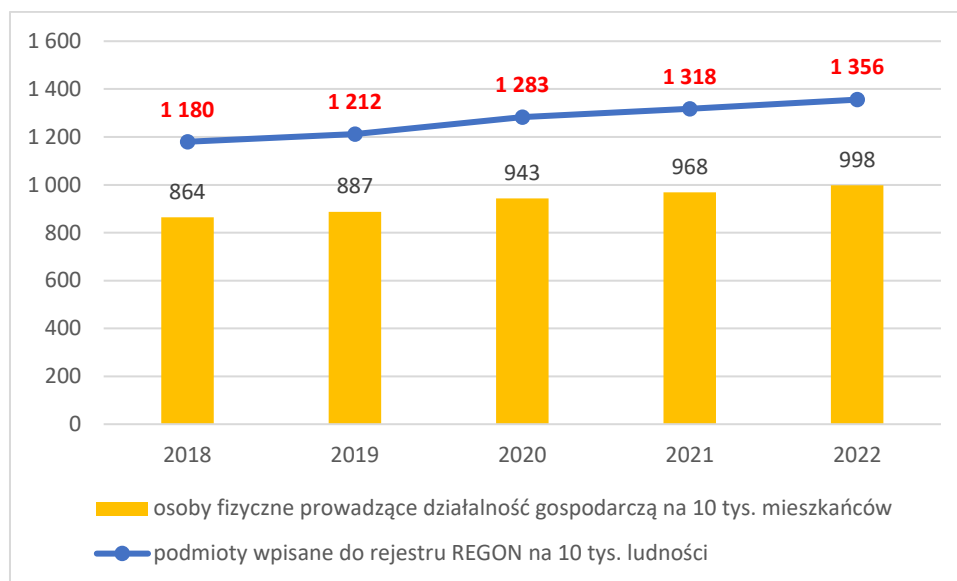
Sytuację rynku pracy w gminie Nysa należy monitorować i w dalszym ciągu podejmować wraz z Powiatowym Urzędem Pracy odpowiednie działania na rzecz obniżenia stopy bezrobocia na terenie gminy. Podejmowanie działań aktywizacyjnych, oferowanie odpowiednich szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe, monitorowanie zawodów deficytowych i nadwyżkowych oraz kształcenie w zakresie wypełniania luki na rynku zawodowym powinny należeć do zadań priorytetowych polityki społecznej samorządu lokalnego.

UWARUNKOWANIA GOSPODARCZE

Gmina Nysa charakteryzuje się szybko wzrastającym wskaźnikiem przedsiębiorczości, który mierzony jest liczbą zarejestrowanych pomiotów gospodarczych oraz nowo powstających działalności na terenie gminy. Według ewidencji statystycznej REGON w 2022 r. na terenie gminy zarejestrowanych było 1 356 podmiotów gospodarczych na 10 tys. ludności, w tym zdecydowana większość to podmioty sektora prywatnego. Liczba podmiotów w 2022 r. zwiększyła się w stosunku do roku 2018 o 176 podmiotów. Na 1 356 podmiotów wpisanych

do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców aż 998 podmiotów prowadzonych jest przez osoby fizyczne.

Wykres 9 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców w gminie Nysa w latach 2018-2022

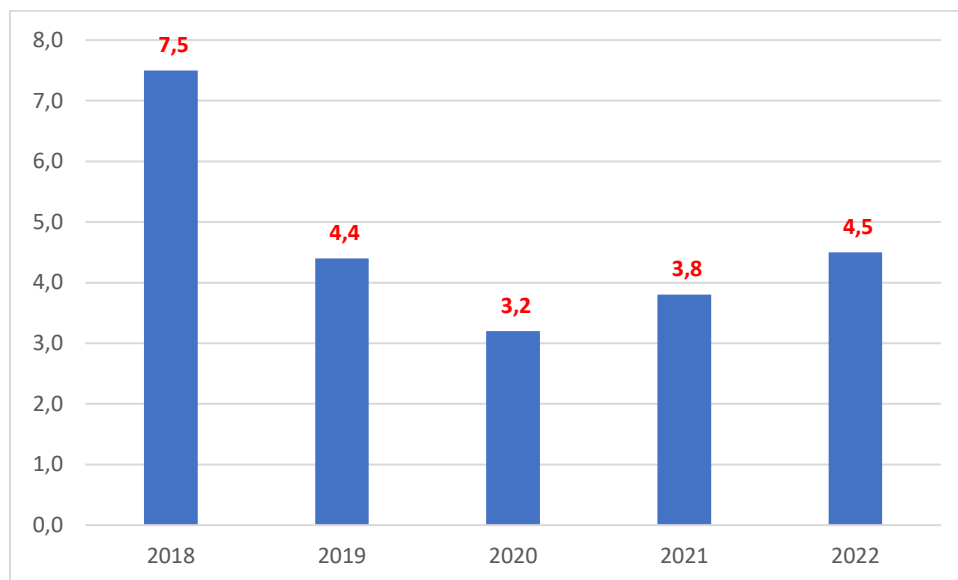
Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Nysa najwięcej (491) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (7 109) jest mikroprzedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 0,8% (62) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 21,6% (1 588) podmiotów, a 77,6% (5 709) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Nysa najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (27,7%) oraz budownictwo (16,3%).

Uwarunkowania gospodarcze mierzone jako wskaźnik udziału podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON wskazuje na spadek tego wskaźnika w latach 2018-2020. Sytuacja ta potwierdzała dobrą koniunkturę gospodarczą regionu z uwagi na większą liczbę podmiotów rejestrowanych niż zamykanych działalności gospodarczych. Kryzys w wyniku pandemii światowej w 2020 r. przyniósł znaczące zmiany, które widoczne są również w gminie Nysa. Od roku 2020 widoczny jest wzrost udziału podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON,

co świadczy o kryzysie gospodarczym na lokalnym rynku. W 2022 r. wskaźnik udziału podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON wynosił 4,5 co w porównaniu z rokiem 2020 stanowi wzrost o 1,3%.

Wykres 10 Udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Uwarunkowania gospodarcze silnie oddziałują na uwarunkowania społeczne mieszkańców gminy. Spowolnienie nyskiego rynku gospodarczego w wyniku pandemii, wysokiej inflacji, konfliktu zbrojnego w Ukrainie przyczyniło się do likwidacji wielu przedsiębiorstw, a tym samym miejsc pracy. Taka sytuacja niekorzystnie wpływa na sytuację społeczną, gdyż brak pracy jest najczęstszą przyczyną izolacji społecznej i innych negatywnych zjawisk patologicznych. W kontekście realizacji polityki społecznej na terenie gminy należy monitorować sytuację lokalnych przedsiębiorców, głównie małych przedsiębiorstw zatrudniających niewielką liczbę pracowników. Oni w szczególności narażeni są na trudności wynikające z zaistniałych sytuacji kryzysowych. Gmina powinna uwzględniać potrzeby lokalnych przedsiębiorców oraz wspierać ich w rozwoju, organizując doradztwo, pomoc prawną czy pomoc informacyjną. Współdziałanie sektora prywatnego z lokalnym samorządem powinno opierać się na zasadach wzajemnej współpracy i chęci współdziałania.

BEZPIECZEŃSTWO

Jednym z kluczowych zadań gminy jest dbanie o bezpieczeństwo mieszkańców i porządek publiczny. Odpowiedzialne za to są jednostki przeciwpożarowe i przeciwpowodziowe, a także Straż Miejska.

W wyniku podjętych czynności służbowych Straż Miejska w Nysie w 2022 r. interweniowała 2 966 razy. Interwencje dotyczyły najczęściej: nieprawidłowego parkowania (692 interwencje). Za wykroczenia nałożono 142 mandaty karne, na łączną kwotę 15 620,00 zł i pouczone 575 osób. Najczęstsze pouczenia za wykroczenia dotyczyły wykroczeń w obszarze bezpieczeństwa i porządku w komunikacji (443 pouczenia). Z kolei najwięcej mandatów Straż Miejska nałożyła na osoby spożywające alkohol w miejscu publicznym.

Tabela 7 Wykaz nałożonych mandatów w 2022 r.

Wykroczenia	Liczba mandatów
Spożywanie alkoholu	50
Bezpieczeństwo i porządek w komunikacji	39
Spalanie odpadów	18
Brak opieki nad psem	15
Zanieczyszczenie miejsca publicznego	8
Pozostałe	12

Źródło: Raport o stanie gminy Nysa za 2022 r., s. 62.

W 2022 r. Straż Miejska w Nysie przeprowadziła szereg działań. Dokonała 148 kontroli miejsc przebywania osób bezdomnych na terenie miasta i gminy w ramach współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, 185 razy zlokalizowała oraz stwierdziła istnienie zagrożenia dla mieszkańców na terenie gminy. Współpracowała z lekarzem weterynarii oraz Schroniskiem dla Bezdomnych Zwierząt. Straż Miejska przeprowadziła również 130 kontroli nieruchomości w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących termicznego przekształcania odpadów. Przedstawiciele Straży Miejskiej uczestniczyli w wielu prelekcjach w lokalnych szkołach i przedszkolach.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Nysa czuwają również Ochotnicze Straże Pożarne (OSP). Na terenie gminy funkcjonuje 11 jednostek OSP typu S. Odpowiadają one za zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpożarowego mieszkańców. Każdego roku gmina przeznaczona środki finansowe na doposażenie i zakup nowych urządzeń, maszyn, pojazdów

dla OPS z terenu Gminy. W 2022 r. zakupiono samochód pożarniczy dla OSP Przetęk, uzupełniono wyposażenie Straży w wielu miejscowościach, a także przeznaczono środki na zakup materiałów budowlanych niezbędnych do budowy remizy strażackiej w Wyszowie Śląskim. Ponadto w ciągu roku wyposażono jednostki OSP w nowe mundury strażackie specjalne, hełmy strażackie, a także uzupełniono wyposażenie, m.in. o zakup nowych węży, latarek czy radiotelefonów. Warto także wspomnieć, że gmina Nysa pozyskała dotację w wysokości 166 380,00 złotych ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości. Te pieniądze oraz wkład własny przeznaczono na realizację zadania pn. „Doposażenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych gminy Nysa”.

Zdjęcie 9 Samochód pożarniczy w OSP Przetęk

Źródło: Raport o stanie gminy Nysa za 2022 r., s. 62.

Samorząd lokalny w wyniku wojny w Ukrainie i napływem ludności ukraińskiej na teren gminy Nysa otrzymał dotację, w ramach której sfinansowano wykonanie zdjęć do dowodów osobistych dla uchodźców. W 2022 r. w Wydziale Spraw Obywatelskich w ramach pomocy obywatelom Ukrainy nadano 1 311 numerów PESEL. Z dotacji gminy wykonano 1 263 szt. zdjęć niezbędnych obywatelom z Ukrainy do nadania numeru PESEL na łączną kwotę 35 364,00 zł.

Dodatkowo w 2022 r. w siedzibie Urzędu Miejskiego w Nysie działał punkt informacyjno-doradczy dla obywateli Ukrainy, gdzie mogli oni uzyskać pomoc w zakresie pobytu na terenie gminy. Urząd Miejski w Nysie realizował wszystkie zadania nakładane przez Wojewodę Opolskiego w zakresie wymienionej sytuacji kryzysowej, w tym m.in. przygotowanie miejsc

czasowego pobytu, kwaterowanie osób, wypełnianie oświadczeń pobytowych, pomoc w nadawaniu numerów PESEL oraz pomoc w pozyskiwaniu wsparcia socjalnego.

W zakresie zapewnienia bezpieczeństwa na terenie gminy Nysa podejmowane są różnego rodzaju zadania, których celem jest dbanie o ład, porządek i bezpieczeństwo mieszkańców. Gmina zaspokaja potrzeby w tym zakresie, wspierając organizacyjnie i finansowo Ochotnicze Straże Pożarne czy Straż Miejską. Zadania dotyczące bezpieczeństwa powinny być w dalszym ciągu kontynuowane, również poprzez ich rozwój z wykorzystaniem środków zewnętrznych.

ZASOBY PRZYRODNICZE I TURYSTYCZNE

Obszar gminy Nysa należy do dwóch makroregionów geograficznych: Niziny Śląskiej i Przedgórze Sudeckiego, charakteryzując się przejściowością środowiska przyrodniczego pomiędzy strefą Sudetów wschodnich a Niziną Śląską w wielu jego elementach: rzeźby terenu, budowy geologicznej i hydrologicznej, gleby, warunków klimatycznych, krajobrazu czy szaty roślinnej. Samo miasto Nysa to trzecie co do wielkości miasto w województwie opolskim. Ważny ośrodek edukacyjny i kulturalny, turystyczne i wypoczynkowe centrum Opolszczyzny. Historycznie jedno z największych i najbogatszych miast śląskich, będące przez wieki stolicą biskupiego Księstwa Nyskiego. Nysa posiada bogate zasoby przyrodnicze oraz turystyczne.

Cały obszar gminy Nysa należy do zlewni rzeki Nysy Kłodzkiej. System hydrograficzny gminy jest niesymetryczny, zdecydowanie dominują w nim dopływy prawostronne (część południowa) nad lewostronnymi (część północna). Dopływy prawostronne mają charakter rzek górsko-nizinnych, zaś dopływy lewostronne Nysy Kłodzkiej to rzeki nizinne.

Zdjęcie 10 Nysa Kłodzka

Źródło: <https://www.radiowroclaw.pl/> (dostęp: 10.10.2023 r.)

Na terenie gminy Nysa nie ma parków narodowych ani parków krajobrazowych. Rezerwaty przyrody zajmują 0,8 ha powierzchni gminy, a obszary chronionego krajobrazu – 3 189,9 ha. Na terenie gminy położony jest Rezerwat przyrody częściowy „Przyłęk” oraz Otmuchowsko-Nyski Obszar Chronionego Krajobrazu. Rezerwat „Przyłęk” jest rezerwatem częściowym, który powstał w 1952 r. Położony jest w dorzeczu Nysy Kłodzkiej, na terenie Nadleśnictwa Prudnik. Stanowi go zbiorowisko roślinne typu grądu środkowoeuropejskiego, wśród drzew najliczniej występuje dąb bezszypułkowy. Rezerwat jest miejscem występowania roślin chronionych: bluszczu pospolitego, przytulii wonnej i konwalii majowej. Z kolei Otmuchowsko-Nyski Obszar Chronionego Krajobrazu został utworzony w 1988 r. dla ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych regionu Jeziora Nyskiego i Otmuchowskiego. Obszar został włączony do europejskiej sieci obszarów chronionych NATURA 2000 – jest ostoją ptactwa wodnego i błotnego, szczególnie dzikich kaczek, dzikich gęsi, mew i ptaków z rodziny siewkowatych.

Na terenie gminy Nysa znajdują się 4 parki spacerowo-wypoczynkowe pozostające w gestii samorządów, o łącznej powierzchni 72,5 ha. W obszarze miasta zlokalizowane są 3 parki

spacerowo-wypoczynkowe o łącznej powierzchni 54 ha, zaś na terenach wiejskich gminy – 1 park o powierzchni 18,5 ha.

Zdjęcie 11 Park Miejski w Nysie

Źródło: <https://zogrademnaty.pl/> (dostęp: 10.10.2023 r.)

Na terenie gminy Nysa zlokalizowanych jest wiele zabytków architektonicznych. Wśród najważniejszych można wymienić:

- Bazylika Mniejsza św. Jakuba i św. Agnieszki w Nysie;
- Wieża Ciśnień;
- Fort II;
- Fort Prusy;
- Dom Macierzysty Zgromadzenia Sióstr św. Elżbiety;
- Carolinum;
- Kościół św. Piotra i Pawła;
- Wieża Ziębicka;
- Wieża Wrocławska;
- Dwór Biskupi;
- Pałac Biskupi (Muzeum Powiatowe);
- Bastion św. Jadwigi;
- Dom Wagi Miejskiej;
- Piękna Studnia;

Zdjęcie 12 Bastion św. Jadwigi

Źródło: <https://nysa.eu/> (dostęp: 10.10.2023 r.)

Zdjęcie 13 Wieża Ziębicka oraz Kościół św. Piotra i Pawła

Źródło: <https://nysa.eu/> (dostęp: 10.10.2023 r.)

Na terenie gminy znajdują się liczne szlaki turystyczne. Najważniejszy to Miejski Szlak Turystyczny, który scalił większość atrakcji miasta. Miejski Szlak Turystyczny w Nysie łączy wszystkie najważniejsze i najciekawsze atrakcje turystyczne Nysy tak, aby turysta mógł je zwiedzać samodzielnie podążając za oznakowaniem szlaku. Oznakowanie szlaku w postaci żółto czerwonych rombów nawiązuje kolorami do barw miejskich Nysy, a kształtem do historycznego oznakowania szlaków turystycznych na Ziemi Nyskiej i w pobliskich górach Jeseníkach. Szlak miejski nie ogranicza się tylko do ścisłego centrum miasta. Łączy je m.in. z zabytkowym Parkiem Miejskim oraz obiektami dawnej Twierdzy Nysa, tj.: Fort Wodny, Reduta Kardynalska, Fort Prusy, Sucha Fosa. Pozwala dotrzeć do ciekawych zabytkowych obiektów sakralnych leżących poza centrum, tj.: Kościół św. Dominika i Kościół św. Elżbiety oraz historycznych cmentarzy Jerozolimskiego czy Garnizonowego. Miejski Szlak Turystyczny wytyczony został w formie 13 kilometrowej pętli łączącej się z innymi istniejącymi szlakami pieszymi na terenie miasta (szlak Eichendorffa, szlak Błogostawionej Marii Luizy Merkert czy szlak kopernikowski), co pozwala na uzupełnianie jego przebiegu i poznawanie historii miasta w różnych wariantach. Szlak Miejski w Nysie to nowy produkt turystyczny, który odnosi się nie tylko do materialnego dziedzictwa historycznego Nysy (zabytki), ale również do jej niematerialnego dziedzictwa kulturowego (znane postaci). Szlak biegnie także przez miejsca cenne przyrodniczo tj. Obszar Natura 2000 Forty Nyskie, co podnosi jego atrakcyjność i pozwala zapoznać się z walorami przyrodniczymi Nysy.

Ciekawą propozycją turystyczną jest Szlak Nyskiego Księstwa Jezior i Gór. Na szlaku tym znaleźć można wiele miejsc bezpośrednio związanych z wodą. Są to zarówno jeziora, stawy jak i liczne rzeki, a także zbiorniki naturalne oraz powstałe w wyniku działania człowieka. Szlak tworzy szereg punktów, zlokalizowanych przy najważniejszych obiektach wodnych na obszarze działania LGD. Każdy z punktów oznaczony jest słupem informacyjnym z mapą.

Do pozostałych szlaków przebiegających przez teren gminy należą:

- Szlak romański odcinek opolski (63,4 km);
- Szlak Kopernikowski wokół Jeziora Nyskiego (48,1 km);
- Szlak Josepha von Eichendorffa (2,6 km);
- Szlak błogostawionej Marii Luizy Merkert (16,8 km);
- Ścieżka Przyrodniczo-Edukacyjna – Siestrzechowice (889 m);

- Ścieżka ornitologiczna w Nysie (772 m);
- Samochodowy szlak turystyczny (51,4 km);
- Rowerowy szlak R17 (76,8 km);
- Rowerowy szlak R-9 (59,7 km);
- Rowerowy szlak R-57 (23,3 km);
- Rowerowy szlak R-16 (59,6 km);
- Rowerowy Szlak Czarownic (94,6 km);
- Opolski szlak cysterski – ziemia nyska (153 km);
- Nyska Droga św. Jakuba (91,9 km);
- Multimedialna Trasa Turystyczna Twierdza Nysa (80 m).

Zdjęcie 14 Nyski Szlak Forteczny

Źródło: <https://nysa.eu/> (dostęp: 10.10.2023 r.)

Ważnym etapem w budowaniu marki miasta i promocji gminy było stworzenie wirtualnych spacerów po zabytkach znajdujących się na terenie Nysy. Miejski Szlak Turystyczny w Nysie można zwiedzać wirtualnie, podobnie jak Szlak Forteczny. Wirtualne spacery oraz najważniejsze informacje turystyczne dostępne są na stronie Urzędu Miejskiego w Nysie pod adresem: <https://nysa.eu/> w zakładce „Dla turysty”.

Warto podkreślić, iż pod względem turystycznym, rekreacyjnym i spędzania czasu wolnego gmina Nysa zaspokaja potrzeby mieszkańców. Szlaki turystyczne w części miejskiej zostały wyposażone w infrastrukturę rekreacyjną, tj. place zabaw, ławki, miejsca wypoczynku itp. Gmina pozyskuje środki finansowe na uatrakcyjnienie posiadanych zabytków, które stanowią o potencjale miasta i gminy. Zbudowana została silna marka miasta Nysa, która każdego roku przyciąga wielu turystów z Polski i z zagranicy.

POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, t. j. Dz.U. z 2023 poz. 901).

Główną instytucją wykonującą zadania pomocy społecznej na terenie gminy Nysa jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Nysie (OPS). Do zadań Ośrodka Pomocy Społecznej (OPS) realizującego politykę społeczną gminy w szczególności należy:

- wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka;
- podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integrację ze środowiskiem poprzez realizację pracy socjalnej i poradnictwa;
- udzielanie pomocy w formie świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego ;
- prowadzenie postępowań wobec dłużników alimentacyjnych;
- udzielanie pomocy w formie dodatków mieszkaniowych, energetycznych, osłonowych.

Zdjęcie 15 Ośrodek Pomocy Społecznej w Nysie

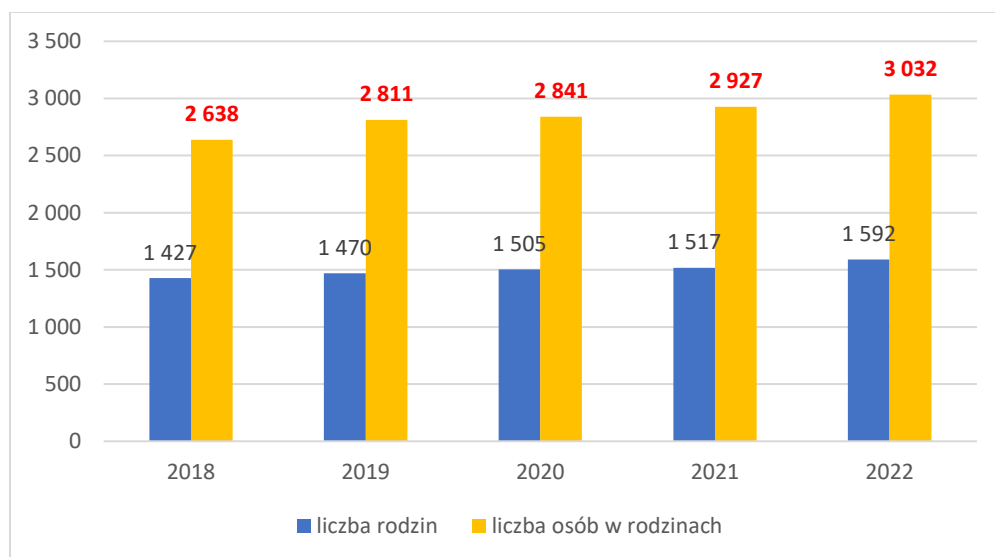
Źródło: <https://nicelocal.pl/> (dostęp: 10.10.2023 r.)

BENEFICJENCI POMOCY SPOŁECZNEJ

W gminie Nysa odnotowuje się wzrost liczby rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej. Powyższy wzrost jest wynikiem zwiększenia liczby rodzin objętych wsparciem szeroko rozumianej pomocy socjalnej. W analizowanych latach 2018-2022 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wzrosła o 165 rodzin. W tym samym okresie liczba osób korzystających z pomocy ośrodka uległa zwiększeniu o 394 osób.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY NYSA NA LATA 2024-2030

Wykres 11 Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Nysa w latach 2018-2022

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Nysie

W latach 2018-2022 odnotowano w gminie Nysa spadek liczby osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji o 415 osób. W 2022 r. na podstawie wydanych decyzji z pomocy społecznej skorzystało 999 osób. Porównując dane gminne ze średnimi danymi z powiatu czy województwa można stwierdzić, że odsetek liczby osób korzystających z pomocy na podstawie wydanych decyzji zmniejszył się w gminie Nysa o 30%, podobnie jak w województwie.

Tabela 8 Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022	Dynamika zmian /%
Gmina Nysa	1 414	1 201	1 100	1 066	999	- 415 / -30%
Powiat (średnia)	494	484	463	441	418	- 76 / -16%
Województwo (średnia)	404	371	341	307	285	- 119 / -30%

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Nysie

Uwzględniając kryterium wieku i płci liczba beneficjentów korzystających z pomocy społecznej według wypłaconych świadczeń w 2022 r. wynosiła łącznie 1 248 osób. W grupie tej najwięcej, bo 648 osób stanowiła ludność w wieku produkcyjnym, w tym 237 kobiet oraz 411 mężczyzn. W 2022 r. udzielono również świadczenia dla 325 osób znajdujących się w wieku przedprodukcyjnym, w tym dla 133 kobiet i 192 mężczyzn. Świadczenia na podstawie wydanych decyzji były pobierane w ostatnich latach w większości przez osoby znajdujące się w wieku produkcyjnym, a rzadziej z pomocy społecznej korzystały osoby w wieku poprodukcyjnym (275 osób).

Tabela 9 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć wg liczby wypłaconych świadczeń w 2022 r.

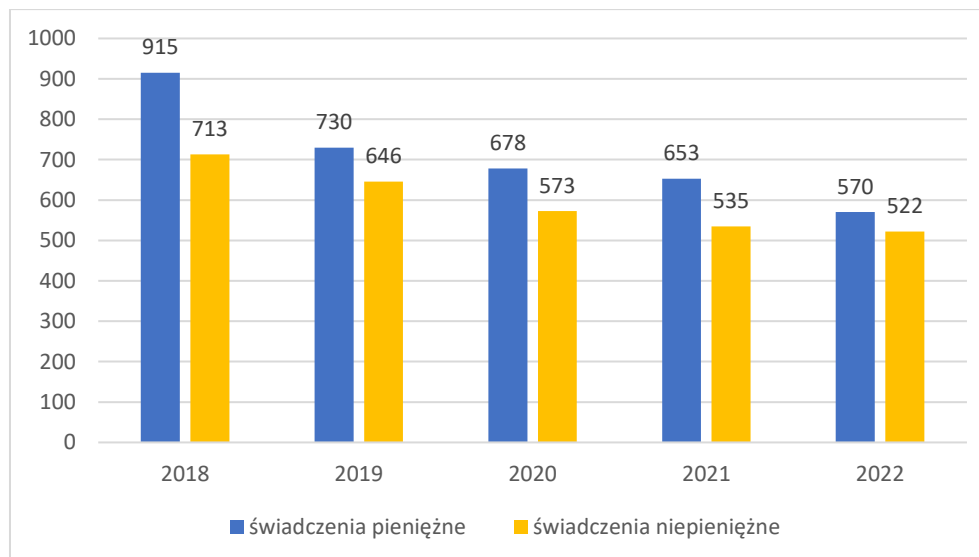
Wiek	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Przedprodukcyjny	325	133	192
Produkcyjny	648	237	411
Poprodukcyjny	275	184	91

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Nysie

POMOC W FORMIE FINANSOWEJ I NIEFINANSOWEJ

Pomoc udzielana osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, które korzystają z pomocy ośrodka na podstawie wypłaconych świadczeń przyjmuje postać finansową lub niefinansową. W 2022 r. udzielono łącznie 77 821 świadczeń niepieniężnych oraz 6 341 świadczeń pieniężnych. Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w analizowanych latach przyjmuje wartości malejące. Liczba osób pobierających świadczenia pieniężne zmniejszyła się w analizowanych latach o 345 osób. Z kolei liczba osób korzystająca ze świadczeń niepieniężnych zmniejszyła się o 191 osób w porównaniu z rokiem 2018.

Wykres 12 Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w gminie Nysa w latach 2018-2022

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Nysie

Jedną z form otrzymywanych świadczeń pieniężnych są zasiłki dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji. Ośrodek Pomocy Społecznej w Nysie przyznaje zasiłki stałe, celowe i zasiłki okresowe. W analizowanym okresie lat 2018-2022 liczba przyznanych zasiłków systematycznie maleje. W 2022 r. z zasiłków stałych skorzystało 311 osób, z zasiłków

celowych – 245 osób, a z zasiłków okresowych 259 osób. W ramach wsparcia w postaci ww. zasiłków odnotowano największy spadek wśród przyznawanych zasiłków celowych oraz okresowych.

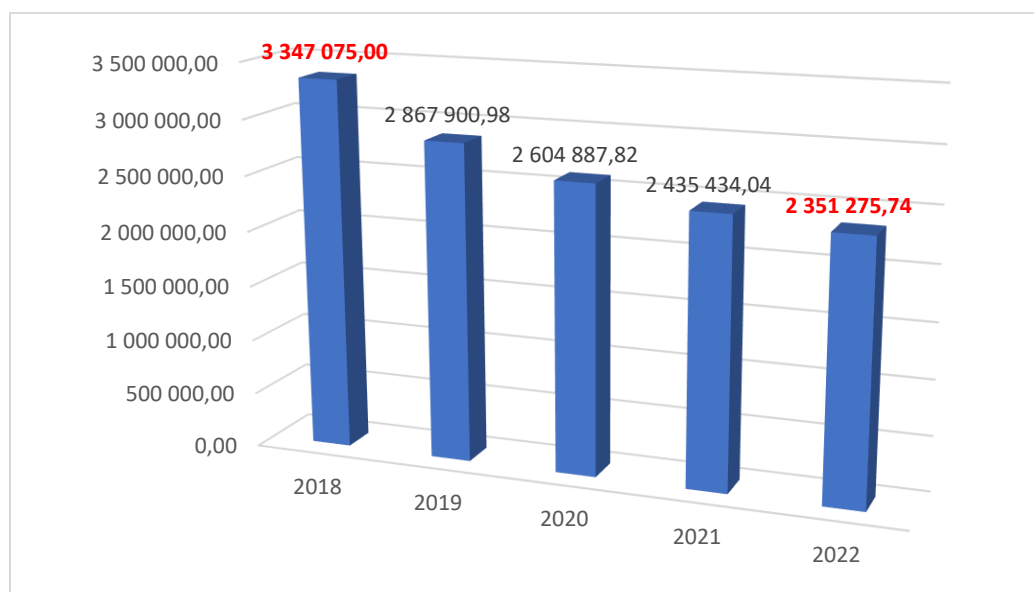
Tabela 10 Liczba osób korzystających z zasiłków oraz kwota wypłacanych zasiłków w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Zasiłek stały	389	362	326	345	311
Kwota zasiłków stałych [zł]	1 986 969	1 911 690	1 873 801	1 799 896	1 914 729
Zasiłek celowy	741	572	310	263	245
Kwota zasiłków celowych [zł]	245 751	158 724,13	61 644,26	48 120	53 381
Zasiłek okresowy	484	368	340	331	259
Kwota zasiłków okresowych	684 513	497 021	524 991	475 215	406 900

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Nysie

łącznie w analizowanym okresie lat 2018-2022 wydatki na świadczenia pieniężne w gminie Nysa uległy obniżeniu o 995 799,26 zł, przyjmując w 2022 r. wartość 2 351 275,74 zł.

Wykres 13 Kwota wypłacanych świadczeń pieniężnych w latach 2018-2022

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Nysie

Pomimo spadającej liczby beneficjentów Ośrodka Pomocy Społecznej w Nysie korzystających z pomocy finansowej w ostatnich latach, nie ubywa zajęć pracownikom socjalnym. Spadek ogólnej liczby klientów otrzymujących świadczenia, nie przekłada się na mniejszy zakres i ilość pracy. Zaobserwować można, że praca socjalna jest formą pomocy, jaką ośrodek świadczy na rzecz wszystkich mieszkańców, niezależnie od ich dochodów. Pracownicy

socjalni często udzielają pomocy w formie poradnictwa (wszelkiego rodzaju) dla osób i rodzin wywodzących się z różnych środowisk, co jest wynikiem między innymi niezaradności życiowej, a także widocznego rozluźnienia więzi rodzinnych i społecznych, zdarzeń losowych, samotności osób starszych itp. Praca socjalna stała się rodzajem interwencji oraz profilaktyki, ale obejmuje również długofalowe działania na rzecz osób i rodzin potrzebujących wsparcia. Pracownicy socjalni posiadają wiedzę na temat funkcjonowania środowiska lokalnego, współpracują, a także podejmują działania z innymi jednostkami i podmiotami na rzecz niwelowania problemów społecznych. Współczesny pracownik socjalny boryka się zarówno z problemami rodzin w zakresie funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rozpadu więzi, konfliktów rodzinnych, uzależnień, a także z samotnością osób starszych, ich chorobami czy niepełnosprawnością.

Ostatnie wydarzenia, które miały miejsce w Polsce pokazały, iż praca socjalna pracowników pomocy społecznej to nie tylko interwencje w miejscu zamieszkania czy udzielanie zasiłków potrzebującym. W dobie pandemii widoczny był wzrost pracy socjalnej. Wsparciem otoczeni zostali głównie najstarsi mieszkańcy poprzez niesienie im pomocy materialnej oraz wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w czasie izolacji. Obecnie, w czasie konfliktu zbrojnego w Ukrainie praca socjalna przybrała dodatkowo innego charakteru. Pomoc społeczna w Polsce stanęła przed obliczem ogromu prac jakie należy wykonać na rzecz osób dotkniętych tragedią wojenną. Organizowanie pomocy i wsparcia uchodźcom ukraińskim to niewątpliwie jedno z trudniejszych zadań z jakimi borykały się współcześnie samorządy. Oprócz pomocy materialnej potrzebna była pomoc w organizacji mieszkań, pracy, załatwiania spraw urzędowych. Pomoc dzieciom w zaaklimatyzowaniu się w nowym środowisku, zapewnienie im odpowiedniego dostępu do szkolnictwa, kultury, rozwoju fizycznego oraz umożliwienie wsparcia psychologicznego to wyzwania jakie podejmowali pracownicy socjalni. Takiej pomocy nie da się „przeliczyć”, przedstawić za pomocą cyfr. Empatia i zaangażowanie w niesienie pomocy ofiarom wojennym stały się kolejnym elementem pracy socjalnej na rzecz społeczeństwa. W dobie kolejnego kryzysu (galopująca inflacja, brak dostępności do opału, wysokie raty kredytów) zauważa się także pogorszenie się stanu zdrowia psychicznego wielu osób. To kolejne wyzwanie, z którym pracownik socjalny niejednokrotnie ma do czynienia. Obawa i strach mieszkańców znajdujących się z trudnej sytuacji życiowej przyczynia się do zwiększonej pracy pracowników w poradnictwie, kontroli osób

wymagających wsparcia, w tym głównie osób starszych, samotnych czy schorowanych, którzy niejednokrotnie nie są w stanie poradzić sobie samodzielnie.

POWODY KORZYSTANIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ

Krąg osób korzystających z różnorodnych form wsparcia jest szeroki i odzwierciedla aktualne problemy lokalnej społeczności związane z zatrudnieniem, sytuacją zdrowotną i bezpieczeństwem społecznym. Wśród typów rodzin objętych pomocą społeczną największą grupę stanowią jednoosobowe gospodarstwa domowe.

Główne powody udzielania pomocy społecznej w 2022 r. to przede wszystkim: długotrwała choroba – 603 rodziny, niepełnosprawność – 473 rodziny, ubóstwo – 462 rodziny, bezrobocie – 233 rodziny.

Powodem korzystania z pomocy społecznej i pobierania świadczeń rodzinnych jest często niestabilna sytuacja na rynku pracy, jak chociażby prace krótkookresowe, prace na umowę zlecenie, a co za tym idzie niskie zarobki. Z drugiej strony może wynikać to z biernej i wyuczonej postawy wobec pracy zawodowej, a tym samym z łatwości przeniesienia wartości kariery zawodowej na oczekiwania wobec pomocy społecznej. W przypadkach borykania się z długotrwałą lub ciężką chorobą uniemożliwiającą pracę zawodową, albo też sytuacją kryzysową również osoby potrzebujące pomocy zwracają się do OPS. W poniższej tabeli zestawiono główne powody udzielania wsparcia finansowego rodzinom z terenu gminy w latach 2018-2022.

Tabela 11 Powody udzielania zasiłków dla rodzin w gminie Nysa w latach 2018-2022

Powód przyznanej pomocy	2018	2019	2020	2021	2022
	liczba rodzin				
Alkoholizm	68	62	48	45	31
Bezdomność	85	74	70	65	45
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	145	130	98	99	92
Bezrobocie	437	280	281	268	233
Przemoc domowa	0	0	0	24	25

Powód przyznanej pomocy	2018	2019	2020	2021	2022
	liczba rodzin				
Długotrwała lub ciężka choroba	767	699	639	637	603
Niepełnosprawność	642	588	523	514	473
Potrzeba ochrony macierzyństwa	96	74	67	47	44
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	26	13	12	15	17
Ubóstwo	805	614	585	547	462

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Nysie

Analiza danych ujętych w powyższym zestawieniu wskazuje, iż najczęściej z pomocy społecznej korzystają osoby z powodu ubóstwa, długotrwałej lub ciężkiej choroby i niepełnosprawności, choć warto podkreślić, iż liczba rodzin korzystających z pomocy ośrodka z ww. powodów w analizowanych latach uległa zmniejszeniu. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż od 2021 r. wsparcie ze strony OPS udzielane jest także z powodu stosowania przemocy domowej, co jest zjawiskiem bardzo niepożądanym i należy podjąć działania w celu eliminacji tego zjawiska na terenie gminy.

Do głównych powodów korzystania od kilku lat z pomocy społecznej przez rodziny z gminy Nysa należą przede wszystkim: długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezrobocie oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W poniższym zestawieniu ujęto główne powody korzystania ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w roku 2022 przez mieszkańców gminy. Najwięcej świadczeń udzielono z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby (44 544), w tym 3 723 pieniężnych świadczeń i 40 821 świadczeń niepieniężnych. Z kolei najmniej świadczeń przyznano z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w ramach rodziny niepełnej – 3 563 świadczeń, w tym 3 128 niepieniężnej i 435 w formie pieniężnej.

Tabela 12 Główne powody korzystania ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w 2022 r.

Wyszczególnienie	Liczba świadczeń		
	Ogółem	Świadczenia niepieniężne	Świadczenia pieniężne
Długotrwała lub ciężka choroba	44 544	40 821	3 723
Niepełnosprawność	34 412	29 941	4 471
Ubóstwo	18 173	13 549	4 624
Bezrobocie	7 949	6 198	1 751
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – rodzina niepełna	3 563	3 128	435

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Nysie

POMOC W POSTACI DOŻYWIANIA

Ośrodek Pomocy Społecznej w Nysie od kilku lat zapewnia dożywianie dzieci w szkołach, kontynuując rządowy program "Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023". Dożywianiem objęto 686 osób (w tym 99 dzieci do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej oraz 111 uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej lub szkoły ponadgimnazjalnej). Roczny koszt realizacji programu w 2022 r. wyniósł 423 894,00 zł. Źródłem finansowania była dotacja celowa z budżetu państwa w wysokości 237 779,00 zł oraz środki własne w kwocie 186 115,00 zł.

Jak widać z poniższego zestawienia systematycznie maleje liczba osób korzystających z programu "Posiłek w szkole i w domu". W analizowanym okresie lat 2018-2022 liczba osób uległa zmniejszeniu prawie dwukrotnie.

Tabela 13 Liczba rodzin i dzieci korzystających z pomocy dożywiania w latach 2018-2022

Wskaźnik	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba osób objętych programem	1 314	1 018	913	817	686
Liczba osób korzystających z posiłków	418	315	238	197	188
Liczba dzieci do 7 roku życia	63	52	45	46	54
Liczba uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej	124	93	42	35	43
Liczba osób korzystających z zasiłku celowego na zakup żywności	1 033	760	727	684	537

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Nysie

ŚWIADCZENIA I USŁUGI OPIEKUŃCZE

Wśród osób korzystających z pomocy społecznej na terenie gminy dużą grupę stanowią osoby niepełnosprawne. Osoby takie narażone są również na zagrożenie wykluczeniem społecznym, ze względu na swoje ograniczenia (często natury fizycznej). Niewystarczający poziom wyposażenia miejsc użyteczności publicznej do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych jest częstą przyczyną ich nieintegrowania się ze środowiskiem lokalnym. Również brak zapewnienia w wystarczającym stopniu opieki medycznej i geriatrycznej stanowi istotny problem społeczny, z jakim boryka się współczesne społeczeństwo.

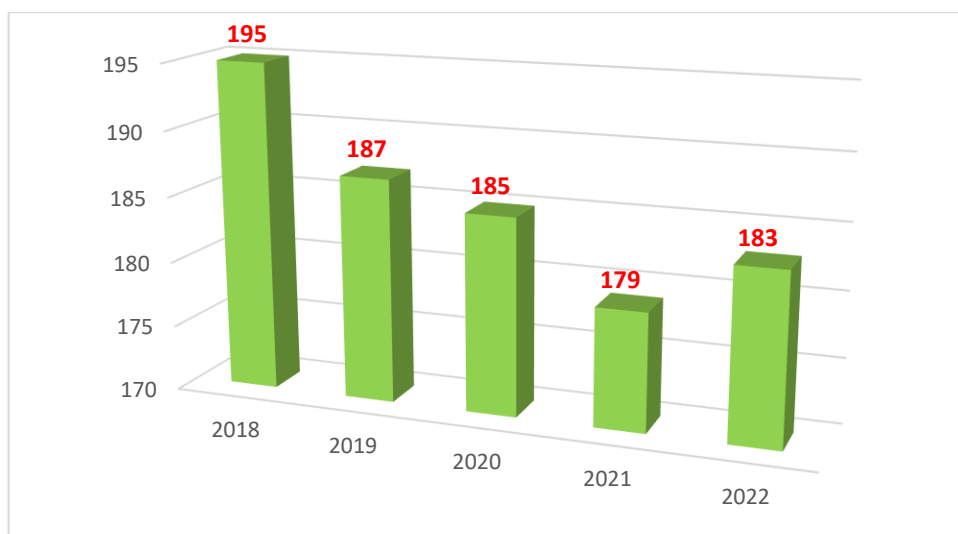
Zgodnie z treścią ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina czy wspólnie zamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Rozwój medycyny oraz poprawa warunków życia powodują, że średnia długość życia ludności w Polsce systematycznie wydłuża się. Jednocześnie starość wiąże się z ogólnym pogorszeniem stanu zdrowia oraz chorobami specyficznymi dla podeszłego wieku. Osoby starsze są grupą społeczną, która wymaga odpowiedniego wsparcia i pomocy. Jednak nie zawsze na taką pomoc mogą liczyć ze strony rodziny. W społeczeństwie zanika model rodziny wielopokoleniowej. Osoby starsze często pozostają same w swoim miejscu zamieszkania, a pogarszający się stan zdrowia oraz niepełnosprawność utrudniają samodzielne funkcjonowanie. Zjawisko starzenia się ludności wiąże się z nowymi wyzwaniami w ramach pomocy społecznej. Dotyczą one zarówno rozwoju usług opiekuńczych, ale także aktywizowania seniorów do życia w społeczności lokalnej.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczno-sanitarną, pielęgnację zleconą przez lekarza oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Chorzy korzystają z usług w wymiarze od kilku godzin tygodniowo do kilku godzin dziennie w zależności od zdolności do samoobsługi oraz możliwości rodziny w zakresie zabezpieczenia potrzeb chorego. Analiza danych tutejszego Ośrodka Pomocy Społecznej wskazuje, że liczba osób potrzebujących pomocy w formie usług opiekuńczych

malą w latach 2018-2021. W 2022 r. z tej formy pomocy skorzystało 183 osoby, co wskazuje na wzrost liczby osób korzystających z tej formy pomocy.

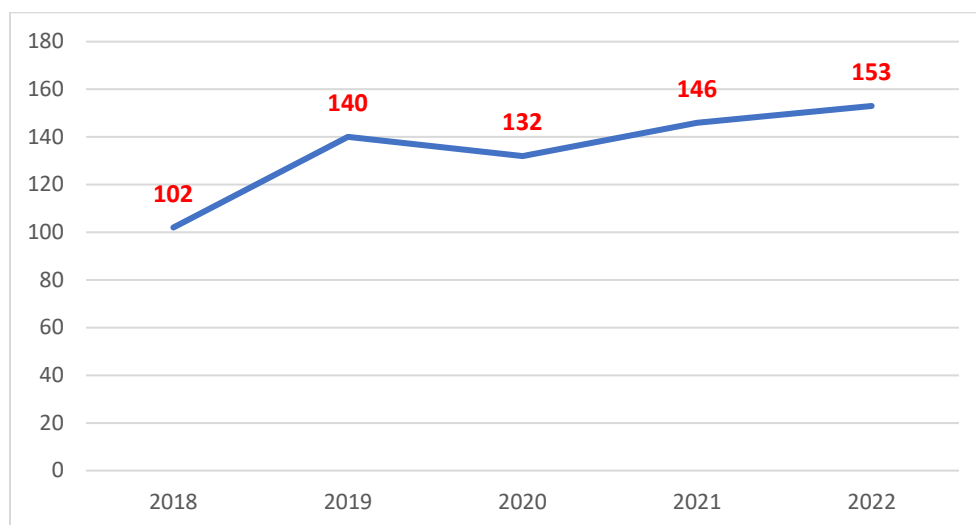
Wykres 14 Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w gminie Nysa w latach 2018-2022

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Nysie

Niepokojącym sygnałem stanu zdrowia mieszkańców gminy Nysa jest wzrost liczby osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W analizowanym okresie lat 2018-2022 liczba ich wzrosła o 51 osób, co wskazuje na coraz częstsze problemy psychiczne wśród mieszkańców gminy. Zaburzenia psychiczne mają różne przyczyny, jednakże niewątpliwie stres, szybkie tempo życia, nieumiejętność radzenia sobie z problemami i przeciwnościami pogłębiają kryzys psychiczny i są przyczyną występujących zaburzeń. W ramach realizacji polityki społecznej na terenie gminy należy monitorować sytuację takich osób i w sposób aktywny reagować na zdiagnozowane problemy i trudności przede wszystkim wśród osób starszych i seniorów, gdyż jest to grupa szczególnie narażona na stany depresyjne i inne zaburzenia psychiczne.

Wykres 15 Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w gminie Nysa w latach 2018-2022

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Nysie

Najwięcej osób korzystających z usług to osoby samotnie mieszkające lub posiadające rodzinę poza miejscem zamieszkania. Konieczność zapewnienia im pomocy wynika z faktu, iż rodzina nie jest w stanie zapewnić opieki, zwłaszcza w godzinach przedpołudniowych, ze względu na wykonywanie pracy zawodowej. Dodatkowo na terenie gminy staje się coraz częstsze samotne zamieszkiwanie osób starszych. Taka sytuacja wymaga rozwijania systemu oparcia środowiskowego dla tej grupy osób, w tym zapewnienia oferty usług opiekuńczych, pomocy socjalnej, edukacyjnej, kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, a także w formie terapii zajęciowej. Dane ogólnopolskie dotyczące osób kierowanych do domów pomocy społecznej wskazują, że sukcesywnie wzrasta ich liczba, wydłuża się średnia długość życia, co powoduje, że wzrastają nakłady finansowe gminy na utrzymanie tej kategorii osób w domach pomocy społecznej. Również ważnym zagadnieniem jest prowadzenie placówek wsparcia dziennego jakim jest zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym wynikające z art. 18 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W kontekście rozwoju społecznego gminy należy w dalszym ciągu rozwijać system opieki instytucjonalnej dla seniorów z terenu gminy, aby tym samym minimalizować zjawisko wykluczenia społecznego wśród seniorów.

W 2020 r. oraz w 2021 r. w związku z utrzymującym się na terenie naszego kraju stanem epidemii Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej wprowadziło program „Wspieraj Seniora”. Program miał na celu zapewnienie usługi wsparcia dla seniorów w wieku powyżej

70 lat i więcej, a w szczególnych przypadkach również dla osób poniżej 70 roku życia, którzy w związku z utrzymującym się stanem epidemii zdecydowali się na pozostanie w domu.

Usługa wsparcia polegała w szczególności na dostarczaniu zakupów obejmujących artykuły pierwszej potrzeby, w tym artykułów spożywczych, środków higieny osobistej, leków.

OPS w Nysie również realizował tę formę pomocy dla osób starszych.

Mieszkańcy gminy Nysa korzystają również z pomocy finansowej w formie świadczeń opiekuńczych. Liczba wypłacanych świadczeń ogółem zmniejszyła się na przestrzeni ostatnich 5 lat o 1 290 świadczeń. W przeważającej mierze zmniejszeniu uległy zasiłki pielęgnacyjne. Wzrost liczby świadczeń odnotowano w grupie świadczeń pielęgnacyjnych, gdzie w 2022 r. wypłacono 3 314 świadczeń, co w porównaniu z rokiem 2018 wskazuje na wzrost o 1 010 świadczeń. W poniższym zestawieniu ujęto liczbę zasiłków pielęgnacyjnych oraz ogólną liczbę świadczeń opiekuńczych przyznawanych mieszkańcom w latach 2018-2022.

Tabela 14 Liczba świadczeń opiekuńczych w gminie Nysa w latach 2018-2022

Świadczenia opiekuńcze	2017	2018	2019	2020	2021
Zasiłek pielęgnacyjny – ogółem	19 136	16 483	16 909	16 861	17 149
Zasiłek pielęgnacyjny – dla niepełnosprawnego dziecka	4 603	3 904	4 123	4 355	4 508
Zasiłek pielęgnacyjny – osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	8 861	7 644	7 473	7 131	7 128
Zasiłek pielęgnacyjny – osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia	5 372	4 688	4 999	5 043	5 212
Zasiłek pielęgnacyjny – osobie, która ukończyła 75 lat	300	247	314	332	301
Świadczenie pielęgnacyjne	2 304	2 466	2 792	3 126	3 314
Specjalny zasiłek opiekuńczy	575	524	429	365	262
Świadczenia opiekuńcze ogółem	22 015	19 473	20 130	20 352	20 725

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Nysie

Realizacja polityki senioralnej w gminie Nysa realizowana jest na wysokim poziomie. Wielość i różnorodność zadań na rzecz seniorów oraz realizacja wielu projektów przyczynia się do podnoszenia jakości życia starszych mieszkańców gminy. Jednakże zmiany demograficzne i wzrastające potrzeby seniorów w Polsce wskazują na potrzebę zapewnienia mieszkań treningowych i wspomaganych dla seniorów. Uwzględniając sytuację demograficzną, wzrost liczby osób starszych w gminie, a także pojawiające się trudności w samotnym funkcjonowaniu wielu osób starszych widoczna jest silna potrzeba powstawania takich mieszkań również na terenie Nysy. Obecnie na terenie gminy dostępnych jest 12 mieszkań, z czego 11 stanowią mieszkania treningowe, a 1 to mieszkanie wspomagane. Mieszkania te znajdują się głównie w Nysie.

Realizacja polityki społecznej zmierzająca do zaspokajania potrzeb osób starszych również jest zasadna i wynika przede wszystkim z potrzeb lokalnej społeczności. Głównym kierunkiem rozwojowym na terenie gminy powinien być rozwój infrastruktury dla osób starszych, w tym również rozwój mieszkań treningowych i wspomaganych. Gmina w tym zakresie planuje rozbudowę Dziennego Domu Pobytu oraz mieszkań wspomaganych dla seniorów.

DZIAŁANIA NA RZECZ SENIORÓW

OPS w Nysie realizuje różnorodne zadania na rzecz osób starszych. Na podstawie uchwalonego „Programu na rzecz seniorów w Gminie Nysa na lata 2014-2023” realizowane są zadania z zakresu aktywności społecznej, kulturalnej, edukacyjnej, turystyczno-przyrodniczej seniorów, a także dostosowywana jest przestrzeń publiczna do potrzeb osób starszych. W gminie Nysa realizowany jest szereg działań mających na celu poprawę jakości życia seniorów, m.in. Program wieloletni „Senior+” na lata 2021-2025, w ramach którego prowadzone są trzy kluby seniora: **Klub Senior+, Klub Senior+ II, Klub Senior+ III**. Trzeci Klub Seniora rozpoczął swoją działalność w 2022 r. Działalność Klubów obejmuje organizację spotkań integracyjnych, aktywizację seniorów, a także ich rozwój i poszerzanie zainteresowań. Systematycznie przygotowywane są zajęcia edukacyjne, kulturalno-oświatowe, sportowo-rekreacyjne oraz aktywizujące społecznie. W dalszych działaniach podejmowanych na rzecz seniorów jest utworzenie czwartego Klubu Seniora na terenie miasta Nysa.

Zdjęcie 16 Klub Senior+ III Nysa

Źródło: <https://www.facebook.com/> (dostęp: 12.10.2023 r.)

Na terenie gminy Nysa działa również Uniwersytet Trzeciego Wieku im. Jerzego Kozarzewskiego. Jego celem jest popularyzacja wiedzy wśród osób starszych. Prowadzi koła zainteresowań, zajęcia sportowo-rekreacyjne, a także językowe. Uniwersytet Trzeciego Wieku aktywizuje i integruje nyskich seniorów. W 2022 r. zorganizowane zostały zabawy taneczne, seanse filmowe, przeglądy prac artystycznych, liczne wyjazdy na koncerty i przedstawienia teatralne oraz turnusy rehabilitacyjne.

Od maja 2018 r. gmina Nysa jest członkiem programu **Ogólnopolskiej Karty Seniora** – edycji lokalnej. Dzięki temu, seniorzy posiadający kartę mają możliwość korzystać ze zniżek na wybrane produkty i usługi. Wśród partnerów programu, w których seniorzy mogą oczekiwać wspomnianych upustów można wymienić:

- ośrodki rehabilitacyjne;
- uzdrowiska;
- ośrodki zdrowotno-medyczne;
- ośrodki kulturalne (kina, teatry, muzea, klubokawiarnie);
- akademie językowe.

W gminie prężnie działa także **Dzienny Dom Pobytu w Nysie**. Podnosi on standard życia seniorów oraz wspiera ich w celu podniesienia efektywności oddziaływań pomocowych, w szczególności przeciwdziałaniu izolacji i marginalizacji tej grupy społecznej. W ramach

Dziennego Domu Pobytu odbywają się dodatkowe zajęcia integrujące i aktywizujące osoby starsze. Wśród wydarzeń przeprowadzonych w 2022 r. wymienić należy:

- przegląd twórczości seniorów pt. „Seniorzy seniorzą na scenie”;
- organizację Dni Seniora;
- spotkanie z cyklu „Seniorze nie bój się urzędu” z pracownikiem Urzędu Miejskiego w Nysie;
- „Seniorze! Nie daj się oszukać” - spotkanie seniorów z policjantami Nyskiej Komendy Powiatowej Policji;
- pomoc uchodźcom z Ukrainy;
- impreza taneczna w nyskich Fortach Wodnych.

Dodatkowo uchwałą nr XXII/379/12 Rady Miejskiej w Nysie z dnia 29 sierpnia 2012 r. powołano **Radę Seniorów**. Rada Seniorów w Nysie składa się z przedstawicieli reprezentujących środowiska seniorów, emerytów, rencistów oraz przedstawicieli instytucji realizujących zadania na rzecz seniorów. Rada Seniorów reprezentuje środowisko osób starszych, jest organem o charakterze doradczym, inicjatywnym i opiniodawczym organów gminy Nysa. Rolą Rady Seniorów jest współpraca z władzami gminnymi oraz wspólne dbanie o dobrobyt życia seniorów. Odpowiedzialna jest również za ustalanie kluczowych zadań na rzecz seniorów, propagowanie kultury, edukacji oraz aktywizacja osób starszych.

WSPARCIE ASYSTENTA RODZINY

Asystent rodziny został powołany do działania jako odpowiedź na potrzebę wsparcia innych służb społecznych w wykonywaniu pogłębionej pracy z rodziną z wieloma problemami, o obniżonym poziomie rozwoju umiejętności wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, najczęściej wielodzietnymi, gdzie dzieci są zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej. Działania asystenta określa przede wszystkim ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

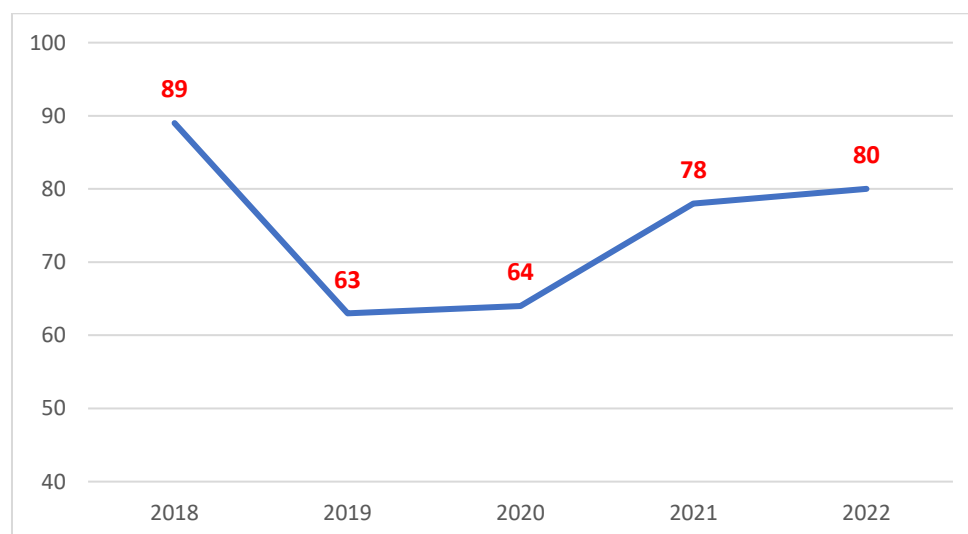
Praca asystenta ma przede wszystkim charakter wspierający, socjalny, wychowawczy i jest prowadzona głównie w miejscu zamieszkania rodziny. Zasadniczą formą jego pracy jest towarzyszenie, asystowanie rodzinie. Jednocześnie asystent rodziny może być również koordynatorem działań wielu innych służb społecznych, działających na rzecz danej rodziny.

Zgodnie z art. 15 ust 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15 rodzin.

Wszystkie rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny borykają się z wieloma problemami, na które oprócz zaburzeń w sferze opiekuńczo-wychowawczej, bezrobocia czy niepełnosprawności składają się także uzależnienia i przemoc. Wymaga to wielokierunkowości w realizacji zadań związanych ze wsparciem rodziny. Występujące niejednokrotnie małe zaangażowanie rodziny w poprawę swojej sytuacji, często powoduje wydłużenie okresu współpracy asystenta z rodziną.

W 2022 r. w Ośrodku Pomocy Społecznej w Nysie zatrudnionych było trzech asystentów rodziny. Z analizy danych ośrodka wynika, że liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta na terenie gminy przyjmuje wartości wzrastające. W 2022 r. ze wsparcia asystenta rodziny skorzystało 80 rodzin, co w porównaniu z rokiem 2019 wskazuje na wzrost o 17 rodzin.

Wykres 16 Liczba rodzin w gminie Nysa korzystających z pomocy asystenta rodziny w latach 2018-2022

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Nysie

Z analizy danych przeprowadzonych wynika, że liczba rodzin, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze stale rośnie, choć nie zawsze są one odzwierciedlane w statystykach sprawozdawczych. Coraz częściej zauważa się występowanie w rodzinach różnych problemów społecznych, rozluźnienie więzi rodzinnych, problemy dzieci wynikające ze współżycia w otaczającym ich świecie. OPS we współpracy z placówkami szkolnymi i

przedszkolnymi powinien monitorować sytuację dzieci przejawiających trudności wychowawcze, gdyż mogą one mieć podłoże w zachwianym systemie wartości domowych i rodzinnych.

Rodzina jest najlepszym środowiskiem życia i wychowania dziecka. Istnieją jednak sytuacje związane z niemożnością zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Wówczas istotną rolę spełnia piecza zastępcza: rodzinna i instytucjonalna, która z założenia powinna mieć charakter czasowy. W związku z realizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina Nysa w ramach zadań własnych pokrywała częściowo koszty wynikające ze sprawowania pieczy zastępczej nad dziećmi, które z różnych przyczyn nie mogły dłużej funkcjonować w środowisku rodziny biologicznej. Analiza danych wskazuje, że w 2022 r. 122 dzieci z terenu gminy wychowuje się poza rodziną biologiczną. W analizowanych latach można zaobserwować zjawisko wzrostu liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej, w tym również pieczy instytucjonalnej. Na przestrzeni ostatnich 5 lat odnotowano wzrost liczby dzieci w pieczy zastępczej o 70 dzieci a w instytucjonalnej pieczy zastępczej o 13 dzieci. Jest to zjawisko bardzo niepokojące, gdyż potwierdza, że wiele rodzin z terenu gminy boryka się z problemami wychowawczo-opiekuńczymi. Sytuację rodzin dysfunkcyjnych należy monitorować, kontrolować i systematycznie sprawdzać. Należy kierować odpowiednie wsparcie i pomoc dla takich rodzin, aby uniknąć w przyszłości wzrostu liczby dzieci wychowujących się poza rodziną biologiczną.

Tabela 15 Liczba dzieci w pieczy zastępczej w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba dzieci w pieczy zastępczej	52	67	87	104	122
Instytucjonalna piecza zastępcza	29	34	34	33	42

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Nysie

Ponadto Ośrodek Pomocy Społecznej w Nysie współfinansuje odpłatność za dwoje dzieci umieszczonych w ZOL Szpital Św. Rocha w Ozimku. W 2022 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Nysie poniósł koszty za pobyt 122 dzieci w rodzinach zastępczych, w tym:

- 59 dzieci w rodzinach spokrewnionych,
- 34 dzieci w rodzinach niezawodowych,
- 29 dzieci w rodzinach zawodowych + RDD (Rodzinny Dom Dziecka).

DZIAŁANIA NA RZECZ RODZINY

Na terenie gminy w okresie od 2016 do 2022 r. realizowany był program **Nyski Bon Wychowawczy**. Zakładał on wsparcie finansowe rodzin z dziećmi, w celu promocji idei rodziny, zapobieganiu zjawisku depopulacji oraz podnoszeniu standardu życia mieszkańców. Na okres od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. złożonych zostało 529 wniosków. Na podstawie złożonych wniosków wydano 507 decyzji przyznających świadczenie 555 dzieciom.

Na terenie gminy Nysa dostępna jest **Opolska Karta Rodziny i Seniora**, której celem jest wspieranie rodzin wielodzietnych, zastępczych i osób starszych mieszkających na terenie województwa opolskiego. W 2022 r. złożono 53 wnioski o wydanie Opolskiej Karty Rodziny i Seniora, w tym 31 wniosków od osób powyżej 60 roku życia. Łącznie wydano 107 kart (49 dla osób powyżej 60 roku życia). Od początku funkcjonowania Programu złożono 741 wniosków, w tym 300 dla rodzin oraz 441 dla osób powyżej 60 roku życia.

W gminie Nysa od 2017 r. funkcjonuje **Nyska Karta Dużej Rodziny**. Program ten ma na celu promowanie modelu rodzin wielodzietnych, a także zwiększanie szans rozwojowych dla dzieci z nich pochodzących. W 2022 r. złożonych zostało 696 wniosków o przyznanie Nyskiej Karty Dużej Rodziny. Wydano 1 365 kart 606 rodzinom (liczba osób w rodzinach - 1 365, w tym 391 dzieci). Łączny koszt wydania kart wyniósł 7 863,00 zł.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Nysie realizuje również zadania w ramach udostępnionych przez Agencję Rozwoju Nysy pomieszczeń w Gminnym **Centrum Wsparcia III Sektora**.

W ramach Gminnego Centrum Wsparcia III Sektora działa Klub Rodzica, Centrum Streetworkingu, Klub Aktywizacji Zawodowej, Świetlica Socjalna z programem zajęć socjoterapeutycznych, Gminne Centrum Organizacji Pozarządowych oraz Klub Senior+ II.

W ramach działalności **Klubu Rodzica** w 2022 r. realizowano projekt: „Włączenie społeczne w Gminie Nysa. Centrum Streetworkingu i Klub Rodzica – II edycja” - projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020. Projekt realizowany był od lutego 2020 r. do czerwca 2022 r. Celem projektu było: kompleksowe wsparcie dla rodzin z gminy Nysa wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem – włączenie społeczne. W ramach projektu:

- przeprowadzono warsztaty dla rodziców udoskonalających umiejętności wychowawcze w zależności od potrzeb zgłoszonych przez innych specjalistów lub samych uczestników,
- organizowano dla rodzin spotkania służące wymianie doświadczeń oraz zapobieganiu izolacji w formie grup wsparcia lub grup samopomocowych,
- przeprowadzono porady prawne,
- organizowano wyjścia/spotkania terapeutyczne (minimum 1 wyjście/spotkanie w miesiącu),
- organizowano wyjazdy terapeutyczne (minimum 1 wyjście w miesiącu),
- współpracowano z pracownikami socjalnymi,
- współpracowano z asystentem rodziny.

W ramach projektu ze wsparcia skorzystało 66 osób (31 dorosłych i 35 dzieci).

Na rzecz rodziny zrealizowano również projekt: „Bliżej rodziny i dziecka – wsparcie rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz wsparcie pieczy zastępczej – III edycja” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020. W ramach projektu realizowane zostały dwa rodzaje działań: na rzecz wsparcia rodziny przeżywającej problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz wsparcie pieczy zastępczej. Skierowany był do 21 rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze, do dzieci korzystających ze wsparcia Świetlicy Socjalnej z programem zajęć socjoterapeutycznych min. 15 osób. Uczestnikami projektu byli również mieszkańcy gminy Nysa korzystający z konsultacji ogólnodostępnych w liczbie ok.140 osób.

W 2022 r. w ramach **Centrum Streetworkingu** realizowano dwa projekty: „Włączenie społeczne w Gminie Nysa. Centrum Streetworkingu i Klub Rodzica – II edycja” oraz „Pedagog ulicy w Centrum Streetworkingu i na PumpTracku w Nysie”. Pierwszy realizowany był ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020. Projekt trwał od lutego 2020 r. do czerwca 2022 r. Jego celem było kompleksowe wsparcie dla rodzin z gminy Nysa wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem – włączenie społeczne. Drugi z kolei sfinansowany został z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Nysa na rok 2022. Projekt

realizowany był od lipca 2022 r. do grudnia 2022 r. Głównym celem projektu było przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym oraz promocja zdrowego stylu życia, poprzez rozbudzenie wśród dzieci i młodzieży od najmłodszych lat zainteresowania różnymi formami aktywności: artystycznej, sportowej i edukacyjnej jako alternatywy wobec uzależnień, w tym behawioralnych oraz stosowania przemocy oraz innych zjawisk patologicznych, a także kształtowanie prawidłowych nawyków prozdrowotnych.

Ponadto w budynku Gminnego Centrum działa **światlica socjalna** z programem zajęć socjoterapeutycznych. Jest to placówka wsparcia dziennego przeznaczona dla dzieci i młodzieży w wieku od 6 do 16 lat. Zajęcia prowadzone są z uczestnikami świetlicy przez 5 dni w tygodniu, od poniedziałku do piątku, w godzinach od 14.00 do 18.00, a w okresie wolnym od obowiązków szkolnych (ferie, przerwy świąteczne, wakacje) w godzinach od 10.00 do 14.00. Pracę z podopiecznymi prowadzi kierownik oraz 2 wychowawców przy wsparciu wolontariuszy. Poza działaniami ujętymi w harmonogramach zadań, plan pracy świetlicy socjalnej z programem zajęć socjoterapeutycznych wynika z organizacji tematyki zajęć obchodzonych uroczystości i świąt, pór roku oraz zainteresowań i potrzeb dzieci.

Wychowawcy organizują pracę grup. Dzieci uczestniczące w zajęciach prowadzonych w świetlicy uczą się planowania pracy, samodzielnego projektowania, podejmowania właściwych decyzji, występowania na forum, logicznego myślenia. Kształcą uwagę, pamięć, koncentrację, aktywność psychoruchową i sprawność manualną. W ciągu całego roku uczniowie otrzymują fachową, systematyczną pomoc w nauce i emocjonalne wsparcie w sytuacjach trudnych, problemowych. Każde dziecko jest objęte należyłą opieką i indywidualnym podejściem wychowawczym. Bogata oferta zajęć świetlicowych oprócz walorów wychowawczych i dydaktycznych ma wartości integracyjne, co przekłada się na klimat i rodzinną atmosferę. W ramach swojej działalności świetlica oferuje pomoc dzieciom w nauce, zachęcając do rozwijania zainteresowań, umiejętności oraz edukacji profilaktycznej. Światlica współpracuje z rodzicami, wychowawcami, pedagogami szkolnymi, asystentami, pracownikami socjalnymi, kuratorami oraz policją.

ŚWIADCZENIA Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznawane są na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Na podstawie przepisów tej ustawy realizowane jest wsparcie materialne dla osób

uprawnionych do alimentów, które ich nie otrzymują z uwagi na bezskuteczność egzekucji. Wsparcie to realizowane jest poprzez przyznawanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego dla osób spełniających kryteria ustawowe (np. kryterium dochodowe). Ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz ich wypłata następują odpowiednio na wniosek osoby uprawnionej lub jej przedstawiciela ustawowego.

Postępowanie w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego prowadzi organ właściwy wierzyciela, tj. wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej do świadczenia alimentacyjnego. Do świadczenia z funduszu alimentacyjnego ma prawo osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Bezskuteczność egzekucji w rozumieniu ww. ustawy oznacza egzekucję, w wyniku której w okresie ostatnich dwóch miesięcy nie wyegzekwowano pełnej należności z tytułu zaległych i bieżących zobowiązań alimentacyjnych. Za bezskuteczną egzekucję uważa się również niemożność wszczęcia lub prowadzenia egzekucji alimentów przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu przebywającemu poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności z powodu:

- braku podstawy prawnej do pojęcia czynności zmierzających do wykonania tytułu wykonawczego w miejscu zamieszkania dłużnika,
- braku możliwości wskazania przez osobę uprawnioną miejsca zamieszkania dłużnika alimentacyjnego za granicą.

Działania wobec dłużników alimentacyjnych przewidziane w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów podejmuje organ właściwy dłużnika tj. wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dłużnika alimentacyjnego. Realizacja ww. ustawy może być także przekazana do jednostki organizacyjnej gminy, np. do Ośrodka Pomocy Społecznej.

Nowelizacja Kodeksu karnego oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, która weszła w życie 31 maja 2017 r., wprowadziła zasadę, że każdego, kto zalega z alimentami na kwotę równą lub przewyższającą trzymiesięczne zobowiązania, może spotkać kara od grzywny do roku więzienia. Wobec skazanych stosowany jest dozór elektroniczny. Mogą więc pracować i spłacać zobowiązania, a służby mają możliwość ich stałej kontroli.

Osoby, które zalegają ze zobowiązaniami, są wzywane przez prokuraturę i pouczeni o konsekwencjach. Unikają ich, jeśli w ciągu 30 dni spłacą zaległości. Egzekucja należności alimentacyjnych jest prowadzona głównie przez komorników sądowych wspieranych przez samorządy. Zadania gmin obejmują w kolejności:

- ustalenie sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej dłużników, a także stanu ich zdrowia oraz powodów niepłacenia alimentów,
- aktywizacja zawodowa bezrobotnych dłużników, a jeśli zostaną uznani za uchylających się od zobowiązań, wnioskowanie o ściganie ich za przestępstwo niealimentacji oraz o zatrzymanie prawa jazdy.

Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych ma na celu odzyskanie wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego i zaliczki alimentacyjnej. Stosownie do art. 27 ust.4. powyższej ustawy 40% kwot należności stanowi dochód własny gminy organu właściwego wierzyciela, a pozostałe 60% tej kwoty oraz odsetki stanowią dochód budżetu państwa (dotychczas 20% stanowiło dochód gminy wierzyciela i 20% dochód gminy dłużnika). Na podstawie art. 27 ust.11 w/w ustawy organ właściwy wierzyciela rozlicza kwoty otrzymane z tytułu zwrotu należności przypadających od dłużnika alimentacyjnego wraz z odsetkami zgodnie z kolejnością określoną w art. 1026 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964r. – Kodeks postępowania cywilnego. Oznacza to, że wydzieloną wierzycielowi sumę zalicza się przede wszystkim na koszty postępowania, następnie na odsetki, a na końcu na sumę dłużną. Spowodowało to zmniejszenie kwot zwróconych przez dłużników i przekazanych na należność główną (dotychczas kwotę zwrotu dzielono proporcjonalnie na odsetki i należność główną). W przypadku dłużników posiadających zobowiązania sprzed wielu lat, a stanowią oni ponad 90% dłużników, kwota odsetek jest bardzo wysoka.

W 2022 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Nysie wypłacił 45 095 świadczeń alimentacyjnych na kwotę 1 768 707,87 zł, w sprawie funduszu alimentacyjnego wydano 441 decyzji administracyjnych. W 2022 r. przyznano świadczenie dla 227 rodzin z terenu gminy, gdzie odnotowano 348 osób uprawnionych, na które przyznano świadczenie.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY NYSA NA LATA 2024-2030

Tabela 16 Wydatki i dochody funduszu alimentacyjnego w 2022 r.

Wyszczególnienie	Wydatki/dochody	2022
Przyznawanie i wypłacanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego	Wydatki	1 768 707,87
	Dochody	896 177,30
	w tym:	
	Budżet państwa	718 985,36
	Gmina Nysa	177 191,94

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Nysie

Na dzień 31.12.2022 r. zadłużenie z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego i zaliczki alimentacyjnej wypłaconych na osoby uprawnione posiadało 723 dłużników, z czego 723 dłużników zostało zgłoszonych do Krajowego Rejestru Długów. Dodać należy, że w głównej mierze dłużnicy alimentacyjni to osoby długotrwale bezrobotne, osoby świadomie uchylające się od zatrudnienia lub też osoby o niskich dochodach. W poniższej tabeli wyszczególniono działania Ośrodka Pomocy Społecznej, jakie podejmowane były wobec dłużników alimentacyjnych.

Tabela 17 Działania podejmowane przez OPS wobec dłużników alimentacyjnych

Wyszczególnienie	2022
Przeprowadzone wywiady alimentacyjne i odebrane oświadczenia majątkowe	14
Wystąpienie z wnioskiem do starosty o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika	6
Ściganie za przestępstwo niealimentacji (art.209 KK) – w tym prokurator	288
Wystąpienia do starosty z wnioskiem o zatrzymanie prawa jazdy	8
Ilość zgłoszonych dłużników do Krajowego Rejestru Długów	723

Źródło: dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Nysie

Stan należności na dzień 31.12.2022 r. z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wynosił 22 314 341,00 zł, w tym odsetki ustawowe: 10 619 644,72 zł.

W 2022 r. dłużnicy alimentacyjni dokonali zwrotu świadczeń z funduszu alimentacyjnego na kwotę 896 177,30 zł, w tym: odsetek ustawowych za opóźnienie w kwocie 453 197,39 zł, co

stanowiło 50,67% ściągłości. Ponadto dokonano zwrotu zadłużenia zaliczki alimentacyjnej na łączną kwotę 44 538,55 zł, z czego 50% stanowiło dochód gminy.

DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB WYKLUCZONYCH SPOŁECZNIE

Jednym z kluczowych zadań gminy jest przeciwdziałanie procesowi wykluczenia społecznego. Szczególnie podatni na odtrącenie są seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami oraz rodziny z problemami wychowawczymi. W związku z tym, gmina zobowiązana jest do prowadzenia działań mających na celu aktywizację oraz integrację tych grup. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nysie udzieliła w 2022 r. wsparcia dla osób doświadczających przemocy i pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym z osobą nadużywającą alkoholu poprzez 235 rozmów. Przeprowadzono również 169 rozmów interwencyjno-motywuujących w stosunku do osób nadużywających alkoholu.

Kolejną jednostką działającą na rzecz osób wykluczonych społecznie na terenie gminy Nysa jest **Centrum Integracji Społecznej (CIS)**. Utworzone zostało jako samorządowy zakład budżetowy. Jego założeniem jest stworzenie realnego sposobu na przeciwdziałanie problemowi marginalizacji oraz wykluczenia społecznego wśród mieszkańców gminy Nysa. Swoim uczestnikom Centrum pozwala odzyskać szacunek do siebie, poczucie własnej wartości i godności, zdobyć umiejętności zawodowe, które są najważniejszą wartością w procesie usamodzielniania się. Misją CIS w Nysie jest odbudowywanie i podtrzymywanie u osób wykluczonych społecznie zdolności do samodzielnego i efektywnego pełnienia ról społecznych oraz samodzielnego poruszania się po rynku pracy. W 2022 r. procedurę rekrutacyjną w sprawie możliwości uczestnictwa w CIS przeprowadzono w stosunku do 98 osób, z kolei Indywidualne Programy Zatrudnienia Socjalnego (IPZS) podpisano z 45 nowymi osobami. Łącznie 31 osób ukończyło realizację IPSZ, z czego 11 osób podjęło zatrudnienie.

W ramach działalności CIS w 2022 r. działały następujące warsztaty:

- remontowo-budowlany, w tym brukarski;
- porządkowy i pielęgnacji terenów zielonych;
- rękodzielniczy i szwalniczy;
- gastronomiczno-cukierniczy.

W 2022 r., w związku z atakiem zbrojnym Rosji na Ukrainę, działania CIS skupione były na udzielaniu pomocy uchodźcom z terenów objętych działaniami zbrojnymi. Pracownicy

i uczestnicy CIS w pełni zaangażowali się w pomoc w ramach wolontariatu na terenie Centrum. Ze względu na zaistniałe okoliczności, CIS w Nysie częściowo zaprzestał wynajmu sal na potrzeby instytucji zewnętrznych, co w konsekwencji zmniejszyło przychód. W 2022 r. z wynajmu sal uzyskano kwotę 36 266,52 zł.

Na terenie gminy Nysa działa **Środowiskowy Dom Samopomocy (ŚDS)** prowadzony przez Caritas Diecezji Opolskiej w Nysie. Prowadzi on zajęcia wspierająco-aktywizujące dla uczestników. Gwarantuje profesjonalną opiekę terapeutyczną i rehabilitacyjną, którą w 2022 r. objętych zostało 72 osoby z zaburzeniami psychicznymi. Przez 6 godzin dziennie ŚDS organizuje zajęcia wspierająco-aktywizujące, które podzielić można na zajęcia grupowe oraz indywidualne. Poza tym, ŚDS oferuje zajęcia warsztatowe, jak np. choreoterapia, muzykoterapia czy małe wystawy teatralne oraz inne formy warsztatowe (ludoterapia, geloterpia, silwoterpia itd.).

W 2022 r. uczestników ŚDS nauczono wielu kluczowych umiejętności życia codziennego. Poza tym, integrowano społeczność Domu z innymi grupami społecznymi poprzez liczne wydarzenia, np. udział uczestników ŚDS w XXII Parasparkadzie Śląska i Zagłębia Osób Niepełnosprawnych w Dąbrowie Górniczej, występ taneczny uczestników ŚDS w Hali Nysa z okazji zakończenia sezonu Wytwórni Działań Kreatywnych lub udział uczestników w XIV Ogólnopolskim Konkursie Plastycznym pn. „Anioł XX w.” organizowanym przez Ośrodek Kultury w Będzinie. Udało się także doposażyć ŚDS w nowe urządzenia i sprzęt, a także zmodernizować poszczególne pomieszczenia w placówce. ŚDS na przestrzeni 2022 r. współpracował z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Nysie, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie, organizacjami pozarządowymi, parafiami lub związkami wyznaniowymi, ośrodkami kultury, a także placówkami oświatowymi. Wspólne przedsięwzięcia aktywizowały społeczność Domu oraz zwiększały możliwości integracji z innymi ludźmi.

Od 2018 r. OPS w Nysie zajmuje się udzielaniem schronienia osobom bezdomnym przebywającym na terenie gminy. Prowadzi noclegownię przeznaczoną do udzielania doraźnej i okresowej pomocy osobom bezdomnym, poprzez przyznanie tymczasowego miejsca noclegowego. W ramach OPS funkcjonuje również ogrzewalnia, która zapewnia możliwość skorzystania z krzesła lub ławki, aby w ciepłe na siedząco spędzić czas, w okresie, gdy noclegownia jest zamknięta.

REALIZACJA PROJEKTÓW PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W NYSIE

Aktywna działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Nysie wynika z dobrej organizacji całego zespołu osób pracujących na rzecz lokalnej społeczności. Wszechstronna pomoc i wsparcie kierowane do mieszkańców gminy Nysa są wynikiem dobrego zarządzania placówką oraz dobrą współpracą pomiędzy Ośrodkiem Pomocy Społecznej a samorządem lokalnym.

Realizacja polityki społecznej na terenie gminy Nysa jest prowadzona wszechstronnie, odpowiadając i uwzględniając potrzeby różnych grup mieszkańców. Całokształt aktywnej działalności OPS pozytywnie wpływa na cały obraz polityki społecznej w gminie.

Podejmowane działania przyczyniają się do niesienia pomocy osobom najbardziej potrzebującym, są odpowiedzią na potrzeby osób starszych, dzieci, osób odizolowanych społecznie oraz osób niepełnosprawnych i chorych, a także rodzin przeżywających trudności.

Aktywna działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Nysie przejawia się również poprzez realizację różnych projektów adresowanych do mieszkańców gminy. Projekty te przyczyniają się do wspierania osób wykluczonych, zależnych, samotnych i borykających się z różnymi problemami społecznymi. Dzięki nim podnoszone są kompetencje mieszkańców gminy, kształtuje się pozytywny obraz integracji społecznej, a przede wszystkim są to działania ukierunkowane na minimalizację zdiagnozowanych problemów występujących na terenie gminy. Do najważniejszych projektów zrealizowanych przez OPS w Nysie należą:

- „Radosna twórczość nyskiego Seniora” – edycja IV – wartość całkowita: 77 760,00 zł;
- „Zapewnienie funkcjonowania Klubu Senior+ II – edycja III” – wartość całkowita: 73 578,27 zł;
- „Zapewnienie funkcjonowania Klubu Senior+ III – edycja I” – wartość całkowita: 77 231,65 zł;
- „Zapewnienie funkcjonowania Bezpiecznej Przystani” – wartość całkowita: 38 041,14 zł;
- „Opieka 75+ edycja 2022” – wartość całkowita: 56 570,25 zł;
- „Korpus Wsparcia Seniora” – wartość całkowita: 59 113, 56 zł;
- „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej” na rok 2022 – wartość całkowita: 9 000,00 zł;

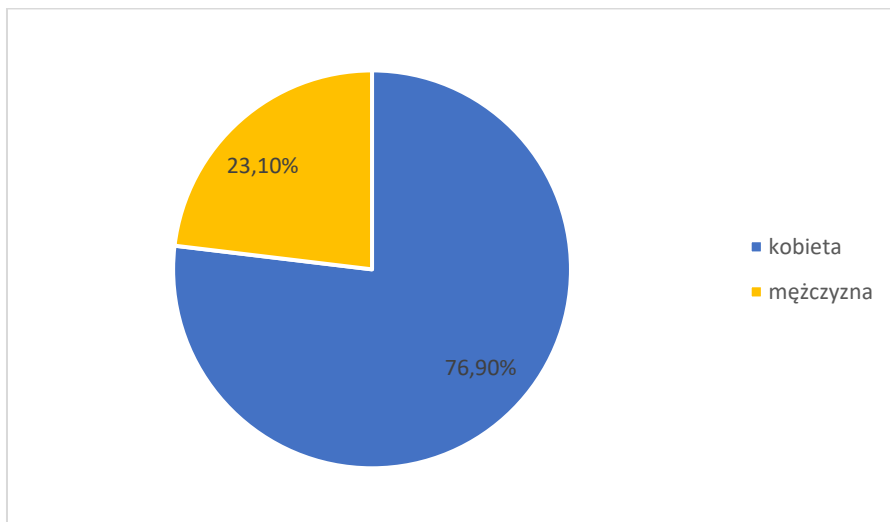
- „Marszałkowski kurier społeczny” – realizator Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu, gmina Nysa – odbiorca usług, OPS Nysa – finansowanie Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu;
- „Włączenie społeczne w gminie Nysa. Centrum Streetworkingu i Klub Rodzica – II edycja” - wartość całkowita: 424 475,00 zł;
- „Blżej rodziny i dziecka – wsparcie rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz wsparcie pieczy zastępczej – III edycja” – wartość całkowita: 567 422,10 zł;
- „Nie-Sami-Dzielni - rozwój usług społecznych oraz wspierających osoby niesamodzielne” – wartość całkowita: 1 305 495,50 zł;
- „Opieka wytchnieniowa” edycja 2022 – wartość całkowita: 128 951,50 zł;
- „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” edycja 2022 – wartość całkowita: 697 621,32 zł;
- „Pedagog ulicy w Centrum Streetworkingu i na PumpTracku w Nysie” – wartość całkowita: 39 470,42 zł;
- „Cyfrowy Senior w gminie Nysa – Klub Senior+” – wartość całkowita: 14 307,36 zł;
- „Cyfrowy Senior w gminie Nysa – Klub Senior+ II” – wartość całkowita: 14 307,36 zł;
- „Cyfrowy Senior w gminie Nysa – Klub Senior+ III” – wartość całkowita: 19 311,00 zł;
- „Rodzina tu życie się zaczyna”.

PROBLEMY SPOŁECZNE NA TERENIE GMINY W OPINII MIESZKAŃCÓW – ANALIZA BADAŃ WŁASNYCH

Opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nysa na lata 2024-2030 zostało wsparte badaniami społecznymi wśród mieszkańców gminy. W ramach badań społecznych została przeprowadzona ankieta internetowa, badająca różne kwestie społeczne, w tym: główne problemy, deficyty, a także warunki, które należałoby poprawić i udoskonalić, aby ograniczyć zjawisko wykluczenia społecznego. Na podstawie wyników ankiety zostały scharakteryzowane warunki społeczne badanych obszarów w opinii samych mieszkańców gminy. Celem przeprowadzenia badań było uzyskanie opinii i wiedzy na temat życia w gminie oraz występujących w niej problemów społecznych. Wnioski z przeprowadzonych badań stanowiły również podstawę do sformułowania celów

strategicznego rozwoju gminy w obszarze społecznym oraz kierunków działań w celu minimalizacji zdiagnozowanych problemów społecznych. W badaniu ankietowym wzięło udział 250 mieszkańców z terenu gminy Nysa, w tym 76,9% stanowiły kobiety oraz 23,1% mężczyźni.

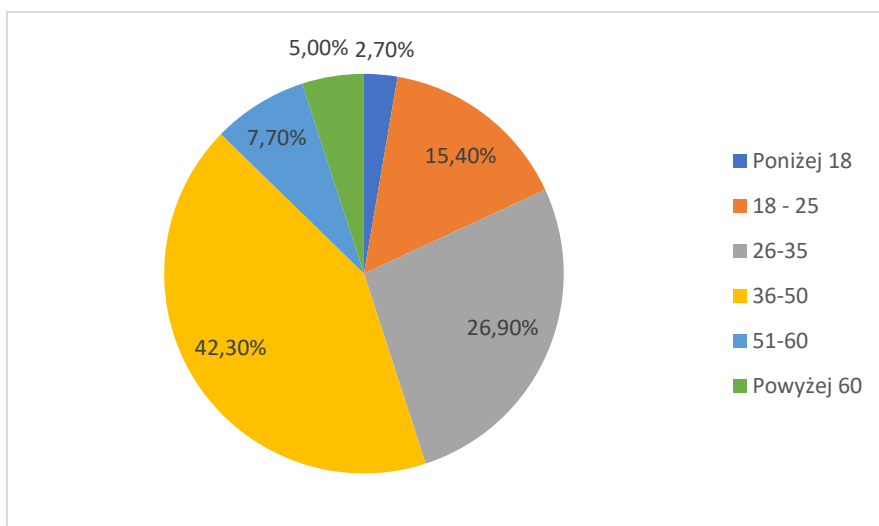
Wykres 17 Liczba osób biorących udział w badaniu ankietowym wśród mieszkańców gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Najwięcej osób, które wzięły udział w badaniu stanowiły osoby w wieku 36-50 lat, było ich 42,3%. Drugą najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 26-35 lat (26,9% ankietowanych).

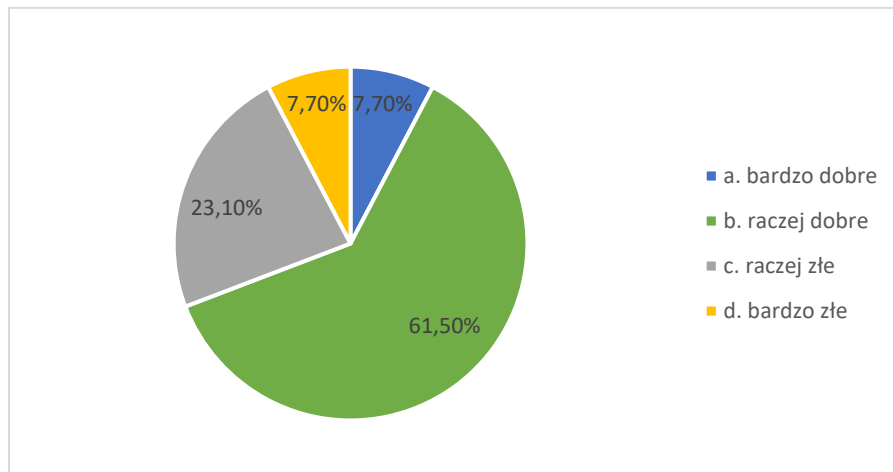
Wykres 18 Wiek respondentów biorących udział w badaniu

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Na wstępie badania ankietowego zapytano respondentów o warunki życia w gminie Nysa. 61,5% ankietowanych uważa, że warunki życia w gminie są raczej dobre, a 23,1% badanych uważa, że są raczej złe.

Wykres 19 Warunki życia na terenie gminy Nysa w opinii respondentów

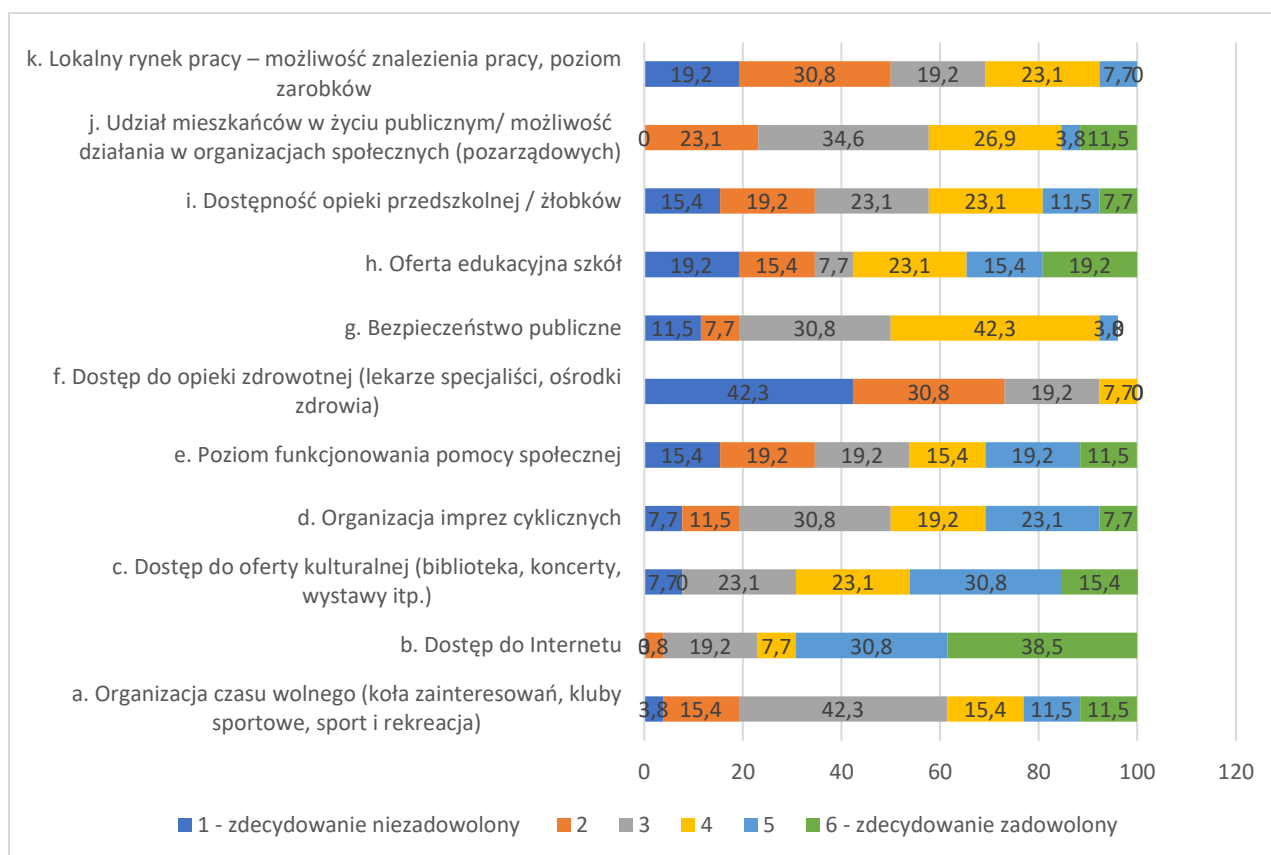

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Ocena poszczególnych uwarunkowań życia w gminie w skali punktowej, gdzie 1 oznacza zdecydowanie niezadowolony, a 6 – zdecydowanie zadowolony, została przedstawiona na poniższym wykresie. Pod względem warunków życia najwięcej negatywnych wskazań dotyczyło dostępu do opieki zdrowotnej, trudności w znalezieniu pracy na lokalnym rynku oraz niezadowalającej oferty edukacyjnej dostępnej na terenie gminy. Pozytywnie zostały ocenione takie kwestie jak: dostęp do internetu, a także dostęp do oferty kulturalnej.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY NYSA NA LATA 2024-2030

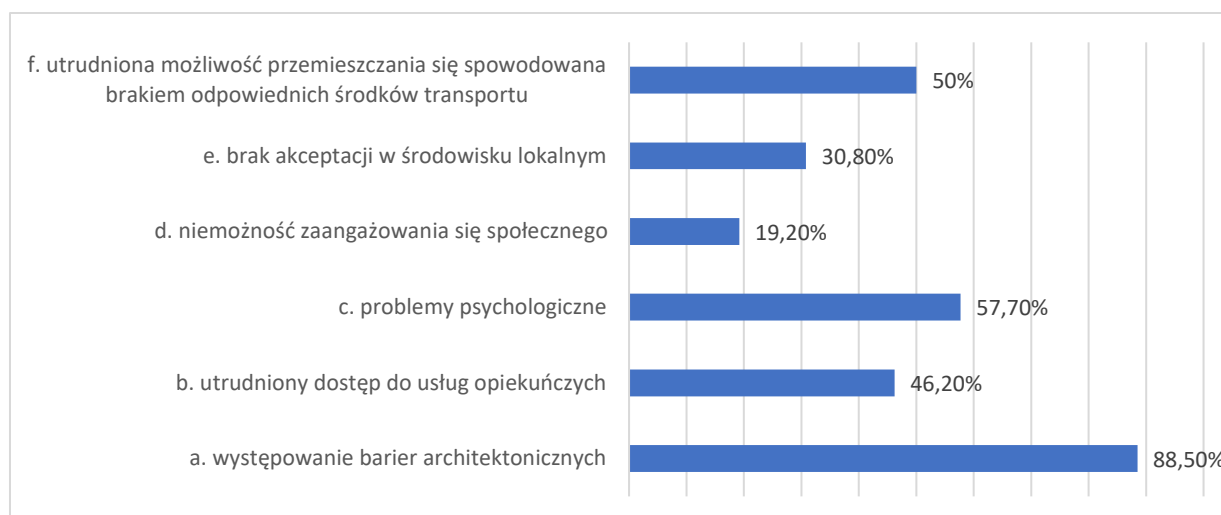
Wykres 20 Ocena poszczególnych uwarunkowań życia w gminie Nysa w opinii respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Największym problemem w obszarze społecznym, który dotyczy osób niepełnosprawnych są występujące bariery architektoniczne w gminie. Uważa tak 88,5% badanych. W opinii mieszkańców gminy Nysa również problemem, z jakim borykają się osoby niepełnosprawne są problemy natury psychologicznej (57,7%) oraz utrudniona możliwość przemieszczania się, która jest spowodowana brakiem odpowiednich środków transportu (50%).

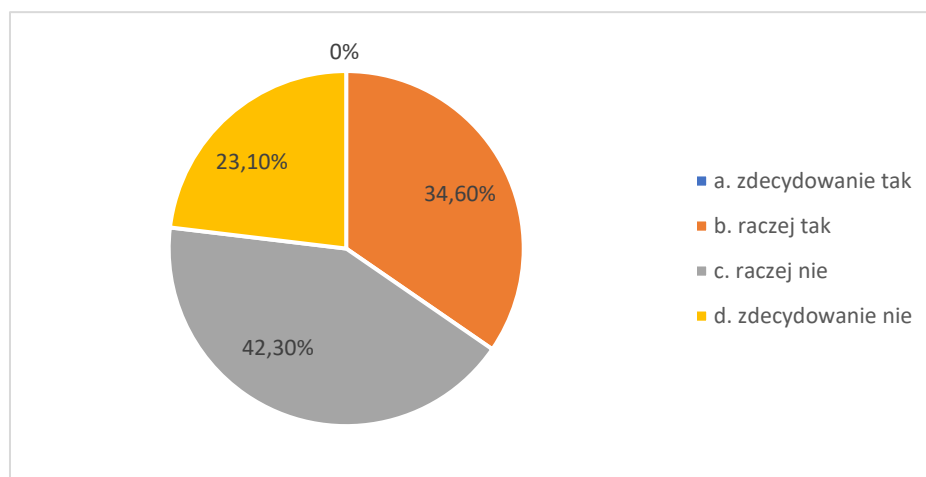
Wykres 21 Główne problemy społeczne, które dotyczą osób niepełnosprawnych na terenie gminy Nysa

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W pytaniu dotyczącym dostępnej oferty pomocy dla osób niepełnosprawnych na terenie gminy Nysa odpowiedzi respondentów były podzielone. Jednakże większość badanych osób wskazała, że oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych nie jest wystarczająca. 42,3% określiła, że taka pomoc raczej nie jest wystarczającą i 23,1% że zdecydowanie nie jest wystarczająca. Z kolei 3,46% badanych jest zdania, iż jest ona wystarczająca.

Wykres 22 Oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych na terenie gminy Nysa w opinii respondentów

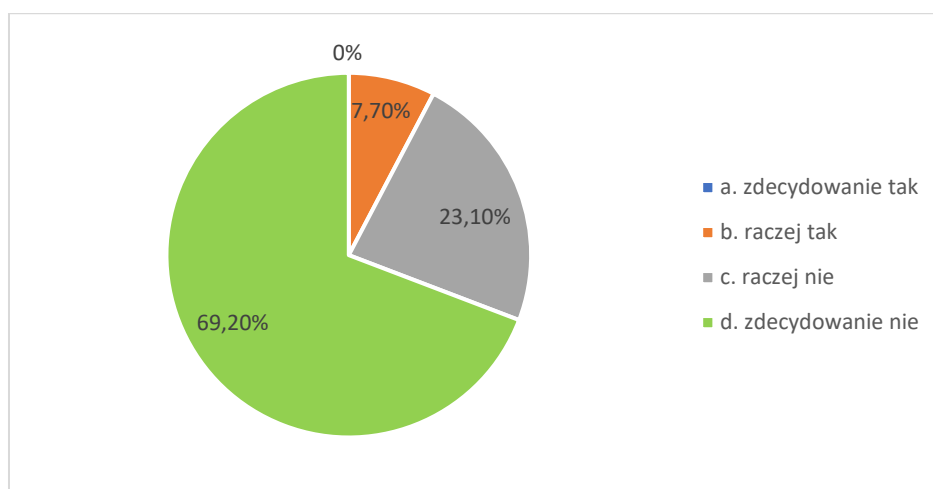

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Zdecydowana większość respondentów biorących udział w badaniu jest zdania, że dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy nie jest wystarczający dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców (69,2%). 23,1% badanych udzieliło odpowiedzi, że raczej jest ona

niewystarczająca. Zaledwie 7,7% respondentów uważa, że dostęp do placówek zdrowotnych jest na odpowiednim poziomie i zaspokaja potrzeby mieszkańców.

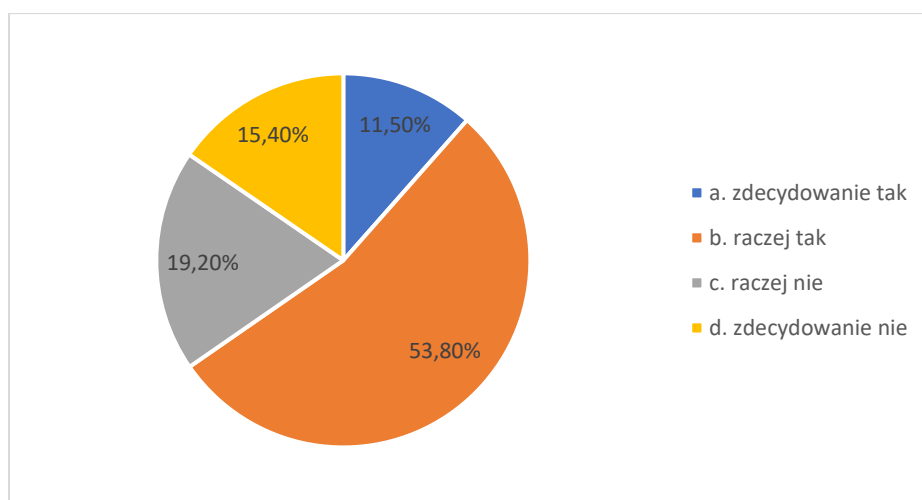
Wykres 23 Dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy w opinii respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Według ponad połowy respondentów (53,8%) na terenie gminy są podejmowane działania w obszarze aktywizacji osób starszych, a 11,5% badanych uważa, że zdecydowanie takie działania występują. Pozostałe osoby biorące udział w badaniu uważają, że takie działania nie są w ogóle podejmowane lub występują w ograniczonym zakresie.

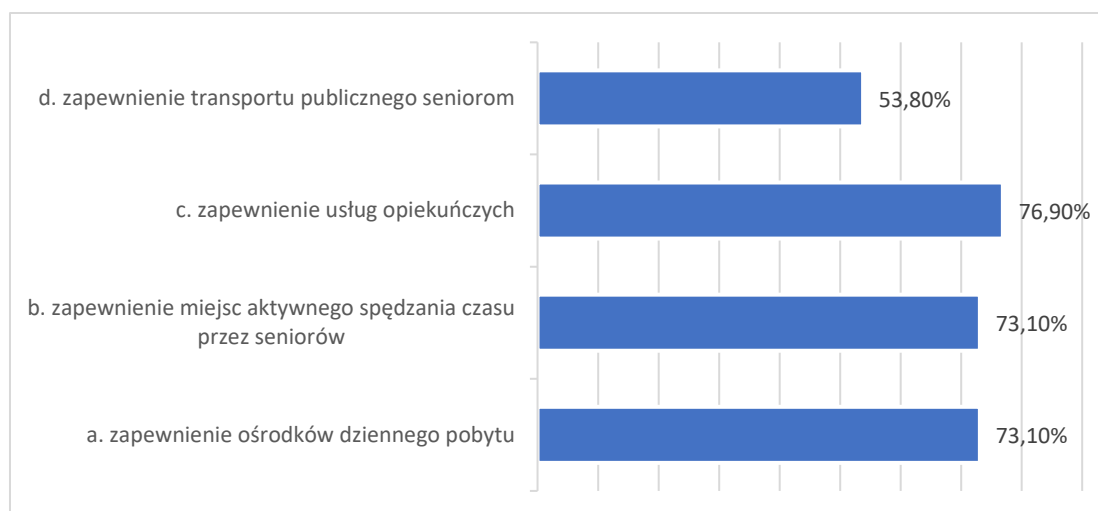
Wykres 24 Podejmowanie działań w celu aktywizacji osób starszych na terenie gminy w opinii respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu aktywizacji seniorów na terenie gminy najczęściej wskazań dotyczyło zapewnienia usług opiekuńczych (76,9%), następnie zapewnienie miejsc aktywnego spędzania czasu przez seniorów (73,1%) oraz zapewnienie ośrodków dziennego pobytu (73,1%).

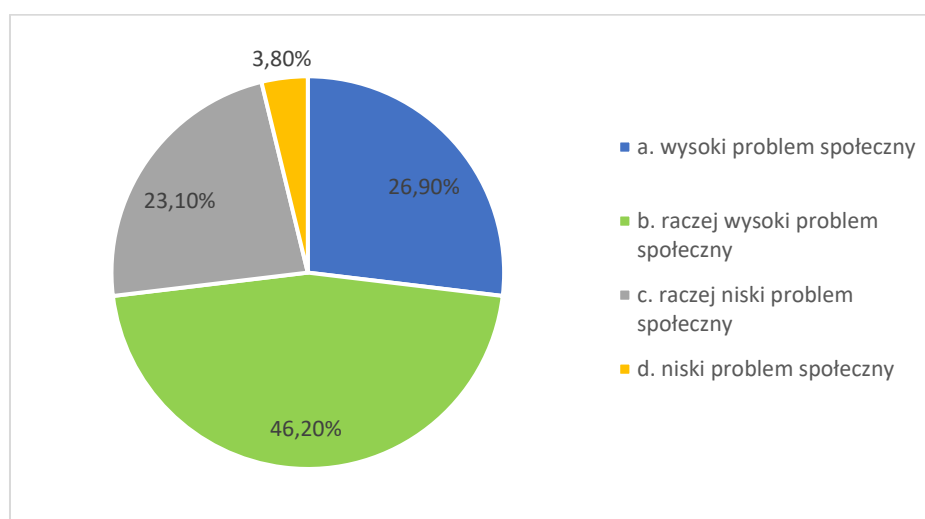
Wykres 25 Działania aktywizacyjne niezbędne w gminie na rzecz seniorów w opinii respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Problem uzależnień jest zjawiskiem występującym w społeczeństwie, lecz często nie ujętym w rzeczywistym wymiarze w statystykach. W dalszym ciągu jest to problem, który bardzo często jest ukrywany i stanowi „problem wstydlivy” dla wielu rodzin. Respondenci z terenu gminy Nysa wskazują, iż problem uzależnień na terenie gminy jest bardzo wysoki. 26,9% badanych uważa, że jest to duży problem społeczny, 46,2% - że raczej duży problem. Około 27% badanych jest zdania, że uzależnienia nie stanowią poważnego problemu społecznego w gminie.

Wykres 26 Występowanie uzależnień na terenie gminy Nysa w opinii respondentów

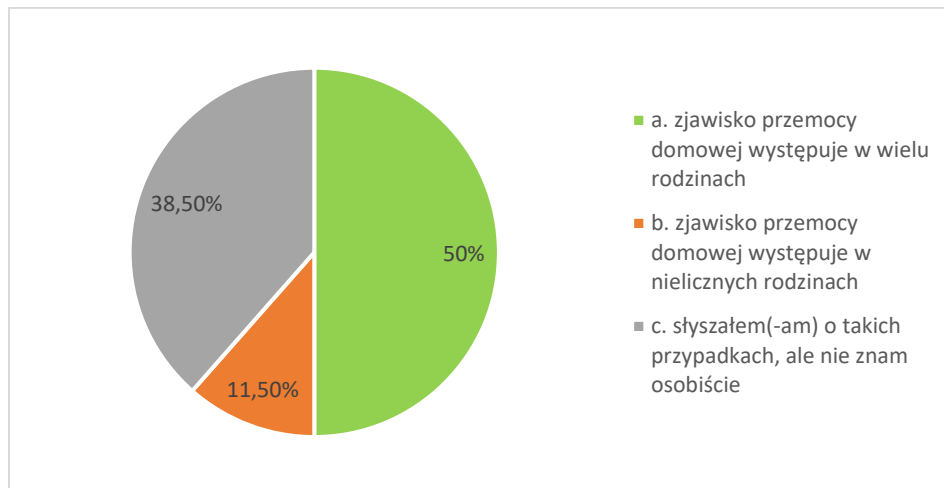

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Bardzo często problemom uzależnień towarzyszy zjawisko przemocy domowej. Połowa osób biorących udział w badaniu uważa, że zjawisko przemocy domowej występuje w wielu

rodzinach na terenie gminy. Z badań wynika, iż 11,5% respondentów uważa, że przemoc domowa raczej nie występuje w gminie, a 38,5% badanych słyszało o przemoc domowej, ale osobiście się z nią nie zetknęło.

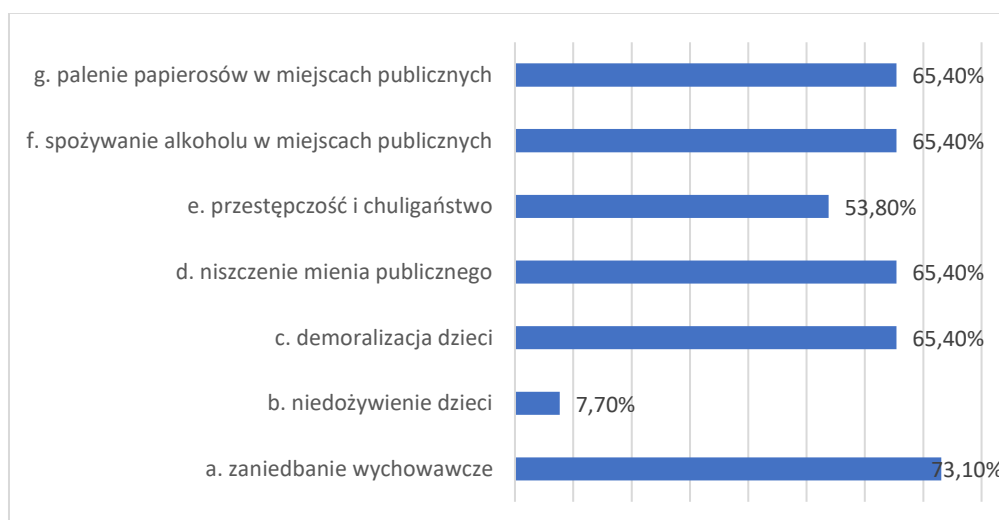
Wykres 27 Zjawisko przemocy domowej na terenie gminy Nysa w opinii respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Mieszkańcy gminy Nysa biorący udział w badaniu ankietowym wskazali bardzo wiele problemów społecznych występujących na terenie gminy. Praktycznie wskazano na wszystkie z wymienionych w ankiecie problemów. W największym zakresie uważa się, że zaniedbania wychowawcze należą do najpoważniejszych problemów społecznych na terenie gminy (73,1%). Najmniej poważnym i zauważalnym problemem jest niedożywienie dzieci (7,7% badanych).

Wykres 28 Negatywne zjawiska społeczne na terenie gminy Nysa w opinii respondentów

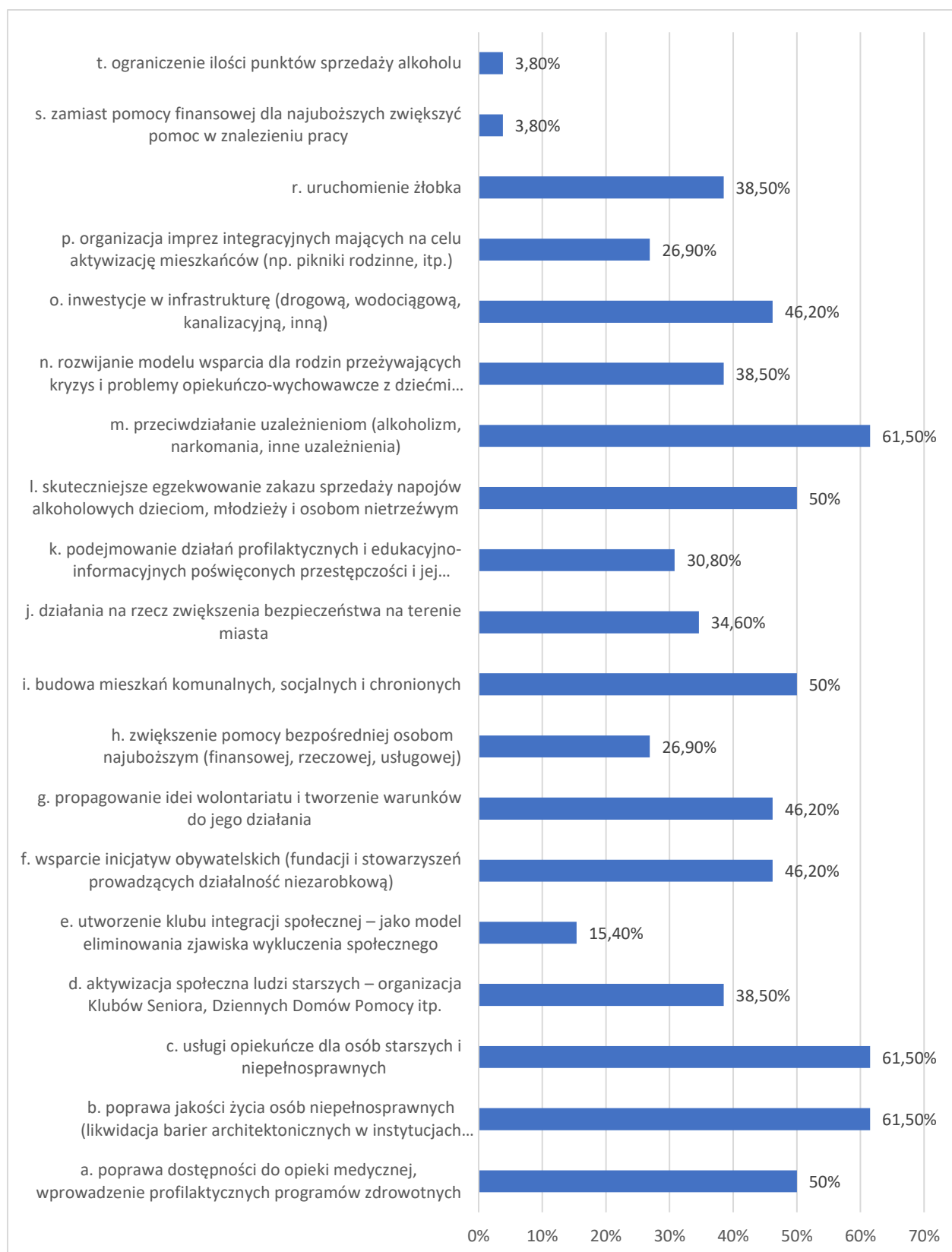

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W dalszej części badania poproszono respondentów o wskazanie najważniejszych działań, na które należałoby przeznaczyć środki finansowe, aby przeciwdziałać negatywnym zjawiskom społecznym. Najwięcej wskazań dotyczyło: poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych (likwidacja barier architektonicznych w instytucjach publicznych, ułatwienia transportowe), poprawy dostępności do opieki medycznej, wprowadzenie profilaktycznych programów zdrowotnych oraz przeciwdziałanie uzależnieniom (alkoholizm, narkomania, inne uzależnienia). Na poniższym wykresie zaprezentowano procentowe odpowiedzi respondentów w ocenie potrzebnych działań na rzecz eliminacji występujących problemów społecznych.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY NYSA NA LATA 2024-2030

Wykres 29 najważniejsze działania w celu eliminacji negatywnych działań społecznych w opinii respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Cześć respondentów wskazała, że w ostatnim czasie w zakresie pomocy społecznej korzystała głównie z usług Ośrodka Pomocy Społecznej w Nysie i ocenia dotychczasowe kontakty z OPS bardzo dobrze. Zdecydowana większość osób biorących udział w badaniu nie korzystała z pomocy społecznej.

ZDIAGNOZOWANE ROBLEMY SPOŁECZNE NA TERENIE GMINY NYSA

Geneza problemów społecznych ma początek w funkcjonowaniu społeczeństwa. Gwałtowne zmiany społeczne występujące w danym środowisku wpływają zazwyczaj niekorzystnie na sytuację życiową mieszkańców. W przypadku gminy Nysa nie odnotowano nagłych i gwałtownych zmian, które wpłynęłyby niekorzystnie na sytuację społeczną mieszkańców. Niepokojącym sygnałem był okres związany z pandemią, a obecnie działania militarne w Ukrainie i sytuacja gospodarcza naszego kraju. Te wydarzenia wpłynęły znacząco głównie na stan zdrowia psychicznego mieszkańców gminy oraz pogłębienie się zjawiska występowania uzależnień, przemocy domowej czy problemy opiekuńczo-wychowawcze.

Przeprowadzona analiza społeczna pozwala na przedstawienie najważniejszych zdiagnozowanych problemów społecznych, które występują na terenie gminy Nysa. Istotnym problemem społecznym są zachodzące zmiany demograficzne, które wpływają na wzrost liczby osób starszych w wieku poprodukcyjnym. Starzenie się społeczeństwa będzie potęgowało większe potrzeby w zakresie dostępu do lekarzy specjalistów, świadczenie lepszej i szybszej pomocy medycznej, a także zwiększone potrzeby usług opiekuńczych i pomocy samorządu w zakresie organizowania czasu wolnego, mieszkań treningowych i wspomaganych dla seniorów czy realizacji polityki wytchnieniowej na terenie gminy. Kolejnym problemem społecznym są zjawiska uzależnienia od alkoholu oraz przemocy domowej. Te problemy często mają swoją przyczynę w bezradności życiowej, braku pracy czy ubóstwie. Brak pracy zarobkowej potęguje ubóstwo wielu rodzin, a tym samym wzmocnia problem alkoholizmu i przemocy domowej. Bardzo często rodziny dysfunkcyjne borykają się z kolejnym zdiagnozowanym problemem społecznym na terenie gminy, jakim są problemy opiekuńczo-wychowawcze, które de facto wpływają na rozluźnienie więzi rodzinnych, ograniczenie zainteresowania dziećmi, ich wychowaniem czy odpowiednim kształtowaniem moralnym i społecznym. Takie działania prowadzą do demoralizacji dzieci i młodzieży, które w opinii społecznej zdarzają się coraz częściej. Przejawem braku odpowiedniego wychowania

i opieki ze strony rodziców są zjawiska chuligaństwa, spożywania alkoholu przez młodzież w miejscach publicznych czy niszczenie mienia publicznego.

Dodatkowo ważnym aspektem rozwiązywania problemów społecznych jest obecnie zapewnienie odpowiedniego wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dla dorosłych mieszkańców gminy, dzieci i młodzieży oraz osób starszych, samotnych, schorowanych. W wyniku pandemii, wojny, inflacji nastrojów i samopoczucie mieszkańców uległy pogorszeniu. Obawa i strach przed wojną, galopującymi cenami towarów i usług, wysokie raty kredytów powodują wiele lęków, które negatywnie wpływają na stan zdrowia psychicznego. Wielu mieszkańców nie jest w stanie samodzielnie poradzić sobie z narastającymi problemami, które niejednokrotnie doprowadzają do chorób psychicznych, lęków, nerwicy, depresji a nawet prób samobójczych. W przypadku dzieci i młodzieży sytuacja wygląda podobnie. Doświadczając cyberprzemocy, izolując się od rówieśników i uciekając w świat internetu stają się mniej odporni na negatywne zachowania innych osób. Rozluźnienie więzi rodzinnych, brak odpowiednich autorytetów, zniechęcenie społeczne i brak aktywności fizycznej sprawiają, że współczesne dzieci i młodzież borykają się z wieloma problemami natury psychicznej. Dlatego tak ważnym aspektem działań profilaktycznych powinno być zapewnienie dostępności do pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla różnych grup mieszkańców gminy.

Bardzo istotnym elementem zdiagnozowanych problemów społecznych jest nadużywanie alkoholu i uzależnienia wśród mieszkańców gminy, a także wysoki poziom występowania przemocy domowej. Oba zjawiska są niewątpliwie trudnymi problemami społecznymi, które trudno jest po pierwsze zdiagnozować, a po drugie eliminować. Główny problem tkwi w braku odpowiedniej świadomości i wiedzy na temat uzależnień i przemocy domowej. We współczesnym świecie istnieje wiele rodzajów uzależnień, które niekoniecznie mogą dotyczyć używek czy substancji psychoaktywnych. Zagrożeniem współczesnego świata są również cyberprzemoc, cyberuzależnienia, hazard, pracoholizm. Z kolei przemoc domowa nie ogranicza się wyłącznie do agresji fizycznej, ale przyjmuje coraz to nowe oblicza, tj. przemoc ekonomiczna, psychiczna itp.

Na poniższym schemacie zaprezentowano najważniejsze problemy społeczne zdiagnozowane na terenie gminy Nysa.

Schemat 1 Najważniejsze problemy społeczne zdiagnozowane w gminie Nysa

Źródło: opracowanie własne

Warto podkreślić, iż zdiagnozowane problemy w aspekcie społecznym nie występują w izolacji. Są one uzależnione od siebie i bardzo często występują jednocześnie. Można mówić o pewnych zależnościach, a występowanie jednego problemu wpływa na powstawanie kolejnego czy potęgowanie innych negatywnych zjawisk społecznych. Zarówno ubóstwo, alkoholizm, przemoc domowa, trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych prowadzą do izolacji społecznej i wykluczenia społecznego. Dalsza realizacja polityki społecznej powinna zmierzać do przewycięzania zdiagnozowanych problemów społecznych, aby minimalizować negatywne skutki wykluczenia społecznego mieszkańców gminy, których dotyczą zdiagnozowane problemy.

Wykluczenie społeczne to sytuacja, w której dana jednostka będąca członkiem społeczeństwa nie może normalnie uczestniczyć w działaniach obywateli tego społeczeństwa, przy czym ograniczenie to nie wynika z jej wewnętrznych przekonań, ale znajduje się poza kontrolą wykluczonej jednostki. Wykluczenie społeczne jest zjawiskiem wielowymiarowym i w praktyce oznacza niemożność uczestnictwa w życiu gospodarczym, politycznym jak i kulturowym, w wyniku braku dostępu do zasobów, dóbr i instytucji, ograniczenia praw społecznych oraz deprywacji potrzeb. Wykluczenie społeczne dotyczy różnych ludzi i różne są jego przyczyny. Niekiedy jest to niepełnosprawność, ubóstwo i brak pracy, a niekiedy problemy rodzinne. Realizacja polityki społecznej powinna dążyć do diagnozowania osób zagrożonych izolacją i wykluczeniem społecznym, jak również podejmować działania w celu eliminacji tych zjawisk.

Istotnym elementem polityki społecznej gminy Nysa powinno być położenie nacisku na walory społeczno-gospodarcze oraz przeciwdziałanie zjawiskom – przede wszystkim ubóstwa, bezrobocia, ochrony rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, problemów osób starszych, a także osób uzależnionych oraz doświadczających przemocy domowej. Skupienie podejmowanych działań na grupie klientów pomocy społecznej oraz wyznaczanie odpowiednich standardów korzystania z pomocy społecznej skutkować będzie odpowiednim poziomem realizacji zadań ustawowych. Koncentrowanie się głównie na osobach potrzebujących pomocy przyczyni się do poprawy warunków życiowych mieszkańców gminy. Realizacja odpowiednich działań w ramach świadczenia pomocy na rzecz osób starszych oraz dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, w tym zapewnienie im pomocy psychologicznej, wydaje się jednym z kluczowych zadań stojących przed Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Nysie oraz przed samorządem lokalnym.

ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (Strengths, Weakness, Opportunities, Threats) jest jedną z metod określania rozwoju diagnozowanego obszaru, ponieważ uwydatnia mocne i słabe strony oraz przedstawia szanse i zagrożenia, jakie mogą wystąpić w środowisku lokalnym. **Mocne strony** to atuty diagnozowanego obszaru, **słabe strony** to słabości, bariery i wady analizowanego obszaru. Z kolei **szanse** określają dodatkowe okoliczności pociągające za sobą korzystne zmiany, a **zagrożenia** – okoliczności, które negatywnie wpływają na plan rozwoju gminy. Szczegółowe opracowanie analizy SWOT jest ważnym etapem procesu planowania

strategicznego, ponieważ jest to punkt wyjściowy dla stawianych celów strategicznych oraz podejmowanych w przyszłości działań społecznych.

Tabela 18 Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dostępność do placówek oświatowych, w tym przedszkoli, żłobków; ➤ Realizacja projektów edukacyjnych w placówkach oświatowych zwiększających poziom kształcenia i wzmacniających infrastrukturę edukacyjną; ➤ Aktywna działalność instytucji kulturalno-rekreacyjnej na terenie gminy, dostępność oferty kulturalnej i edukacyjnej w ramach działalności instytucji kultury; ➤ Aktywna działalność organizacji pozarządowych w zakresie upowszechniania sportu, rekreacji, profilaktyki zdrowia, polityki społecznej itp.; ➤ Dobra współpraca samorządu lokalnego z organizacjami społecznymi, udzielanie wsparcia finansowego na rozwój działalności statutowych organizacji III sektora; ➤ Funkcjonowanie Gminnego Centrum Wsparcia III Sektora; ➤ Wzrost nakładów finansowych samorządu na realizację programów skierowanych dla seniorów; ➤ Dostępność placówek zdrowotnych, przychodni, szpitala na terenie gminy; 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Spadek liczby ludności w gminie; ➤ Wzrost liczby osób starszych, w wieku poprodukcyjnym; ➤ Wzrost wskaźnika obciążenia demograficznego osobami starszymi; ➤ Ujemny przyrost naturalny; ➤ Ujemne saldo migracji; ➤ Niska aktywizacja osób bezrobotnych, niechęć do prac, wyuczona bezradność i brak rozwoju zawodowego niektórych mieszkańców gminy; ➤ Wysoki wskaźnik osób długotrwale bezrobotnych wśród ogółu bezrobotnych; ➤ Niewystarczająca liczba miejsc aktywizacji seniorów, klubów wsparcia, miejsc integracji dla osób starszych; ➤ Wzrost liczby podmiotów wykreślanych z rejestru REGON; ➤ Występowanie barier architektonicznych, które uniemożliwiają funkcjonowanie osobom niepełnosprawnym w dostępie do podmiotów publicznych; ➤ Występowanie zjawiska uzależnienia od alkoholu i przemocy domowej na terenie gminy; ➤ Pogarszający się stan zdrowia psychicznego mieszkańców gminy;

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Działalność Straży Miejskiej i OPS w zakresie bezpieczeństwa publicznego; ➤ Dobrze rozwinięty system wspierania osób starszych: funkcjonowanie Klubów Seniora, Dziennego Domu Pobytu; ➤ Realizacja działań na rzecz wspierania rodziny i dzieci z rodzin potrzebujących wsparcia (działalność świetlicy socjalnej); ➤ Spadek liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej; ➤ Spadek liczby rodzin, osób i dzieci korzystających z pomocy na dożywianie; ➤ Spadek wypłacanych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej; ➤ Realizacja programów na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych; ➤ Bogactwo przyrodnicze i turystyczne regionu; ➤ Działalność Punktu Informacji Turystycznej; ➤ Funkcjonowanie Rady Seniorów oraz Młodzieżowej Rady. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wzrost liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Spadek poziomu bezrobocia na terenie gminy; ➤ Rozwój gminy poprzez aktywne wykorzystywanie środków europejskich z przeznaczeniem na cele społeczno-gospodarcze; ➤ Likwidacja barier architektonicznych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wzrost środków finansowych potrzebnych na pomoc dla osób ubogich; ➤ Pogłębiająca się izolacja społeczna osób wykluczonych; ➤ Pogłębiające się problemy rodzin przeżywające trudności opiekuńczo-

<p>w ramach realizacji polityki dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rozwój aktywnych form spędzania czasu wolnego dla różnych grup mieszkańców, ➤ Zwiększenie bezpieczeństwa na terenie gminy, ➤ Rozwój mieszkalnictwa komunalnego, socjalnego i treningowego i wspomaganego dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; ➤ Niwelowanie zdiagnozowanych problemów społecznych na terenie gminy; ➤ Wzmocnienie funkcji rodziny jako podstawowej jednostki wychowawczej; ➤ Realizacja projektów ukierunkowanych na wszechstronny rozwój społeczny różnych grup mieszkańców; ➤ Wzmocnienie działań na rzecz aktywizacji społecznej osób starszych, ➤ Promocja wolontariatu na terenie gminy; ➤ Rozwój infrastruktury dla osób starszych, rozbudowa Dziennego Domu Pobytu. 	<p>wychowawcze, większa nieudolność wychowawcza, brak autorytetów dla dzieci i młodzieży;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Pogłębiające się problemy osób starszych, schorowanych i niepełnosprawnych; ➤ Pogłębiające się problemy dzieci i młodzieży, wzrost liczby dzieci sięgających po używki; ➤ Ograniczone środki finansowe na realizację polityki społecznej ukierunkowanej na niwelowanie zdiagnozowanych problemów społecznych; ➤ Wzrost zjawiska cyberprzemocy i cyberuzależnień.
--	---

Źródło: opracowanie własne

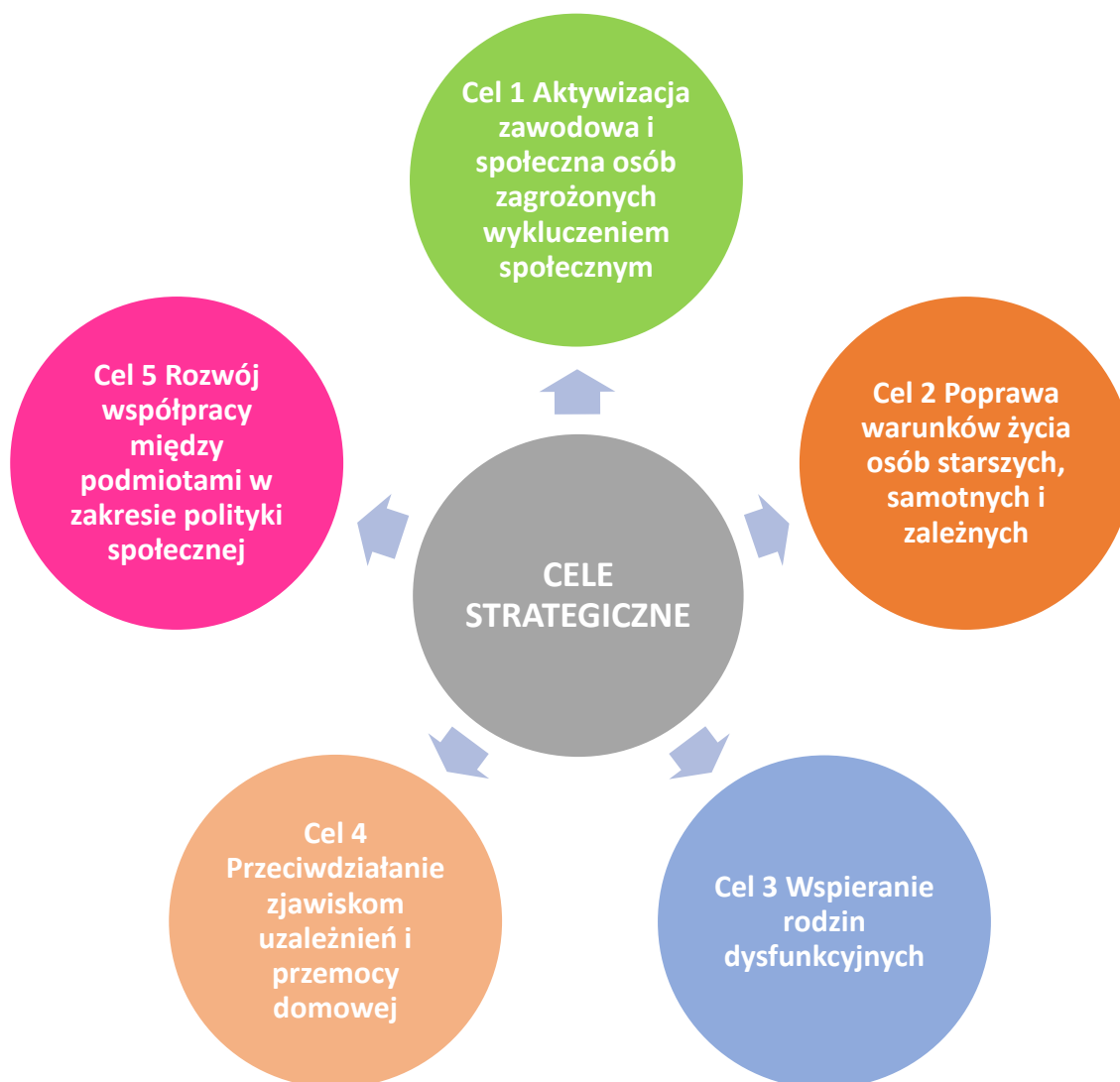
CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

Zaplanowane działania w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nysa na lata 2024-2030 służyć mają minimalizowaniu zdiagnozowanych problemów społecznych na terenie gminy. Dodatkowo wyznaczają kierunek funkcjonowania systemu pomocy społecznej, współpracy instytucji i organizacji pozarządowych oraz aktywizacji środowisk

i osób marginalizowanych.

Głównym celem Strategii jest aktywizacja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez zbudowanie sprawnego i profesjonalnego systemu wsparcia społecznego na terenie gminy Nysa. Strategiczne cele składają się na cel główny i są konieczne do osiągnięcia, aby przeciwdziałać zdiagnozowanym problemom społecznym. Poniżej przedstawiono cele strategicznego działania gminy w obszarze społecznym.

Schemat 2 Cele strategiczne

Źródło: opracowanie własne

Wyznaczonym celom strategicznym przyporządkowano odpowiednie cele operacyjne, które zaprezentowane zostały w poniższej tabeli.

Tabela 19 Cele operacyjne

Cele strategiczne	Cele szczegółowe
Cel 1 Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych. 2. Zwiększenie aktywności społecznej seniorów i osób niepełnosprawnych. 3. Wspieranie idei wolontariatu. 4. Zwiększenie dostępności architektonicznej, komunikacyjnej i cyfrowej dla osób ze szczególnymi potrzebami.
Cel 2 Poprawa warunków życia osób starszych, samotnych i zależnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diagnozowanie potrzeb osób starszych, samotnych, niepełnosprawnych i zależnych. 2. Zwiększenie wsparcia i pomocy dla osób starszych. 3. Wspieranie rodzin osób starszych i zależnych. 4. Wzrost jakości życia osób starszych i zależnych. 5. Rozwój infrastruktury dla osób starszych.
Cel 3 Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Świadczenie pomocy na rzecz rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze. 2. Wspieranie dzieci i młodzieży w rozwoju społecznym oraz stwarzanie im odpowiednich warunków do kształcenia, opieki i spędzania czasu wolnego. 3. Rozwijanie systemu wsparcia dla osób ubogich i bezrobotnych. 4. Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin znajdujących się w kryzysie.
Cel 4 Przeciwdziałanie zjawiskom uzależnień i przemocy domowej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Profilaktyka uzależnień od alkoholu, substancji psychoaktywnych i innych uzależnień wpływających na pogorszenie się zdrowia psychicznego. 2. Wspieranie osób uzależnionych. 3. Świadczenie pomocy na rzecz osób doświadczających przemocy domowej. 4. Wspieranie rodzin przeżywających trudności związanych z problemem uzależnień i przemocy domowej.

Cel 5 Rozwój współpracy między podmiotami w zakresie polityki społecznej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nawiązanie ścisłej współpracy z innymi podmiotami i organizacjami społecznymi w zakresie realizacji wspólnych działań w obszarze polityki społecznej. 2. Podnoszenie kompetencji pracowników socjalnych. 3. Budowanie spójnego systemu polityki społecznej na terenie gminy.
---	---

Źródło: opracowanie własne

SPÓJNOŚĆ Z LOKALNYMI, REGIONALNYMI, KRAJOWYMI I EUROPEJSKIMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nysa na lata 2024-2030 jest dokumentem, który wyznacza kierunki działań w obszarze społecznym, a w szczególności w ramach działań skierowanych na przezwyciężenie problemów oraz występujących deficytów społecznych. W tym zakresie konieczne jest zachowanie jego spójności z dokumentami strategicznymi, które wyznaczają działania w ramach rozwoju gminy, a także w kontekście zdiagnozowanych obszarów wymagających interwencji. Dotyczy to dokumentów strategicznych na szczeblu gminnym, powiatowym i wojewódzkim. W poniższym zestawieniu uwzględniono najważniejsze dokumenty strategiczne, z którymi cele strategiczne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nysa na lata 2024-2030 zachowują zgodność.

➤ Poziom gminny

- Strategia Rozwoju Gminy Nysa na lata 2014-2023
[Priorytet 2.: „Silny kapitał ludzki i społeczny”]
- Lokalny Plan Rozwoju Ekonomii Społecznej Gminy Nysa na lata 2023-2030
[Cel szczegółowy 1: zwiększenie udziału PES jako dostawców usług reintegracyjnych;
Cel szczegółowy 2: wzmocnienie potencjału organizacyjnego i ekonomicznego PS;
Cel szczegółowy 3: Rozwój i upowszechnienie wiedzy o ekonomii społecznej].

➤ Poziom powiatowy

- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nyskiego na lata 2013-2023
[Cel strategiczny I Rozwijanie współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym]

Cel strategiczny II Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości usług wspierających, opiekuńczych i specjalistycznych

Cel strategiczny III Rozwijanie różnorodnych form pomocy i wsparcia na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym]

➤ **Poziom wojewódzki**

- Wojewódzka Strategia w zakresie polityki społecznej na lata 2016-2025

1. Aktywna i bezpieczna rodzina
2. Opolski model wsparcia i aktywizacji seniorów
3. Opolskie bez barier
4. Włączenie społeczne
5. Ekonomia społeczna drogą do integracji społecznej.

PROGNOZA TRENDÓW ROZWOJOWYCH W OBSZARZE POLITYKI SPOŁECZNEJ GMINY NYSA W OKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ – KIERUNKI DZIAŁAŃ

Elementem rozwiązywania problemów społecznych jest wdrażanie polityki społecznej, zwanej też polityką socjalną. Polityka ta polega na celowej działalności państwa i innych podmiotów w kształtowaniu warunków życia i pracy ludzi oraz stosunków międzyludzkich. Jej celem jest zaspokojenie potrzeb indywidualnych i społecznych. Polityka społeczna dotyczy m.in.: spraw rodzinnych, zatrudnienia, kształcenia, wyżywienia, mieszkania, kultury, ochrony zdrowia, organizacji wypoczynku i turystyki, walki z patologiami społecznymi. W kontekście diagnozy głównych problemów i negatywnych zjawisk społecznych występujących na terenie gminy Nysa, sformułowano następujące kierunki interwencji (działań), które mają przyczynić się do realizacji założonych celów strategicznych.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY NYSA NA LATA 2024-2030

Tabela 20 Działania w ramach realizacji celu strategicznego I na lata 2024-2030

Lp.	Nazwa zadania	Wskaźniki	Szacunkowe kwoty w zł	Źródła finansowania	Podmioty odpowiedzialne za realizację zadań/partnerzy
CEL I Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym					
1	Podejmowanie działań na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych z terenu gminy.	- liczba zorganizowanych działań (>2/rok)	10 – 30 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	PUP, OPS, Urząd Miejski, placówki oświatowe, organizacje społeczne, instytucje kultury
2	Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i niepełnosprawnych, a także dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	- liczba organizowanych działań (>10/rok) - liczba osób objętych wsparciem (>250/rok)	40 – 50 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	OPS, Urząd Miejski, placówki oświatowe, organizacje społeczne, instytucje kultury
3	Propagowanie aktywności społecznej w wieku poprodukcyjnym.	- liczba organizowanych działań (>10/rok) - liczba osób objętych wsparciem (>150/rok)	15 – 20 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	OPS, Urząd Miejski, placówki oświatowe, organizacje społeczne, instytucje kultury
4	Realizacja działań ukierunkowanych na integrację międzypokoleniową oraz aktywność społeczną osób starszych i niepełnosprawnych, w szczególności poprzez włączanie w inicjatywy wolontarystyczne i międzypokoleniowe.	- liczba organizowanych działań (>3/rok) - liczba osób objętych wsparciem (>150/rok)	15 – 20 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	OPS, Urząd Miejski, placówki oświatowe, organizacje społeczne, instytucje kultury
5	Promowanie inicjatyw związanych z uczestnictwem osób wykluczonych w życiu społecznym.	- liczba przeprowadzonych działań (>2/rok)	10 – 15 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	OPS, Urząd Miejski, placówki oświatowe, organizacje społeczne, instytucje kultury, Klub

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY NYSA NA LATA 2024-2030

					Seniors, Uniwersytet III Wiek
6	Zwiększenie dostępności do mieszkań o najniższym socjalnym, komunalnym i treningowym i wspomagającym.	- liczba osób objętych wsparciem (>80/rok)	50 – 75 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	OPS, Urząd Miejski
7	Organizacja miejsc integracji społecznej (np. kluby seniora)	- liczba zorganizowanych miejsc (≥1)	1 – 2 mln	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	OPS, Urząd Miejski organizacje społeczne,
8	Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i izolacją społeczną	- liczb udzielonych porad psychologiczno-pedagogicznych (>50/rok)	40-50 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	OPS, Urząd Miejski, placówki oświatowe, organizacje społeczne

Źródło: opracowanie własne

Tabela 21 Działania w ramach realizacji celu strategicznego II na lata 2024-2030

Lp.	Nazwa zadania	Wskaźniki	Szacunkowe kwoty w zł	Źródła finansowania	Podmioty odpowiedzialne za realizację zadań/partnerzy
CEL II Poprawa warunków życia osób starszych, samotnych i zależnych					
1	Systematyczne monitorowanie potrzeb osób starszych, schorowanych, samotnych i niepełnosprawnych.	- liczba osób starszych objętych wsparciem i pomocą (>100/rok) - liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem (> 25/rok)	5-10 tys.	Środki własne	OPS
2	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych, udzielanie świadczeń pielęgnacyjnych.	- liczba udzielanych świadczeń pielęgnacyjnych (>1500/rok)	2 – 2,5 mln	Środki własne	OPS

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY NYSA NA LATA 2024-2030

3	Realizacja Programu „Opieka wytchnieniowa”.	- liczba osób korzystających z tej formy wsparcia (>12/rok)	120 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	OPS
4	Realizacja programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”.	- liczba osób korzystających z tej formy wsparcia (>6/rok)	125 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	OPS
5	Realizacja usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.	- liczba osób korzystających z usług opiekuńczych (>100/rok) - liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych (>5/rok)	500 – 700 tys./rok	Środki własne	OPS
6	Realizacja działań prozdrowotnych wśród osób starszych, samotnych, niepełnosprawnych.	- liczba przeprowadzonych działań (>1/rok)	5 -10 tys.	Środki własne	OPS, Urząd Miejski, organizacje społeczne, instytucje kultury
7	Podjęcie działań w zakresie dostępności architektonicznej, cyfrowej i komunikacyjnej na rzecz osób ze szczególnymi potrzebami.	- liczba i rodzaj podejmowanych działań na rzecz poprawy dostępności (>2/rok)	400 – 700 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	OPS, Urząd Miejski
8	Organizowanie kampanii społecznych, konferencji, spotkań, warsztatów dot. kształtowania pozytywnych postaw wobec osób starszych.	- liczba przeprowadzonych działań (>2/rok)	5 – 10 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	OPS, Urząd Miejski placówki oświatowe, organizacje społeczne, instytucje kultury
9	Rozwój infrastruktury dla osób starszych	- liczba powstałych obiektów/miejsc dla seniorów (>1/rok)	200 – 300 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	OPS, Urząd Miejski, organizacje społeczne,

Źródło: opracowanie własne

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY NYSA NA LATA 2024-2030

Tabela 22 Działania w ramach realizacji celu strategicznego III na lata 2024-2030

Lp.	Nazwa zadania	Wskaźniki	Szacunkowe kwoty w zł	Źródła finansowania	Podmioty odpowiedzialne za realizację zadań/partnerzy
CEL III Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych					
1	Współpraca z PUP w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych z terenu miasta.	- liczba osób objętych wsparciem (>150/rok)	x	Środki PUP	PUP, OPS, Urząd Miejski
2	Rozwijanie współpracy z PUP w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usług poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.	- liczba i rodzaj współpracy (>2/rok)	x	Środki PUP	PUP, OPS, Urząd Miejski
3	Realizowanie projektów związanych z rozwojem kompetencji zawodowych oraz społecznych, służących aktywizacji osób bezrobotnych.	- liczba osób objętych wsparciem (>50/rok)	40 -50 tys./rok	Środki PUP, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	PUP, OPS, Urząd Miejski
4	Umożliwienie osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym powrotu do pełnienia ról społecznych poprzez organizowanie współpracy z organizacjami społecznymi i zwiększenie ich aktywności społecznej na rzecz lokalnej społeczności.	- liczba osób objętych wsparciem (>100/rok)	10 – 20 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	OPS, Urząd Miejski placówki oświatowe, organizacje społeczne, instytucje kultury
5	Podejmowanie działań na rzecz pomocy rodzinom i osobom borykającym się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.	- liczba przeprowadzonych działań (>5/rok)	10 – 20 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	OPS, Urząd Miejski placówki oświatowe,

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY NYSA NA LATA 2024-2030

		- liczba osób objętych wsparciem (>70/rok)			organizacje społeczne, instytucje kultury
6	Objęcie wsparciem asystenta rodziny dla rodzin dysfunkcyjnych.	- liczba rodzin objętych wsparciem (>35/rok)	50 – 70 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	OPS
7	Organizowanie pomocy specjalistycznej dla rodziców, którzy borykają się z trudnościami opiekuńczymi.	- liczba rodzin objętych wsparciem (>75/rok)	20 – 40 tys./rok	Środki własne	OPS, organizacje społeczne, placówki oświatowe
8	Podejmowanie działań na rzecz pomocy rodzinom znajdującym się w kryzysie (pomoc finansowa i niefinansowa).	- liczba osób objętych wsparciem (>400/rok)	700 tys. – 1 mln/rok	Środki własne	OPS
9	Budowanie lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, objęcie dożywianiem dzieci i młodzieży szkolnej, potrzebującej tej formy pomocy oraz pozyskiwanie żywności z różnych programów.	- liczba osób objętych wsparciem (>90/rok) - liczba dzieci objętych wsparciem (>40/rok)	100 – 110 tys./rok	Środki własne	OPS, organizacje społeczne
10	Inicjowanie działań mających na celu wspieranie dzieci z rodzin, gdzie występują problemy wychowawcze i opiekuńcze.	- liczba przeprowadzonych działań (>5/rok) - liczba osób objętych wsparciem (>70/rok)	10 – 20 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	OPS, organizacje społeczne, instytucje kulturalne, placówki oświatowe
11	Realizacja w placówkach edukacyjnych tematyki dotyczącej przygotowania do życia w rodzinie, a także profilaktyki uzależnień.	- liczba przeprowadzonych działań (>2/rok) - liczba osób objętych wsparciem (>300/rok)	5 – 7 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	OPS, organizacje społeczne, placówki oświatowe

Źródło: opracowanie własne

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY NYSA NA LATA 2024-2030

Tabela 23 Działania w ramach realizacji celu strategicznego IV na lata 2024-2030

Lp.	Nazwa zadania	Wskaźniki	Szacunkowe kwoty w zł	Źródła finansowania	Podmioty odpowiedzialne za realizację zadań/partnerzy
CEL II Przeciwdziałanie zjawiskom uzależnień i przemocy domowej					
1	Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie uzależnień (ulotki, plakaty)	- liczba i rodzaj działań (>5/rok)	3 – 4 tys./rok	Środki własne	GKRPA
2	Podejmowanie działań na rzecz pomocy rodzinom i osobom borykającym się z problemem uzależnień.	- liczba osób objętych wsparciem (>50/rok)	30 – 50 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	GKRPA, OPS, Urząd Miejski placówki oświatowe, organizacje społeczne, instytucje kultury
3	Organizowanie pomocy specjalistycznej dla członków rodzin, które borykają się z problemem uzależnień i przemocy domowej.	- liczba osób objętych wsparciem (>150/rok)	10 – 20 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	GKRPA, OPS, Urząd Miejski placówki oświatowe, organizacje społeczne
4	Wspieranie osób uzależnionych, organizowanie dla nich pomocy specjalistycznej.	- liczba osób objętych wsparciem (>50/rok)	5 – 10 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	GKRPA, OPS, Urząd Miejski, organizacje społeczne
5	Inicjowanie działań mających na celu wspieranie dzieci z rodzin, gdzie występuje problem przemocy domowej poprzez np. organizację zajęć, świetlice środowiskowe, zajęcia integracyjne, warsztaty itp.	- liczba dzieci objętych wsparciem (>70/rok)	30 – 40 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	GKRPA, OPS, Urząd Miejski placówki oświatowe, organizacje społeczne, instytucje kultury
6	Organizacja specjalistycznej pomocy psychospołecznej, prawnej w ramach świadczonych usług Punktu Konsultacyjnego.	- liczba osób korzystających z Punktu (>80/rok)	30 – 40 tys./rok	Środki własne	OPS, Urząd Miejski

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY NYSA NA LATA 2024-2030

7	Upowszechnianie informacji na temat możliwości uzyskania pomocy przez osoby uzależnione i ich rodziny, a także przez sprawców i ofiary przemocy domowej, za pośrednictwem np. mediów, materiałów drukowanych czy spotkań mieszkańców ze specjalistami.	- liczba przeprowadzonych działań informacyjnych (>1/rok)	5 – 10 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	GKRPA, OPS, organizacje społeczne
8	Stosowanie procedury „Niebieskie Karty” jako elementu profesjonalnego systemu przeciwdziałania przemocy w środowisku lokalnym.	- liczba osób objętych procedurą „Niebieska Karta” (>80/rok)	3 – 5 tys./rok	Środki własne	OPS, ZI, Policja
9	Kierowanie sprawców przemocy domowej do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.	- liczba osób objętych wsparciem (>35/rok)	15 – 20 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	GKRPA, ZI, OPS
10	Udzielanie wsparcia rodzinom, w których wystąpił problem uzależnień.	- liczba osób objętych wsparciem (>20/rok)	3 – 5 tys./rok	Środki własne	OPS, organizacje społeczne
11	Poprawa stanu zdrowia oraz funkcjonowania społecznego osób zażywających substancje psychoaktywne, w tym redukcja szkód.	- liczba osób objętych wsparciem (>10/rok)	4 – 6 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	GKRPA, ZI, OPS
12	Realizacja programów profilaktycznych oraz wspieranie ofert alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla rodzin borykających się z problemem alkoholizmu, narkomanii i przemocy domowej.	- liczba zrealizowanych programów (>3/rok) - liczba osób objętych wsparciem (>50/rok)	25 – 30 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	GKRPA, ZI, OPS
13	Podnoszenie poziomu wiedzy mieszkańców miasta w zakresie problemów związanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych.	- liczba przeprowadzonych kampanii społecznych (>2/rok)	5 – 6 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	GKRPA, ZI, OPS, placówki oświatowe, instytucje kultury

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY NYSA NA LATA 2024-2030

		- liczba przeprowadzonych warsztatów, spotkań, prelekcji w placówkach edukacyjnych (>2/rok)			
14	Podjęcie działań o charakterze interwencyjnym w sytuacji nadużywania napojów alkoholowych oraz stosowania przemocy.	- liczba przeprowadzonych interwencji (>200/rok)	3 – 5 tys./rok	Środki własne	GKRPA, ZI, OPS
15	Podjęcie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy domowej.	- liczba podejmowanych działań (>2/rok)	10 – 15 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	GKRPA, ZI, OPS, organizacje społeczne

Źródło: opracowanie własne

Tabela 24 Działania w ramach realizacji celu strategicznego V na lata 2024-2030

Lp.	Nazwa zadania	Wskaźniki	Szacunkowe kwoty w zł	Źródła finansowania	Podmioty odpowiedzialne za realizację zadań/partnerzy
CEL V Rozwój współpracy między podmiotami w zakresie polityki społecznej					
1	Spotkania przedstawicieli różnych podmiotów i środowisk w celu realizacji wspólnej polityki społecznej na rzecz mieszkańców gminy.	- liczba przeprowadzonych spotkań (>1/rok)	3 – 5 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	OPS, Urząd Miejski placówki oświatowe, organizacje społeczne, instytucje kultury
2	Realizacja wspólnych projektów w zakresie eliminacji zagrożenia wykluczenia społecznego	- liczba podejmowanych działań (>2/rok)	10 – 15 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	OPS, Urząd Miejski placówki oświatowe, organizacje społeczne, instytucje kultury

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY NYSA NA LATA 2024-2030

3	Szkolenia kadry społecznej, pedagogicznej w zakresie efektywnej realizacji polityki społecznej, zwiększenie kompetencji pracowniczych.	- liczba osób szkolących się i podnoszących kompetencje (>10/rok)	10 – 15 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	OPS, Urząd Miejski placówki oświatowe, organizacje społeczne, instytucje kultury
4	Współpraca podmiotów w zakresie polityki społecznej	- liczba przeprowadzonych działań (>2/rok)	30 – 50 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	OPS, Urząd Miejski placówki oświatowe, organizacje społeczne, instytucje kultury
5	Tworzenie przyjaznej przestrzeni do zawierania lokalnych partnerstw na szczeblu gminy na rzecz rozwoju ekonomii Społecznej.	- liczba przeprowadzonych działań (>2/rok)	10 – 20 tys./rok	Środki własne, środki zewnętrzne pozyskane w miarę możliwości	OPS, Urząd Miejski, organizacje społeczne, instytucje kultury

Źródło: opracowanie własne

ZARZĄDZANIE, MONITORING I EWALUACJA

Koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nysa na lata 2024-2030 będzie **Ośrodek Pomocy Społecznej w Nysie**. Prowadzenie bieżących działań z zakresu monitoringu oraz ewaluacji posłuży sprawdzeniu efektywności prowadzonych działań i zebraniu informacji na temat adekwatności celów Strategii w stosunku do potrzeb i priorytetów oraz eliminacji niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie gminy. Monitoring będzie prowadzony na podstawie zbierania i analizowania informacji dotyczących działań, które zostały podjęte lub zrealizowane oraz określenie ich wpływu na cele zaplanowane w Strategii. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, posłużą do podejmowania działań korygujących oraz oceny tego, czy realizacja wyznaczonych celów zmierza w słusznym kierunku. Monitorowanie osiąganych wskaźników przyczyni się do sporządzenia charakterystyki uzyskanych efektów oraz ich wpływu na niwelowanie występujących problemów społecznych.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiąganych rezultatów będzie przygotowywana przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Nysie przy współudziale Zespołu ds. opracowania i monitoringu Strategii corocznie w formie sprawozdania z realizacji Strategii. Do oceny stopnia wdrożenia Strategii zostaną wykorzystane wskaźniki określone w przyjętych kierunkach działań, a także dane dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących Strategię i zespołu działającego w jej realizacji. Wskaźniki monitoringowe mogą być modyfikowane, aby w odpowiedni sposób charakteryzowały przebieg realizacji Strategii.

Podsumowując, należy podkreślić, iż zaplanowane działania związane z bieżącym monitoringiem oraz ewaluacją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nysa na lata 2024-2030 mają zapewnić aktualność zapisów zawartych w dokumencie oraz ich adekwatność względem występujących problemów społecznych.

SPIS MAP, SCHEMATÓW, TABEL, WYKRESÓW I ZDJĘĆ

Spis map

Mapa 1 Położenie gminy Nysa w powiecie nyskim.....	11
--	----

Spis schematów

Schemat 1 Najważniejsze problemy społeczne zdiagnozowane w gminie Nysa	88
Schemat 2 Cele strategiczne	93

Spis tabel

Tabela 1 Liczba ludności w grupach funkcjonalnych w gminie Nysa w latach 2018-2022	15
Tabela 2 Formy promocji kultury w gminie Nysa (MiGBP)	19
Tabela 3 Działania na rzecz wspierania realizacji zadań publicznych z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej na rok 2022.....	25
Tabela 4 realizacja budżetu obywatelskiego w 2022 r.....	27
Tabela 5 Liczba nauczycieli z podziałem na stopień awansu oraz udział w ogólnej liczbie w gminie Nysa na rok 2022	33
Tabela 6 Liczba osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2018-2022.....	38
Tabela 7 Wykaz nałożonych mandatów w 2022 r.....	41
Tabela 8 Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji w latach 2018-2022	51
Tabela 9 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć wg liczby wypłaconych świadczeń w 2022 r.	52
Tabela 10 Liczba osób korzystających z zasiłków oraz kwota wypłacanych zasiłków w latach 2018-2022	53
Tabela 11 Powody udzielania zasiłków dla rodzin w gminie Nysa w latach 2018-2022	55
Tabela 12 Główne powody korzystania ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w 2022 r.	57
Tabela 13 Liczba rodzin i dzieci korzystających z pomocy dożywiania w latach 2018-2022 ...	57
Tabela 14 Liczba świadczeń opiekuńczych w gminie Nysa w latach 2018-2022.....	61
Tabela 15 Liczba dzieci w pieczy zastępczej w latach 2018-2022	66

Tabela 16 Wydatki i dochody funduszu alimentacyjnego w 2022 r.	72
Tabela 17 Działania podejmowane przez OPS wobec dłużników alimentacyjnych.....	72
Tabela 18 Analiza SWOT.....	90
Tabela 19 Cele operacyjne	94
Tabela 20 Działania w ramach realizacji celu strategicznego I na lata 2024-2030	97
Tabela 21 Działania w ramach realizacji celu strategicznego II na lata 2024-2030	98
Tabela 22 Działania w ramach realizacji celu strategicznego III na lata 2024-2030	100
Tabela 23 Działania w ramach realizacji celu strategicznego IV na lata 2024-2030.....	102
Tabela 24 Działania w ramach realizacji celu strategicznego V na lata 2024-2030.....	104

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba ludności na terenie gminy Nysa w latach 2018-2022.....	14
Wykres 2 Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w gminie Nysa w latach 2018-2022.....	16
Wykres 3 Przyrost naturalny w gminie Nysa w latach 2018-2022.....	16
Wykres 4 Saldo migracji w gminie Nysa w latach 2018-2022	17
Wykres 5 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców na terenie gminy Nysa w latach 2018-2022.....	24
Wykres 6 Porady lekarskie ogółem w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w latach 2018-2022.....	29
Wykres 7 Liczba udzielonych porad lekarskich w ramach ambulatoryjnej opieki medycznej w latach 2018-2022.....	31
Wykres 8 Liczba osób bezrobotnych w gminie Nysa w latach 2018-2022.....	37
Wykres 9 Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców w gminie Nysa w latach 2018-2022.....	39
Wykres 10 Udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON w latach 2017-2021	40
Wykres 11 Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Nysa w latach 2018-2022	51
Wykres 12 Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w gminie Nysa w latach 2018-2022	52

Wykres 13 Kwota wypłacanych świadczeń pieniężnych w latach 2018-2022	53
Wykres 14 Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w gminie Nysa w latach 2018-2022	59
Wykres 15 Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w gminie Nysa w latach 2018-2022	60
Wykres 16 Liczba rodzin w gminie Nysa korzystających z pomocy asystenta rodziny w latach 2018-2022	65
Wykres 17 Liczba osób biorących udział w badaniu ankietowym wśród mieszkańców gminy	77
Wykres 18 Wiek respondentów biorących udział w badaniu	77
Wykres 19 Warunki życia na terenie gminy Nysa w opinii respondentów	78
Wykres 20 Ocena poszczególnych uwarunkowań życia w gminie Nysa w opinii respondentów	79
Wykres 21 Główne problemy społeczne, które dotyczą osób niepełnosprawnych na terenie gminy Nysa	80
Wykres 22 Oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych na terenie gminy Nysa w opinii respondentów	80
Wykres 23 Dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy w opinii respondentów	81
Wykres 24 Podejmowanie działań w celu aktywizacji osób starszych na terenie gminy w opinii respondentów	81
Wykres 25 Działania aktywizacyjne niezbędne w gminie na rzecz seniorów w opinii respondentów	82
Wykres 26 Występowanie uzależnień na terenie gminy Nysa w opinii respondentów	82
Wykres 27 Zjawisko przemocy domowej na terenie gminy Nysa w opinii respondentów	83
Wykres 28 Negatywne zjawiska społeczne na terenie gminy Nysa w opinii respondentów ..	83
Wykres 29 najważniejsze działania w celu eliminacji negatywnych działań społecznych w opinii respondentów	85

Spis zdjęć

Zdjęcie 1 Gmina Nysa	13
Zdjęcie 2 Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna im. Władysława Broniewskiego w Nysie	18

Zdjęcie 3 Nyski Dom Kultury.....	21
Zdjęcie 4 Nyski Dom Kultury - sala widowiskowo-teatralna	23
Zdjęcie 5 Szpital Powiatowy w Nysie.....	30
Zdjęcie 6 Nyskie Centrum Kardiologii Polsko-Amerykańskich Klinik Serca.....	31
Zdjęcie 7 Przedszkole nr 10 w Nysie.....	34
Zdjęcie 8 Szkoła Podstawowa nr 3 w Nysie.....	36
Zdjęcie 9 Samochód pożarniczy w OSP Przetęk	42
Zdjęcie 10 Nysa Kłodzka	44
Zdjęcie 11 Park Miejski w Nysie	45
Zdjęcie 12 Bastion św. Jadwigi	46
Zdjęcie 13 Wieża Ziębicka oraz Kościół św. Piotra i Pawła.....	46
Zdjęcie 14 Nyski Szlak Forteczny	48
Zdjęcie 15 Ośrodek Pomocy Społecznej w Nysie	50
Zdjęcie 16 Klub Senior+ III Nysa	63